

Analýza norem EÚ v podniku JANEK s.r.o. a možnosti financování jejich zavádění

Bc. Jana Kopuncová

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav podnikové ekonomiky

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jana KOPUNCOVÁ**
Osobní číslo: **M09371**
Studijní program: **N 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika**

Téma práce: **Analýza norem EU v podniku JANEK s.r.o. a možnosti financování jejich zavádění**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Zpracujte literární rešerši vztahující se k využití evropských fondů a možnosti jejich čerpání.
- Popište a charakterizujte vybrané euro normy, které souvisí s oblastí podnikání podniku JANEK s.r.o.

II. Praktická část

- Analyzujte stav plnění vybraných euro norem pro firmu JANEK s.r.o.
- Na základě provedené analýzy navrhněte možnosti zlepšení současného stavu plnění euro norem.
- Vypracujte projekt zaměřený na splňování vybraných euro norem pro firmu JANEK s.r.o.
- Navrhněte různé způsoby financování projektu včetně možnosti profinancování pomocí fondů z Evropské unie.
- Zpracujte kalkulaci navrhovaného projektu.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70 stran
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

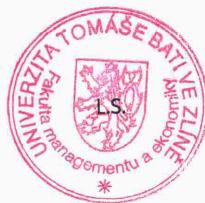
Seznam odborné literatury:

- [1] Europa Media PSC. Quick guide to EU Funds. 3th edition. Budapest: Europa Media Non-Profit Ltd., 2010. 112 s. Dostupné z WWW: http://www.eutrainingsite.com/docs/quickguide_10504.pdf.
- [2] GROLIG, D., et al. Příklady dobré praxe: úspěšné projekty strukturálních fondů EU a dotací ČR. Praha: UniCredit Bank Czech Republic, a. s., 2008. 116 s. ISBN 978-80-254-1856-7.
- [3] MAREK, D.; KANTOR, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie. 2. aktualizované a rozšířené. Brno: Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
- [4] HRDÝ M. Hodnocení ekonomické efektivity investičních projektů EU. Praha: ASPI, a. s., 2006. 204 s. ISBN 80-7357-137-4.
- [5] VILAMOŮVÁ, Š. Čerpáme finanční zdroje Evropské unie: praktický průvodce. Praha: GRADA, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Jiří Polách, CSc.
Ústav podnikové ekonomiky
Datum zadání diplomové práce: 28. března 2011
Termín odevzdání diplomové práce: 2. května 2011

Ve Zlíně dne 28. března 2011

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. Ing. Jiří Polách, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
 - bez omezení;
 - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

28.4.2011

Kapuncová

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

V mojej diplomovej práci sa budem venovať analýze euro noriem v podniku JANEK s.r.o. so zameraním na ekologické poľnohospodárstvo a spôsobu financovania ich zavádzania. V rámci prvej časti práce, literárnej rešerši, bude objasnená úloha a podstata euro noriem, a ekologického poľnohospodárstva. Ako hlavný spôsob financovania zavádzania noriem v rámci ekologického poľnohospodárstva som zvolila dotácie z Európskej Únie, preto sa budem venovať i tomu, ako je možné takéto dotácie čerpať a aké sú hlavné podmienky ich získavania. V praktickej časti práce budú zhrnuté všetky analýzy, ktoré musia byť uskutočnené pred realizáciou projektu vychádzajúce z podmienok pre získanie dotácie v rámci Európskej Únie. Výsledky analýz budú slúžiť ako podklad pre kvalitné spracovanie projektu zameraného na ekologické poľnohospodárstvo. V závere práce budú zhodnotené všetky prínosy pre podnik vyplývajúce z projektu.

Kľúčové slová: európske normy, ekologické poľnohospodárstvo, európske fondy, projekt, projektová žiadosť, udržateľnosť projektu, analýza trhu, finančný plán

ABSTRACT

In my diploma thesis I will be devoted to analysis of the Euro standards in the company JANEK s.r.o. with focus on organic farming and funding for their implementation. In the first part, literature search, will be explain the role and essence of the Euro standards and organic farming principles. As the main method of financing of the implementation of standards in organic farming, I chose a grant from the European Union so I will be devoted how such grant can be drawn and what are the main conditions for obtaining them. In the practical work will be summarize all the analysis that must be made before the implementation of the project based on the conditions for obtaining grant within the European Union. Analysis results will serve as a basis for quality processing project for organic farming. In conclusion this work will be evaluated all the benefits to business arising from the project.

Keywords: European standards, organic farming, European funds, project, project application, project sustainability, market analysis, financial plan

„Lidé se obávají neznáma. Jest pravda, že každé opuštění starého znamená nejistotu - skok do tmy. Avšak kdo chce pomoci sobě a jiným, musí opustit dobré, aby mohl vybojovat lepší. Nesmí držeti pevně vrabce v hrsti jen proto, že je lepší než holub na střeše. Bez odvahy ke změně není zlepšení, a tak není ani blahobytu!“

Tomáš Baťa

Rada by som sa touto cestou poďakovala vedúcemu mojej diplomovej práce prof. Ing. Jiřímu Poláchovi, CSc. za možnosť vytvárať túto diplomovú prácu pod jeho odborným vedením, za cenné rady, pripomienky a čas, ktorý mi pri tvorbe diplomovej práce venoval.

Taktiež by som rada poďakovala všetkým pracovníkom firmy JANEK s.r.o., ktorí prejavili ochotu pri poskytovaní informácií potrebných pre moju prácu.

V neposlednom rade ďakujem svojim blízkym a rodine za podporu pri mojom štúdiu.

OBSAH

OBSAH	8
ÚVOD.....	12
I. TEORETICKÁ ČÁST	13
1 EURÓPSKE NORMY	14
1.1 EURÓPSKE A NÁRODNÉ NORMALIZAČNÉ ORGÁNY	14
1.2 VÝHODY NORIEM.....	16
1.2.1 Zníženie operačných nákladov	16
1.2.2 Znalosť systémov a riadenia.....	16
1.2.3 Prevádzkyschopnosť výrobku/procesu	17
1.2.4 Výhody pri uvádzaní výrobku na trh a prijatie výrobku	17
1.2.5 Životný cyklus výrobku a vývoj nových trhov.....	17
1.2.6 Záruka pre spotrebiteľov a zníženie rizika pre firmy.....	18
2 EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO V RÁMCI EÚ	19
2.1 ČO NESMÚ EKOLOGICKÍ POĽNOHOSPODÁRI ROBIŤ	19
2.2 BEZPEČNOSŤ A ŽIVOTNÉ PODMIENKY ZVIERAT	20
3 PRAVIDLÁ A LEGISLATÍVA EKOLOGICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA V EÚ AJ SR 22	
3.1 LEGISLATÍVA V RÁMCI EÚ.....	22
3.2 EURO NORMY PLATNÉ PRE POĽNOHOSPODÁRSTVO	23
3.3 EURO NORMY PLATNÉ PRE EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO	24
3.3.1 Konverzia hospodárskych zvierat.....	25
3.3.2 Podmienky pre budovy na chov hydiny.....	25
3.3.3 Hustota zvierat vo výbehu.....	26
3.4 LEGISLATÍVA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE	27
3.4.1 Registrácia ekologického poľnohospodárstva.....	27
3.5 LOGO A OZNAČOVANIE VÝROBKOV	28
4 PODPORA ZO ŠTRUKTURÁLNYCH FONDŮ EURÓPSKEJ ÚNIE A ČERPANIE DOTÁCIÍ	30
4.1 LIMITY PRI PRIDEĽOVANÍ PRÍSPĚVKOV Z FONDŮ	30
4.2 OPERAČNÉ PROGRAMY ZAMERANÉ NA PODPORU MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV	31
4.3 PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA SR.....	32
4.4 PRÍPRAVA PROJEKTOVEJ ŽIADOSTI	33
4.5 HODNOTENIE PROJEKTOV.....	33

II.	PRAKTICKÁ ČÁST	35
5	METODIKA SPRACOVANIA DIPLOMOVEJ PRÁCE	36
6	PODNIKATELSKÝ PLÁN FIRMY JANEK S.R.O. PRE PROGRAM ROZVOJA VIDIEKU.....	39
6.1	OPIS SPOLOČNOSTI.....	39
6.1.1	<i>Produkty firmy JANEK s.r.o.</i>	40
6.2	OPIS VLASTNÉHO PODNIKATELSKÉHO PLÁNU	42
6.3	OPIS PLÁNOVANEJ VÝROBY	42
6.4	SWOT ANALÝZA PODNIKATELSKÉHO PLÁNU FIRMY JANEK S.R.O.	43
7	ANALÝZA TRHU, ODHAD DOPYTU PO BIO VAJCIACH	46
7.1	ANALÝZA TRHU EKOLOGICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA	46
7.2	ANALÝZA TRHU VÝROBY VAJEC.....	48
7.3	PRIESKUM V SUPERMARKETOCH V RÁMCI SR.....	49
7.3.1	<i>Prieskum Klubu Gaja v roku 2008</i>	49
7.3.2	<i>Vlastný prieskum v roku 2011</i>	50
8	ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA – PEST ANALÝZA.....	51
8.1	EKONOMICKÉ FAKTORY	52
8.1.1	<i>Inflácia</i>	52
8.1.2	<i>Rast miezd</i>	54
8.1.3	<i>Hrubý domáci produkt</i>	54
8.1.4	<i>Nezamestnanosť</i>	55
8.2	SOCIÁLNE FAKTORY.....	55
8.3	TECHNOLOGICKÉ FAKTORY	55
8.4	POLITICKÉ FAKTORY	56
8.5	EKOLOGICKÉ FAKTORY	57
9	PORTEROV MODEL ANALÝZY KONKURENCIE.....	58
9.1	VSTUP NOVÝCH KONKURENTOV NA TRH.....	58
9.2	HROZBA SUBSTITÚTOV	58
9.3	RIVALITA FIRIEM PÔSOBIACICH NA DANOM TRHU.....	59
9.4	VYJEDNÁVACIA SILA ZÁKAZNÍKOV.....	60
9.5	VYJEDNÁVACIA SILA DODÁVATEĽOV	61
10	MANAGEMENT PROJEKTU A RIADENIE ĽUDSKÝCH ZDROJOV	62
10.1	RIADENIE ĽUDSKÝCH ZDROJOV	62
10.2	ANALÝZA ZAJNTERESOVANÝCH STRÁN	62
III.	PROJEKTOVÁ ČÁST	66

11	FINANČNÝ PLÁN PROJEKTU A ZAISTENIE DLHODOBÉHO A OBEŽNÉHO MAJETKU	67
11.1	MOŽNOSTI FINANCOVANIA PROJEKTU A VÝBER NAJVHODNEJŠEJ VARIANTY.....	67
11.2	ZAISTENIE INVESTIČNÉHO A OBEŽNÉHO MAJETKU	68
11.2.1	<i>Hala</i>	70
11.2.2	<i>Pozemok pre výstavbu haly i samotný výbeh.....</i>	71
11.2.3	<i>Chladiace boxy.....</i>	72
11.2.4	<i>Základný krídle, hniezda pre nosnice, napájacie, krmne zariadenia a ostatný obežný majetok</i>	72
11.2.5	<i>Obežný majetok po rozbehnutí výroby – obaly na vajcia, krmivo pre nosnice</i>	73
12	ZÁKLADNÉ KALKULÁCIE A ANALÝZA BODU ZVRATU.....	75
12.1	CENOVÁ KALKULÁCIA BIO VAJCA.....	75
12.2	BOD ZVRATU	77
12.3	PLÁN PRIEBEHU CASH FLOW	78
13	HODNOTENIE EFEKTIVITY A UDRŽATELNOSI PROJEKTU.....	83
13.1	SÚČASNÁ HODNOTA.....	83
13.2	ČISTÁ SOUČASNÁ HODNOTA	84
13.3	INDEX RENTABILITY.....	85
13.4	DOBA NÁVRATNOSTI INVESTÍCIE.....	85
14	ANALÝZA A RIADENIE RIZÍK	87
14.1	CITLIVOSTNÁ ANALÝZA	87
14.2	RIZIKOVÁ ANALÝZA PROJEKTU	88
15	HARMONOGRAM AKTIVÍT	92
16	MATICA LOGICKÝCH VÄZIEB	94
	ZHRNUTIE PRÍNOSOV PROJEKTU	96
	ZÁVER.....	98
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	99
	ZOZNAM OBRÁZKOV	106
	ZOZNAM TABULIEK.....	107
	ZOZNAM GRAFOV	108
	ZOZNAM ROVNÍC	109

ZOZNAM PRÍLOH.....	110
---------------------------	------------

ÚVOD

Aj keď je používanie noriem v súčasnosti stále dobrovoľným krokom, Európska únia ich používa čoraz častejšie s cieľom podporiť svoje politiky a právne predpisy. Európska normalizácia podporuje európske politiky v oblasti zvyšovania konkurencieschopnosti podnikov, rozširovania informačných a komunikačných technológií, ochrany životného prostredia, rozvoju energetiky, ochrane zákazníkov a podobne. Existuje množstvo noriem v rôznych oblastiach. Ja sa v svojej diplomovej práci zameriam na ekologické poľnohospodárstvo a na normy, ktoré s ním súvisia. V dnešnej dobe sa čím viac ľudí začína skutočne zaujímať, čo nakupujú, odkiaľ potraviny pochádzajú aké obsahujú látky, akú majú nutričnú hodnotu a preto sa neustále zvyšuje záujem o biopotraviny.

Pre tému: „Analýza norem EU v podniku JANEK s.r.o. a možnosti financování jejich zavádění“ som sa rozhodla práve pre to, že som sa chcela zamerať na ekologické poľnohospodárstvo, ktoré vyžaduje splňovanie mnohých európskych noriem. Firma JANEK s.r.o. ešte ekologické poľnohospodárstvo zavedené nemá, preto budem v projekte popisovať, čo všetko by musela firma urobiť, aby splňovala normy v rámci ekologického poľnohospodárstva. Projekt bude štruktúrovaný tak, aby mohla firma pomocou neho požiadať podporu z fondov EÚ a takto aspoň časť projektu prefinancovať.

Moju prácu som rozdelila na tri časti. Prvá teoretická časť je zameraná na teóriu týkajúcu sa eurofondov, euronoriem a ekologického poľnohospodárstva. Tu vyčlením normy, ktoré sú významné v rámci ekologického poľnohospodárstva, spomeniem legislatívne podmienky i v rámci Slovenskej republiky. Zameriam sa na popísanie toho, ako by mal vyzerat' projekt, ktorý bude pomocou operačného programu fondov EÚ, „Rozvoj vidieka SR“ sčasti prefinancovaný.

V ďalšej praktickej časti popíšem súčasný stav firmy JANEK s.r.o. a plánovaný projekt. Pomocou niekoľkých analýz ako SWOT analýza, PEST analýza, analýza trhu a odhad dopytu, analýza konkurencie a na základe Porterovho modelu a ďalších analýz, zhodnotím vplyvy a prínosy projektu pre spoločnosť. V poslednej projektovej časti sa zameriam na finančné vyčíslenie samotného projektu. Vytvorím finančný plán projektu, kde vyčlením všetky náklady s ním spojené, potom zhodnotím efektívnosť projektu pomocou rôznych ukazovateľov ako je čistá súčasná hodnota, index rentability, doba návratnosti a v neposlednej rade sa zameriam i na analýzu a riadenie rizík.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 EURÓPSKE NORMY

Európske normy predstavujú účinné prostriedky na zlepšenie konkurencieschopnosti podnikov v EÚ, hrajú významnú úlohu pri odstraňovaní technických prekážok obchodu a pri podpore vnútorného trhu EÚ. Môžu napomôcť ochrane zdravia, bezpečnosti a životnému prostrediu európskych občanov. Normy poskytujú technické riešenia problémov a umožňujú obchodovanie a spoluprácu v rámci Európskeho spoločenstva. Napomáhajú prenosu a rozširovaniu technológie, ktorá je užitočná pre všetkých. Výslovnejšie normy môžu zlepšiť efektívnosť významných postojov Spoločenstva z hľadiska záujmu spotrebiteľov, ochrany životného prostredia, obchodu a jednotného trhu.

Normy zohrávajú užitočnú úlohu pri napomáhaní tvorby jednotného trhu tým, že podporujú sériu legislatívy, ktorá sa nazýva „smernice podľa nového prístupu“. Táto celoeurópska legislatíva stanovuje kľúčové požiadavky, ktoré musia spĺňať výrobky, aby sa mohli predávať v rámci celej Európskej únie. Európska normalizácia je dobrovoľná činnosť, ktorá nahrádza podrobné právne predpisy a zjednodušuje pravidlá. V rámci tejto činnosti, sa na základe dohody všetkých zainteresovaných strán (zástupcov priemyslu vrátane malých a stredných podnikov, environmentálnych mimovládnych organizácií, verejných orgánov zákazníkov, odborov atď.) vypracujú technické špecifikácie.

[14]

1.1 Európske a národné normalizačné orgány

Používanie noriem je stále dobrovoľným krokom, avšak Európska únia čoraz častejšie používa normy s cieľom podporiť svoje politiky a právne predpisy. Prínos normalizácie možno rozpoznať v dobudovaní vnútorného trhu v kontexte právnych predpisov založených na novom prístupe, ktorými sa myslia európske normy vypracované európskymi organizáciami pre normalizáciu. Normalizáciu vykonávajú nezávislé orgány, ktoré pôsobia v tejto oblasti na vnútroštátnej, európskej a medzinárodnej úrovni. Medzi tieto orgány patria:

- ❖ CEN - Európsky výbor pre normalizáciu (European Committee for Standardisation), je hlavný vydavateľ európskych noriem a technických špecifikácií, je jediná uznávaná európska organizácia pre plánovanie, navrhovanie a schvaľovanie EN vo všetkých oblastiach ekonomickej činnosti s výnimkou elektrotechnológie (CENELEC)

a telekomunikácie (ETSI). Úlohou CENu je podporovať európsku ekonomiku, životné prostredie a sociálny blahobyt občanov Európy. CEN je založený na základe otvorenosti, transparentnosti, konsenzu a súvislosti a jeho snahou je zosúladiť potreby obchodu a spoločenských potrieb,

- ❖ CENELEC - Európsky výbor pre normalizáciu v elektrotechnike (European Committee for Electrotechnical Standardisation) Úlohou CENELEC je pripravovať sústavu elektrotechnických noriem, ktoré definujú podmienky pre vstup elektrotechnických výrobkov na európsky trh,
- ❖ ETSI - Európsky inštitút pre telekomunikačné normy (European Telecommunications Standards Institute). [17]

Medzi orgány ktoré sa zaoberajú normalizáciou v rámci Slovenskej republiky patrí Slovenský ústav technickej normalizácie (SUTN), ktorý vykonáva funkciu národného normalizačného orgánu (NNO) v Slovenskej Republike. NNO je orgán uznávaný na národnej úrovni a je členom medzinárodných a regionálnych normalizačných organizácií. Úlohou tohto orgánu je v prvom rade zabezpečiť prijatie a prenos informácií z európskych medzinárodných normalizačných organizácií k užívateľom na národnej úrovni. Národný normalizačný orgán (NNO) je normalizačný orgán uznaný na národnej úrovni. Zabezpečuje taktiež prerokovanie pripomienok k návrhom EN už vo fáze ich spracovania. Všetky pripomienky sú potom spracované do formy národného stanoviska a v daných termínoch sú poslané európskym a medzinárodným normalizačným organizáciám. Takto môžu odborníci ovplyvniť obsah noriem. Snahou SUTNu je i zahrňovať národné technické riešenia a špecifiká do technických požiadaviek európskych noriem. Ďalšou úlohou je sledovanie a udržiavanie aktuálnosti všetkých informačných zdrojov, ktoré sa vzťahujú k tvorbe EN, medzinárodných noriem a STN. [16]

“Normalizácia je vynikajúcim nástrojom pre zjednodušenie medzinárodného obchodu, konkurencie a akceptáciu inovácií na trhoch. Kľúčovou výzvou, pred ktorou stojí európska normalizácia, je posilnenie jej prínosu pre konkurencieschopnosť malých a stredných podnikov (MSP).”

[15]

1.2 Výhody noriem

Na prvý pohľad by sa možno zdalo, že normy neprinášajú žiadne výhody a sú pre podniky a krajiny iba záťažou. Opak je však pravdou, normalizácia poskytuje mnoho prínosov, ktoré môžeme rozlišovať v rôznych smeroch. Najväčším prínosom možno považovať integráciu požiadaviek trhu pomocou noriem a redukcii nákladov. Nepochopenie a nevyužívanie noriem môže byť v konečnom dôsledku veľmi drahé. V súčasnej dobe tie podniky, ktoré normy spĺňajú majú väčšiu pravdepodobnosť získať kontrakty alebo exporty, pretože sa po splňovaní noriem očakáva vysoká kvalita ich výrobkov a zákazníci majú v tieto výrobky väčšiu dôveru. V ďalších kapitolách spomeniem niekoľko najhlavnejších výhod normalizácie.

1.2.1 Zníženie operačných nákladov

Zníženie operačných nákladov súvisí s tým, že kupujúci pri obstarávaní dielca či výrobku nemusí samostatne zisťovať a preverovať kvalitu a výkon ak daný výrobok či služba spĺňa príslušnú normu, čím sa mu ušetrí náklady súvisiace s preverovaním kvality a výkonu. Výrobky, ktoré zodpovedajú stanovenej norme, sú totižto schopné preukázať kvalitu a spoľahlivosť, čo vyvoláva samozrejme dôveru a istotu u potenciálnych zákazníkov. Norma ďalej slúži na zjednodušenie predpisov o výrobku, čím sa zabezpečia rôzne úspory z rozsahu, zníženie potrieb skladovania a umožňuje jednoduchšiu údržbu a podporu. Stačí len preukázať zhodu s normou, čo možno vykonať na základe vyhlásenia zhody. [26]

1.2.2 Znalosť systémov a riadenia

Metodické normy majú ďalšiu výhodu v tom, že zaznamenávajú dokázané riešenia expertov, čím umožňujú firmám využívanie poznatkov a skúseností v riadení namiesto toho, aby sa potýkali s časom, nákladmi a neistotou vo vývoji svojich vlastných protokolov od samotného začiatku. Okrem toho metodické normy napomáhajú komunikácii a rozširujú najlepšiu prax. [26]

1.2.3 Prevádzkyschopnosť výrobku/procesu

Normy sa samozrejme nemôžu tvoriť úplne izolovane od ostatných noriem. Preto sa normy vyvíjajú vo zvýšenej miere pre kompletný systém, aby mohli všetky dielce trvalo pracovať spoločne. Príkladom môže byť voľné zloženie používané v PC na princípe navrhovania a výroby podľa normy, pričom možno zabezpečiť minimálne základnú úroveň vzájomnej prevádzkyschopnosti s výrobkami od iných výrobcov. Týmto spôsobom sa môže ušetriť opätovné navrhovanie výrobku na každý nový systém, s ktorým potrebuje fungovať. Keď sa dodržiavajú tieto vzájomne prevádzkyschopné normy, zvyšuje sa tým potenciálny trh pre výrobok, zvyšuje sa i príležitosť profitovania z úspor z rozsahu. [26]

1.2.4 Výhody pri uvádzaní výrobku na trh a prijatie výrobku

Pri uvádzaní výrobku na trh, kde je už stanovená určitá norma je pravdepodobné, že sa zrýchli prijatie a umiestnenie tohto výrobku na daný trh. Často sa vyskytuje to, že obchodovateľnosť výrobku závisí od zhody s miestnymi normami a nariadením vrátane zdravotníckych, bezpečnostných predpisov a predpisov na ochranu životného prostredia. Výhoda noriem v rámci EÚ je, že platia na celom území EÚ, čím sa uľahčuje vstup na trhy v rámci EÚ. [26]

1.2.5 Životný cyklus výrobku a vývoj nových trhov

Každý výrobok prechádza počas svojej životnosti niekoľkými fázami od vynálezu a zavedenia na trh až po zrelosť prípadne zamietnutie. Organizácie, ktoré tvoria nové výrobky najviac dbajú na ochranu duševného vlastníctva, avšak dôležité je tiež tento nový výrobok na trhu presadiť. Práve využívanie noriem nadobúda čoraz väčší význam z hľadiska stratégie. Pretože základné výkonnostné a bezpečnostné normy napomáhajú presvedčiť skorých klientov, aby prijali produkt. Normy môžu byť užitočné i pri definovaní návrhu nového výrobku, tým, že výrobok bude navrhovaný podľa noriem môžeme zabezpečiť, aby bol kompatibilný s inými výrobkami na trhu a tak zabezpečíme jeho lepšiemu uchyteniu na trhu. Zhoda so známymi normami napomáha vytvoriť dôveryhodnosť nového výrobku.

Pri vstupe výrobku na nové trhy, môžu byť požiadavky na splnenie určitých zdravotníckych, bezpečnostných alebo environmentálnych kritérií, ktoré môžu normy napomôcť preukázať. Trhy a dodávatelia nových výrobkov budujú dokola prijímať normy, ktoré poskytujú bázu na ďalší vývoj noriem i technológie, čím prispievajú k dlhovekosti. V priemyselných odvetviach, ktoré charakterizuje inovácia a spoločný vývoj technológie, je potrebné neustále vyvíjanie noriem. Tieto normy potom definujú nový výrobky, pretože špecifikujú kľúčové črty spoľahlivosti, kompatibility a kvality a tak poskytujú základ pre vývoj doplnujúcich výrobkov a služieb, ktoré sú prepojené s hlavným výrobkom. [26]

1.2.6 Záruka pre spotrebiteľov a zníženie rizika pre firmy

Normy napomáhajú i spotrebiteľovi, pretože ak výrobok spĺňa bezpečnostné a iné normy, znamená to pre spotrebiteľa, že výrobok môže považovať za spoľahlivý, bezpečný a vysokokvalitný, i keď môže byť samotný výrobok pre spotrebiteľa neznámy.

Firmy môžu pomocou noriem znížiť svoje riziko právnych žalôb vrátane konkurenčnej politiky, tak, že normami získajú právne postavenie. Právne postavenie normy získajú tak, že sú priamo či nepriamo spomenuté v obchodných označeniach, zmluvách či nariadeniach.[26]

2 EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO V RÁMCI EÚ

Ekologické poľnohospodárstvo možno vyjadriť ako systém hospodárenia, ktorý vychádza z princípov návratu tradičného spôsobu obrábania pôdy a poľnohospodárskej výroby, rešpektujúc pri tom životný cyklus prírodných systémov. Takéto poľnohospodárstvo vylučuje používanie syntetických pesticídov, hnojív, herbicídov a iných škodlivých vstupov chemického priemyslu. Ekologické poľnohospodárstvo produkuje kvalitné a zdravé biopotraviny pre obyvateľstvo a krmoviny pre hospodárske zvieratá. Z takto vypestovaných surovín sa vyrábajú biopotraviny, ktoré podliehajú pravidelným kontrolám. Konečný spotrebiteľ potom dostane produkty, ktoré nie sú chemicky konzervované, upravované, sírené, inak chemicky upravované, či modifikované.

Čo sa týka produktov živočíšneho pôvodu, je tu samozrejme tiež rozdiel medzi konvenčným a ekologickým poľnohospodárstvom. Pri dodržiavaní ekologického poľnohospodárstva nie sú zvieratám podávané antibiotiká, nie sú kŕmené mäsovokostnými múčkami, stimulantmi rastu a zaobchádza sa s nimi humánne. [18]

2.1 Čo nesmú ekologickí poľnohospodári robiť

Ako som už spomínala, pri prevádzkovaní ekologického poľnohospodárstva sa musia dodržiavať určité zásady a normy, ktorých dodržiavanie je prísne sledované. Najdôležitejšie je to, že je zakázané pri eko poľnohospodárstve používať syntetické hnojivá, herbicidy, pesticidy, regulátory rastu a iné chemické látky a pestovať plodiny v monokultúrach. Čo sa týka chovu zvierat, je zakázané podávať lieky zdravým zvieratám i podávať profylaktické prípravky. Zvieratá sa musia chovať tak, aby mali prístup na pastvu alebo voľný výbeh, nemôžu sa chovať v uzatvorených priestoroch, klietkach a podobne. Tie zvieratá, ktoré sú ošetrované antibiotikami a prebieha u nich liečba, nie je možné od nich používať akékoľvek produkty na skrmovanie. Ďalej sa nesmie do krmiva pre zvieratá pridávať trus, hnoj, močovinu, rybiu múčku, nesmú sa používať regulátory rastu, fungicidy, insekticidy, inhibítory klíčenia, chemické fumiganty, alebo pesticidy na skladovaných produktoch. [18]

2.2 Bezpečnosť a životné podmienky zvierat

Ako v prípade potravín aj v oblasti bezpečnosti zvierat platia podobné nariadenia a zásady. Zvieratá možno tak isto ako potraviny voľne prevážať a sťahovať po celej EÚ avšak normy ktoré platia pre zdravie a dobré životné podmienky zvierat sa musia dodržiavať nie len v poľnohospodárskom podniku, ale aj pri preprave. Ak je to nevyhnutné a dôjde napríklad k výskytu nejakých chorôb zvierat, ktoré sa môžu šíriť, môže EÚ zasiahnuť a zastaviť obchodovanie.

V rámci ekologického poľnohospodárstva je cieľom poskytovať zvieratám využívaným na výrobu potravín rovnaké veci a podmienky z hľadiska ich potrieb ako ľuďom. To znamená zabezpečiť dobré jedlo, dobré životné podmienky a dobrú starostlivosť. Na dosiahnutie týchto cieľov sa v rámci ekologického poľnohospodárstva uplatňuje mnoho jedinečných prispôsobených zásad a postupov. [19]

Obr. 1 Ekologické krmivo [19]

Ak sa pozrieme na kvalitu a nariadenia v oblasti krmiva, musí spĺňať určité podmienky a malo by prispievať k zdraviu, pomáhať v raste a produkcii a pohode ekologicky chovaných zvierat. Takéto krmivo musí byť taktiež ekologicky vypestované. Tieto podmienky v oblasti krmiva pre ekologicky chované zvieratá sú striktné regulované a kontrolované, pretože kvalita a zloženie bio krmiva sú veľmi dôležité v oblasti výroby bio mäsa a iných produktov živočíšneho pôvodu.

V súčasnosti je na základe európskych nariadení a pravidiel požadovaná výroba bio krmiva iba z ekologických materiálov okrem prípadov, keď nie je krmný materiál k dispozícii v bio kvalite. Ďalej sa smie použiť iba minimum doplnkových látok určených na používanie vo výžive zvierat. Krmivo musí byť starostlivo spracované s využitím biologických, mechanických a fyzikálnych metód. V bio krmive sú prísne zakázané rastové stimulanty, syntetické aminokyseliny a geneticky modifikované organizmy (GMO).

Za určitých okolností sa môžu výnimočne používať neekologické krmné materiály rastlinného pôvodu, materiály živočíšneho a minerálneho pôvodu, doplnky výživy pre zvieratá ako enzýmy a mikroorganizmy a určité pomocné látky používané pri spracovaní krmív. [19],[20]

Ako bolo spomínané, zvieratá chované v rámci ekologického poľnohospodárstva majú mať zabezpečené okrem kvalitného krmiva i dobré životné podmienky. Nariadenia preto stanovujú, že zvieratá v ekologických chovoch musia mať stály prístup na otvorené pastviny, nemôžu byť chované v klietkach či uzatvorených priestoroch. Musí sa preto vytvoriť také prostredie, ktoré by bolo vhodné pre všetky druhy zvierat. Existuje tu niekoľko zásad, ktoré sa musia dodržiavať a to:

- ❖ prístup na čerstvý vzduch,
- ❖ vhodná pastva,
- ❖ zákaz priväzovať či izolovať zvieratá,
- ❖ vhodná podstielka,
- ❖ nízka hustota zvierat,
- ❖ minimálna doba prepravy zvierat.

Pri chovaní hydiny tu platí obmedzenie pri skracovaní alebo odstraňovaní zobákov. Hydine možno taktiež povoliť dlhšie pokojové obdobie medzi znáškami vajec. Možno ju tiež chovať v malých krdľoch, aby sa vytvorila sociálna hierarchia ako v prírode. [19]

Jednou z hlavných zásad ekologického poľnohospodárstva je chov zdravých a spokojných zvierat a zároveň sa spĺňajú druhovo špecifické potreby zvierat. Je tu snaha o posilnenie prirodzenej imunologickej obrany zvierat, ktorá sa realizuje na základe podávania vysoko-kvalitného krmiva, pravidelných pohybov a voľným priestorom a prístupom na pastvinu. Okrem toho sa musí udržiavať vhodné ustajnenie v dobrom hygienickom stave a vhodná hustota zvierat. Ak sa stane, že zviera ochorie sú poľnohospodári povinný okamžite konať, aby sa minimalizovalo utrpenie zvierat a aby sa postihnuté zviera uzdravilo čo najrýchlejšie. Pri ekologickom poľnohospodárstve sa uplatňuje homeopatia a fytoterapiu. V niektorých prípadoch však homeopatia ani fytotherapia nepomáha, alebo nie je vhodná, preto sa v takýchto prípadoch smie použiť bežná liečba, aby sa zabránilo utrpeniu zvierat.[19],[20]

3 PRAVIDLÁ A LEGISLATÍVA EKOLOGICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA V EÚ AJ SR

Ekologické poľnohospodárstvo v rámci Slovenskej Republiky i Európskej Únie vychádza z množstva nariadení predpisov a zákonov. Najhlavnejšie sú právne predpisy EÚ z ktorých potom vychádzajú zákony v jednotlivých členských krajinách.

3.1 Legislatíva v rámci EÚ

Právne predpisy, ktoré sú platné pri ekologickej poľnohospodárskej výrobe zahŕňajú celý systém výroby bioproduktov od ich spracovania na biopotraviny, kontrolu, skladovanie až po prepravu a označovanie, sa riadia od 1. januára 2009 novými právnymi predpismi. Niektoré nové ustanovenia o označovaní však nadobudli účinnosť až od 1. júla 2010. Ide o nariadenie Rady č. 834/07 v znení nariadenia Rady č. 967/08 ako aj nariadenia Komisie č. 889/08, 1235/08 a 1254/08.

Nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 stanovuje právny rámec pre všetky stupne výroby, distribúcie, kontroly a označovania ekologických produktov, ktoré môžu byť predávané a ponúkané v rámci EÚ. Tieto ustanovenia môže zmeniť iba Rada ministrov poľnohospodárstva EÚ. Zároveň sa týmto nariadením ruší predchádzajúce nariadenie (EHS) č. 2092/91

Nariadenie Komisie (ES) č. 889/2008 sa ustanovujú podrobné pravidlá o výrobe, označovaní a kontrole potravín v rámci eko poľnohospodárstva doplnené o pravidlá výroby ekologických kvasníc. Sú tu regulované všetky stupne rastlinnej a živočíšnej výroby od obrábania pôdy a chovu zvierat až po spracovanie a distribúciu samotných eko potravín. Nariadením Komisie (ES) č. 1235/2008 sa ustanovujú pravidlá pre dovoz ekologických produktov z tretích krajín. K týmto nariadeniam sú pripojené i početné prílohy, v ktorých sa stanovujú produkty povolené v rámci eko poľnohospodárstva, minimálne požiadavky na výbehy a pastviny pre zvieratá rôznych druhov, sú tu taktiež stanovené látky, ktoré môžu obsahovať krmivá a požiadavky na logo.

Tieto európske nariadenia podrobne ustanovujú kritéria fungovania systému ekologickej poľnohospodárskej výroby a definujú pravidlá v rámci produkcie eko poľnohospodárstva. Nariadenia sú platné pre všetky členské štáty EÚ, to znamená i pre slovenských ekologických prevádzkovateľov, pre inšpekčné organizácie v SR i pre príslušný slovenský orgán, ktorým je ÚKSÚP (Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky).

Európska komisia spolupracuje i s ďalšími orgánmi, ktorí sa zúčastňujú a podieľajú na rozhodnutiach v oblasti ekologického poľnohospodárstva. Sú nimi Poradný výbor pre ekologické poľnohospodárstvo, Skupina expertov na podporu ekologického poľnohospodárstva, ďalej rôzni zástupcovia technických a ekonomických záujmových skupín ako je IFOAM, BEUC, COPA/COCEGA, COFALEC a ďalšie. Tieto orgány a skupiny potom uľahčujú výmenu skúseností a názorov v oblasti ekologického poľnohospodárstva a výroby. Okrem poradenstva v oblasti ekologického poľnohospodárstva zabezpečuje napríklad Skupina expertov poradenstvo v otázkach informačných a propagačných kampaní pre ekologické poľnohospodárstvo. Aj keď nie sú rozhodnutia poradného výboru a skupiny expertov pre Komisiu záväzné, berú sa veľmi vážne. [18],[20],[21]

3.2 Euro normy platné pre poľnohospodárstvo

V rámci Európskej únie sa prevádzajú rôzne veterinárne kontroly, kontroly hygieny potravín platia tu rôzne zdravotnícke pravidlá a nariadenia. Roku 2000 uviedla Európska Únia iniciatívu nazvanú „Z farmy po vidličku“, ktorá je založená na analýze rizík v oblasti potravín s cieľom garantovať bezpečie potravín v rámci celej Európskej Únie. Na základe tejto iniciatívy sú potraviny sledované vo všetkých stupňoch výrobného reťazca, aby sa potvrdilo dodržiavanie všetkých hygienických pravidiel. Európska Únia taktiež riadi obchodovanie so zvieratami a živočíšnymi produktmi medzi členskými štátmi a tretími krajinami. Európska Únia a jej členské štáty majú množstvo inštrumentov ako môžu kontrolovať tieto podmienky a nariadenia ako je Európsky úrad bezpečnosti potravín alebo TRACES systém (Trade Control and Expert System). Okrem týchto úradov platia samozrejme aj euro normy, ktoré platia pre všetky členské štáty. Čo sa týka hygienických pravidiel, významná je euro norma No 853/2004 Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004, ktorá stanovuje špecifické pravidlá hygieny pre jedlo zvieracieho pôvodu. [22]

3.3 Euro normy platné pre ekologické poľnohospodárstvo

V rámci ekologického poľnohospodárstva existuje množstvo noriem a nariadení, ktoré sa vzťahujú na starostlivosť o zvieratá a rastliny. Avšak v ďalšom texte budú spomínané normy, ktoré riešia problematiku chovu poľnohospodárskych zvierat v rámci ekologického poľnohospodárstva so zameraním na hydinu, vzhľadom k tomu, že nižšie uvedený projekt bude vypracovaný pre firmu JANEK s.r.o., ktorá sa zaoberá chovom hydiny.

Najskôr sa zameriam na Nariadenie Rady (EEC) No 2092/91 z 24. júna 1991 na organickú produkciu poľnohospodárskych výrobkov a potravín. Toto nariadenie stanovuje harmonizovaný rámec pre produkciu, označenie, inšpekciu a popisuje právny rámec pre poľnohospodárske výrobky a potraviny, ktoré boli získané organicky, aby sa tak zvýšila spotrebiteľská dôvera v takéto produkty a aby sa zaistila čestná konkurencia medzi producentmi. Na základe tohto nariadenia platia určité pravidlá pre produkciu a chov zvierat v rámci ekologického poľnohospodárstva. V prílohe 1. sa špecifikujú napríklad princípy organickej produkcie pre dobytok vrátane hydiny zamerané na voľbu krmiva veterinárneho ošetrovania a umývacích prípravkov pre zvieratá. Poľnohospodárska produkcia sa môže označiť ako organická iba ak bol produkt testovaný v súlade s ustanovenými pravidlami a obsahuje iba substancie uvedené v prílohe 2, produkt nebol ošetrovaný pomocou ionizujúceho žiarenia a nepoužili sa geneticky upravené organizmy (GMO), inak by to bolo nekompatibilné s organickou produkciou na základe regulácie No 1804/1999.

V prílohách Nariadenia Rady (EEC) No 2092/91 z 24. júna 1991 sú stanovené všetky podmienky súvisiace aj s chovom hydiny od otázky krmiva, priestorov na chov, výbehov, oblastí jatiek a podobne. Ekologický chov hospodárskych zvierat je činnosť súvisiaca s krajinou a musí sa, okrem starostlivosti o chované zvieratá, dbať i na krajinu, ktorá je pre tento účel využívaná. Počet kusov zvierat musí úzko súvisieť s dostupnou plochou s cieľom zabrániť problémom nadmerného spásania a erózie a umožniť také rozhadzovanie hnoja, aby sa dalo zabrániť každému škodlivému účinku na životné prostredie. [21]

3.3.1 Konverzia hospodárskych zvierat

Ďalšou oblasťou ktorej sa nariadenie venuje je konverzia hospodárskych zvierat a výrobkov z hospodárskych zvierat. V prípade, že sa živočíšne výrobky majú predávať ako ekologické výrobky, musia byť hospodárske zvieratá chované v súlade s pravidlami ustanovenými v tomto nariadení počas vymedzeného obdobia. Pre hydinu to je 10 týždňov pre produkciu mäsa a to platí len pre tú, ktorá bola prinesená a nie viac ako tri dni stará. Ak sa jedná o hydinu na výrobu vajec tak sa tu stanovuje doba šiestich týždňov. [21]

3.3.2 Podmienky pre budovy na chov hydiny

Dôležitou oblasťou pri prechode na ekologické poľnohospodárstvo je splňovanie požiadaviek na plochu chovu a výbehu hospodárskych zvierat. Podmienky pre ustajnenie hospodárskych zvierat musia spĺňať biologické a etologické potreby hospodárskych zvierat, to znamená potrebu slobody, pohybu a pohodlia. Zvieratá musia mať ľahký prístup k potrave a vode. Okrem toho musí byť v budove zabezpečená nízka prašnosť, optimálna teplota, prijateľná vlhkosť vzduchu a optimálna koncentrácia plynov, ktoré nie sú škodlivé pre zvieratá pomocou dobrej izolácie, kúrenia a vetrania budovy. Budova okrem prirodzeného vetrania musí umožňovať prístup svetla. Voľná plocha, kde sa môžu zvieratá voľne pohybovať musí v prípade potreby poskytovať dostatočnú ochranu proti dažďu, vetru alebo slnku. Budovy, ohrady, vybavenie a náradie sa musia dôkladne čistiť a dezinfikovať, aby sa zabránilo prenosu infekcie a rozmnožovaniu organizmov prenášajúcich choroby. Na toto čistenie sa môže používať iba výrobky, ktoré sú vymenované v prílohách nariadenia.

Budovy pre všetky druhy hydiny musia spĺňať ďalej určité podmienky. Jednou takou podmienkou je tá, že aspoň tretina takejto budovy musí byť pevná, bez roštových alebo mriežkových konštrukcií a musí byť pokrytá výstelkovým materiálom t.j slama, hobliny z dreva, piesok alebo rašelina. Pri chove nosníc musí byť veľká časť podlažnej plochy usporiadaná pre zozbieranie vtáčieho trusu. Čo sa týka osvetlenia, pri nosniciach môže byť prirodzené svetlo nahradené umelým osvetlením, aby sa zabezpečilo maximálne 16 hodín svetla za deň avšak musí sa dodržať čas oddychu bez umelého osvetlenia aspoň osem hodín.

Okrem toho sú stanovené aj podmienky pre priechody na vstup a výstup a to na ich veľkosť, ktorá musí byť primeraná zvieratám a takéto priechody musia mať kombinovanú dĺžku aspoň 4 m na 100 m² plochy haly, ktorá je pre vtáky k dispozícii. V nariadení je stanovený aj maximálny počet kurčiat, ktoré nesmie hydináreň prekročiť a to je 4800 kurčiat a pri nosniciach je to 3000. [21]

3.3.3 Hustota zvierat vo výbehu

Okrem podmienok, ktoré musia byť splnené čo sa týka budovy v ktorej sa zvieratá chovajú, platia i pravidlá vzhľadom na výbeh pre tieto zvieratá. Hydina musí mať umožnený voľný výbeh vždy, keď to dovoľujú poveternostné podmienky a vždy keď je to možné, aspoň počas tretiny ich života. Tento výbeh musí byť pokrytý vegetáciou, mal by byť zabezpečený ochranným zariadením a zvieratá musia mať ľahký prístup k primeranému množstvu napájacích a krmných žľabov. V nariadení je stanovená maximálna hustota zvierat vonku na pasienku, lúkach, vresoviskách, močariskách, vresovcoch a iných prírodných a polo prírodných prostrediach, ktorá musí byť dosť nízka, aby sa zabránilo rozdupaniu pôdy a nadmernému spásaniu vegetácie. Hydina sa taktiež musí chovať za podmienok voľného pohybu a nesmie sa držať v klietkach.

V nasledujúcej tabuľke sú zobrazené požiadavky na vnútornú plochu rozmerov budov kde sa chová hydina na ekologické poľnohospodárstvo i vonkajšiu plochu a podmienky pri výbehoch.

Tab. 1 Požadované rozmery budov a výbehov podľa nariadenia rady EÚ [21]

	Vnútorná plocha (netto plocha dostupná pre zvieratá)			Vonkajšia plocha (m ² dostupnej plochy pri otáčaní/kus)
	Počet zvierat/m ²	bidlo v cm/zviera	hniezdo	
Nosnice	6	18	8 nosníc na hniezdo alebo v prípade spoločného hniezda 120 cm ² /vták	4 za predpokladu, že sa neprekročí limit 170 kg N/ha/rok
Hydina na výkrm (v stálych halách)	10 pri max. 21 kg živej hmotnosti/m ²	20 (iba pre perličky)		4,5 kačíc, 10 moriek, 15 husí. Pri všetkých uvedených druhoch sa neprekročí limit 170 kg N/ha/rok

Hydina na výkrm(v mobilných hydinárniach)	16 v mobilných hydinárniach pri max. hmotnosti 30 kg živej hmotnosti/m ²			2,5 za predpokladu, že sa neprekročí limit 170 kg N/ha/rok
--	---	--	--	--

3.4 Legislatíva v Slovenskej republike

V rámci Slovenskej republiky sa upravuje ekologické poľnohospodárstvo na základe zákona o ekologickej poľnohospodárskej výrobe (EPV). Tento zákon sa najviac približuje nariadeniam EÚ a špecifikuje okrem práv a povinností osôb vykonávajúcich EPV i výkon štátnej správy v oblasti EPV, zahŕňa i registráciu prevádzkovateľov a inšpekčných organizácií, vymedzuje výkon kontroly EPV, ako majú byť označované produkty EPV a udáva i sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

Do roku 2009 platil na Slovensku zákon č. 421/2004 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve, avšak prvého júna toho istého roku ho nahradil nový zákon a nadobudol účinnosť zákon o ekologickej poľnohospodárskej výrobe č. 189/2009 Z.z.

Kontrolným úradom tohto zákona sa stal Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSÚP), ktorý môže uložiť pokutu tomu, kto používa klamlivé informácie o tom, že poľnohospodárske produkty či potraviny, ktoré sú produkované bežnou výrobou pochádzajú z ekologickej výroby, až do 50 000€. [18],[23]

3.4.1 Registrácia ekologického poľnohospodárstva

Ak sa firma rozhodne, že sa bude zaoberať ekologickým poľnohospodárstvom, musí podať žiadosť o registráciu na tlačive vydanom kontrolným ústavom a nevyhnutné prílohy k žiadosti o registráciu, ktorými sú doklad o forme podnikania, deklarácia pozemkov, výpis z listu vlastníctva alebo nájomná zmluva a grafická príloha so situačným vyznačením pozemkov na ktorých mieni žiadateľ vykonávať ekologickú poľnohospodársku výrobu. Kontrolný ústav vykonáva zápis do registra do 30 dní odo dňa doručenia úplnej žiadosti o registráciu.

Ak žiadosť neobsahuje všetky potrebné údaje, kontrolný ústav vyzve žiadateľa o registráciu do 30 dní od doručenia žiadosti o ich doplnenie. Po vykonaní zápisu do 15 dní kontrolný ústav písomne oznámi túto skutočnosť prevádzkovateľovi. [23]

3.5 Logo a označovanie výrobkov

Bioprodukty a biopotraviny sú kontrolované už od počiatku ich výroby, spracovania, distribúcie až po dovoz a predaj. Symbolom toho, že tieto výrobky spĺňajú všetky platné hygienické a potravinárske normy je práve ich certifikácia, čo je určitým ocenením ich kvality. Ako bolo spomínané v predošlej kapitole v rámci Slovenskej republiky platí v oblasti ekologického poľnohospodárstva od roku 2009 zákon o ekologickej poľnohospodárskej výrobe č. 189/2009 Z.z. Tento zákon upravuje i logo ktoré sa používa na označenie biopotravín.

Obr. 2 Logo biopotravín v rámci Slovenskej republiky [18]

V rámci EÚ boli všetky produkty, ktoré sú označené ekologickým logom vyrobené v súlade s nariadením EÚ o ekologickom poľnohospodárstve. Nové logo pre ekologické výrobky Európska komisia (EK) uverejnila v Úradnom vestníku EÚ.

V súčasnosti je pre výrobcov ekologických produktov ich označovanie ekologickým logom EÚ dobrovoľné. No od 1. júla 2010 sa stane toto označovanie povinným a na trhu sa objaví na prechodné obdobie dvoch rokov. Výhodou ekologického loga EÚ je, že spotrebitelia v členských štátoch môžu ľahko rozpoznať ekologické produkty bez ohľadu na ich pôvod, posilní sa dôvera spotrebiteľov a logo prispeje i k rozvoju európskej ekologickej produkcie.

Nové logo tvorí 12 hviezd v tvare listu na zelenom pozadí. [18],[24]

Obr. 3 Logo ekologického poľnohospodárstva v rámci EÚ [18]

4 PODPORA ZO ŠTRUKTURÁLNYCH FONDŮ EURÓPSKEJ ÚNIE A ČERPANIE DOTÁCIÍ

Mnoho podnikov sa zamýšľa nad možnosťou čerpania dotácií z programov fondov Európskej Únie, avšak niekedy majú o dotáciách zlé predstavy. V mnohých podnikoch nadšenie opadáva s rastúcou mierou skúsenosti s dotačným managementom a administráciou projektov. Niektorí si dokonca mýlia dotácie s darom, za ktorý dotáciu nemožno považovať, pretože podporu z fondov EU musíme chápať ako investíciu, ktorú musí firma zvážiť, zamyslieť sa nad nákladmi, prínosmi a rizikami ktoré každá investícia prináša. Na začiatku je samozrejme nejaká idea, nápad, ktorý chce firma realizovať, to však nestačí. Tento nápad je treba prepracovať do projektu, ktorý má mnoho častí a okrem jeho vypracovania ho musí firma vedieť i riadiť a sledovať jeho vývoj. Jeho jednotlivým častiam sa budem hlbšie venovať v ďalších kapitolách. Čo sa týka financovania daného projektu, má firma viacero možností. Ak si zvolí, práve spomínané dotácie z EÚ, podnik by sa mal najskôr zoznámiť s príslušnými programovými dokumentmi a prispôbiť svoj zámer tak, aby danému dotačnému programu maximálne odpovedal a mal šancu uspieť v procese hodnotenia a výberu k financovaniu. *„V tomto bode sa stretáva pohľad vlastného rastu a svojich vlastných aktivít, a pohľad úradný, ktorý sa na dotáciu pozerá z perspektívy podpory hospodárskeho rastu územia, rozvoja odvetvia či znižovaniu nezamestnanosti. Pochopenie pre pohľad toho druhého je treba na oboch stranách“* Ak totižto firma neakceptuje aj pohľad úradný, môže to byť príčina vylúčenia žiadosti o dotáciu. [2,s.8]

4.1 Limity pri pridelovaní príspevkov z fondov

Príspevky z fondov podliehajú určitým obmedzeniam. Každé opatrenie programu a každý vybraný projekt môže čerpať prostriedky iba z jediného fondu. Vybraný projekt nebude podporovaný v rámci iného programu, spolufinancovaného fondmi. Z fondov nenastane úplne financovanie vybraného projektu, ale finančná pomoc bude mať formu dotácie, alebo inej formy financovania ako sú zvýhodnené úvery, záruky a podobne.

Z fondov môže byť preplatených maximálne 75% nákladov projektu, avšak neplatí to pri projektoch z ktorých sa získa značný čistý výnos, kde pomoc klesá maximálne na 40% avšak ak sa na danú členskú krajinu vzťahuje Fond súdržnosti, môže sa toto percento navýšiť o 10%. Čo sa týka pomoci pre firmy, v tejto oblasti nesmie pomoc presiahnuť 35% iba ak by pomoc smerovala do malých a stredných podnikov. V tomto prípade by mohla byť pomoc navýšená o 10% ale nesmie sa jednať o priamu pomoc. Príspevok z fondov, bude pre jednotlivé projekty zachovaný iba v prípade, že riadiaci orgán zaistí to, aby nedošlo v priebehu 5 rokov od rozhodnutia o pridelení príspevku z fondu k nejakej podstatnej zmene projektu. [8]

4.2 Operačné programy zamerané na podporu malých a stredných podnikov

Množstvo a spektrum finančných nástrojov verejného sektora aj objem financií z týchto nástrojov sa od vstupu Slovenskej republiky do EÚ postupne zväčšovali. V programovom období 2007 – 2013 je k dispozícii v rámci Slovenskej republiky 11 operačných programov. Pre malé a stredné podniky a na samotnú podporu podnikania je priamo zameraný OP konkurencieschopnosť a hospodársky rast (KaHR). Okrem tohto programu sú pre podniky vhodné programy pre vzdelávanie, výskum a vývoj. Čo sa týka poľnohospodárstva v ktorom pôsobí i firma JANEK s.r.o. v tejto oblasti sú vytvorené Programy poľnohospodárskeho rozvoja a rozvoja vidieka. Riadiacim a sprostredkovateľským orgánom, ktorý implementuje programy a schémy podpôr pre oblasť poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného a rybného hospodárstva, ako i rozvoja vidieka na území Slovenskej republiky je Pôdohospodárska platobná agentúra (PPA), ktorá bola zriadená zákonom č. 473/2003 Z.z. o Pôdohospodárskej platobnej agentúre, o podpore podnikania v pôdohospodárstve o zmene a doplnení, niektorých zákonov s účinnosťou od 1.12.2003. Agentúra poskytuje finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a z fondov EÚ v súlade s platnými právnymi predpismi v zmysle zákona č. 543/2007 Z.z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka s účinnosťou od 1.1.2008.

Pôdohospodárska platobná agentúra ďalej vykonáva rôzne funkcie, ako je vyhlasovanie výziev, prijímanie, registrovanie, kontrolovanie, spracovávanie a kontrahovanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013. Okrem toho pripravuje a aktualizuje metodiky pre žiadateľov, sleduje limity finančných prostriedkov v rámci Programu rozvoja vidieka 2007 – 2013. Jej úlohou je i vypracovávať správy o implementácii programov pre MP SR a ostatné oprávnené inštitúcie. [9]

4.3 Program rozvoja vidieka SR

Firma JANEK s.r.o. je producentom slepačích konzumných vajec a kuracieho mäsa. Na základe projektu uvedeného v ďalších kapitolách sa firma preorientuje na ekopolnohospodárstvo, čo si vyžiada finančné zdroje. Tieto finančné zdroje na plánovaný projekt by mohla firma sčasti uhradiť pomocou dotácií z EÚ fondov. Projekt, ktorý bude nižšie podrobnejšie vysvetlený by mohol spadať do oblasti rozvoja vidieka. Prostredníctvom politiky rozvoja vidieka vyčlenila Európska únia v období rokov 2007-2013 vo všetkých členských štátoch 88,3 miliárd eur na projekty v rámci rozvoja vidieka. Vnútroštátne a regionálne orgány v súčasnosti používajú väčšiu časť rozpočtu práve na projekty zamerané na rôzne ekologické opatrenia. V rámci politiky rozvoja vidieka sú taktiež odmeňovaní poľnohospodári, ktorí vo svojich vidieckych oblastiach poskytujú ekologickejšie služby nad rámec požiadaviek ustanovených v právach predpisoch. Politika rozvoja vidieka ako súčasť Spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie slúži na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja vidieka. Zámerom Európskeho spoločenstva v oblasti rozvoja vidieka je hlavne zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva a potravinárstva, zlepšenie stavu životného prostredia a skvalitnenie života vo vidieckych oblastiach. Na to, aby sa zlepšilo životné prostredie je nutné zabrániť znečisteniu vôd a degradácii pôdy vhodnými postupmi hospodárenia a preventívnymi opatreniami pre zlepšenie ekologickej stability krajiny. V oblasti zlepšenia kvality života na vidieku a udržanie osídlenia vidieka slúži podpora vytvárania pracovných príležitostí a snaha o obnovu a rozvoj infraštruktúry obcí. To všetko podporuje Program rozvoja vidieka SR. [9], [10]

Na realizáciu cieľov v rámci programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 slúžia osi, ktorých je päť a sú rozdelené na jednotlivé opatrenia. Projekt, ktorý bude spracovávaný pre firmu JANEK s.r.o. bude vychádzať z osi 2. Zlepšenie životného prostredia a krajiny, tým, že sa výroba a chov hydiny zameria na ekologické poľnohospodárstvo, čím sa zlepšia podmienky zvierat a zníži sa znečisťovanie prostredia.

4.4 Príprava projektovej žiadosti

Aby firma získala finančnú podporu v rámci štrukturálnych fondov EÚ je potreba splniť obecné kritéria oprávnenosti projektu, vypracovať prihlášku a projektovú dokumentáciu v požadovanom rozsahu a kvalite a následne túto dokumentáciu v riadnom termíne odovzdať. [6,s.105]

„Projektové žiadosti sa podávajú na základe výziev. Výzvy sú uverejňované v rôznych intervaloch a vyzývajú žiadateľov k predloženiu projektových návrhov za účelom ich posúdenia z hľadiska ich prispenia k naplneniu cieľov jednotlivých operačných programov. Vyhlásenie výziev je v kompetencii riadiaceho orgánu príslušného programu, pričom vyhlásenie prebieha v tlači, na internetových stránkach riadiaceho orgánu a sprostredkujúcich subjektov i na iných webových stránkach. Žiadosti môžu byť predkladané buď k termínu, ktorý je na výzve stanovený, alebo priebežne do uzatvorenia výzvy. „[4 ,s.175]

4.5 Hodnotenie projektov

Výber a hodnotenie projektov prebieha na základe transparentnosti, rovného zachádzania a nediskriminácie. Projekty hodnotí poskytovateľ dotácie, avšak platí, že je projekt posudzovaný najmenej dvoma hodnotiteľmi, prípadne hodnotiacou komisiou. Aby sa zaistil jednotný prístup ku všetkým navrhnutým projektom, hodnotenie prebieha na základe pridelovania bodov k vopred stanoveným otázkam. Projekty sú potom zoradené podľa toho, koľko bodov získali. Vyhodnocovanie predložených projektov vychádza v zásade z troch hľadísk a to:

- ❖ *„posúdenie formálnych náležitostí,*
- ❖ *posúdenie prijateľnosti,*
- ❖ *vecné hodnotenie projektu. “[4,s.181]*

U formálneho hľadiska je rozhodujúce dodržanie administratívneho súladu. To znamená, že pri posúdení formálnych náležitostiach býva skúmané, či boli splnené viaceré požiadavky. Najskôr sa overí či bola žiadosť odovzdaná v elektronickej podobe v požadovanej aplikácii, v správnom formulári. Žiadosť musí byť dodaná i vo vytlačenej podobe a to toľko vyhotovení, koľko bolo stanovené vo výzve. Obe žiadosti musia byť samozrejme zhodné, nesmú tam chýbať žiadne stránky a musia obsahovať všetky požadované prílohy. Žiadateľ musí taktiež zaslať všetky doklady o právnej subjektivite. Všetky formálne kritéria sú hodnotené tak, že môžu byť splnené alebo nesplnené. Ak žiadateľ niektoré toto kritérium nesplní, bude vyzvaný aby tento nedostatok odstránil do určeného termínu.

Pri posúdení prijateľnosti sa hodnotí najmä to, či existuje väzba medzi projektom a cieľmi výzvy a či žiadateľ spĺňa definíciu pre predkladateľa projektu, ktorá je uvedená v príslušnej výzve. Okrem toho sa hodnotí, či je projekt v súlade s legislatívou ČR a EU a aký bude mať projekt dopad na cieľové skupiny. Hodnotenie sa zameriava i na výdaje a náklady projektu, t.j. či výška plánovaných výdajov projektu zodpovedá limitom finančnej podpory uvedeným vo výzve a či projekt rešpektuje minimálnu hranicu celkových uznateľných nákladov stanovenú pre dané opatrenie. Okrem všetkých obecných kritérií sa môžu posudzovať i špecifické kritéria, ktoré sa menia v závislosti od určitého opatrenia. Tak ako pri formálnych kritériách i pri posúdení prijateľnosti sa hodnotí tak, že je kritérium splnené alebo nesplnené. [8]

Poslednou etapou hodnotenia projektov je vecné hodnotenie, kde sa hodnotia stanovené kritéria a k nim sa priradujú body. *„Za účelom výberu najkvalitnejších projektov je systém hodnotenia založený na princípe súťaže medzi predloženými projektmi. Budú vybrané tie projekty, ktoré dosiahli najlepšieho hodnotenia. Počet podporených projektov potom bude limitovaný výškou alokácie na dané opatrenie a región. “ [4,s.184]*

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODIKA SPRACOVANIA DIPLOMOVEJ PRÁCE

Cieľom diplomovej práce je analyzovať európske normy v rámci ekologického poľnohospodárstva a navrhnutie projektu na ich zavádzanie a financovanie vo firme JANEK s.r.o. Projekt bude štruktúrovaný a vypracovaný tak aby mohla firma na jeho základe žiadať dotácie v rámci Európskej Únie. Projekt musí preto obsahovať rôzne analýzy, ktorým sa budem v praktickej i projektovej časti venovať.

Najskôr analyzujem súčasný stav vo firme na základe riadeného rozhovoru z majiteľom firmy (Príloha I), so zameraním na históriu spoločnosti a súčasné ponúkané produkty. Popíšem tu i jednotlivé typy chovov, ktorým sa firma venuje a spomeniem i rozdiely medzi eko chovom. Potom v skratke opíšem podnikateľský plán zameraný na eko poľnohospodárstvo a výrobky, ktoré budú po uskutočnení plánu poskytované. Následne sa budem venovať potrebným analýzám. V analýze SWOT sa budem venovať silným a slabým stránkam projektu, hrozbám, ktoré môžu projekt ovplyvniť a jeho príležitostiam. Tu sa budem snažiť odporučiť, ako by sa podnik mohol vyhnúť prípadne minimalizovať hrozby a ako by mohol využiť príležitosti. Ďalšou dôležitou analýzou je analýza trhu ekologického poľnohospodárstva a odhad dopytu po bio vajciach. Tu sa zameriam na vývoj ekologického poľnohospodárstva v rámci Slovenskej republiky a samotný prieskum dopytu po bio vajciach v rámci supermarketov v Slovenskej republike. Prieskum bude realizovaný na základe dotazníku (Príloha II) posielaného do jednotlivých predajní zdravej výživy a supermarketoch a výskumu realizovaného v teréne. Výsledky budú použité na odhad potenciálnych odberateľov bio vajec od firmy JANEK s.r.o. Použitie PEST analýzy je výhodné z toho hľadiska, že na jej základe firma dokáže analyzovať prostredie, ktoré nemôže svojou činnosťou ovplyvniť, avšak zmeny v tomto prostredí môžu prinášať firme riziká, ale i určité príležitosti. Zameriam sa tu na zmeny, ktoré by mohli nastať pri realizácii a po ukončení projektu firmy JANEK s.r.o. Medzi dôležité analýzy, ktoré nemožno v projekte vynechať patrí Porterova analýza piatich konkurenčných síl. Tu sa zameriam na analýzu zákazníkov t.j. potenciálnych odberateľov, analýzu konkurencie, ktorá sa už na danom trhu nachádza, analýzu dodávateľov a v neposlednom rade i analyzovanie možnosti vstupu nových konkurentov.

Ďalej sa budem venovať analýze zainteresovaných strán, na základe ktorej vymedzím všetkých (skupina ľudí, organizácie, firmy), ktorí môžu byť projekt ovplyvniť, alebo projekt môže ovplyvniť ich. Je dôležité vymedziť tieto skupiny, aby firmu žiadna neprekvapila počas realizácie projektu a nejakým spôsobom nečakane negatívne projekt neovplyvnila. Na základe daných analýz spracujem následne projektovú časť, ktorá bude obsahovať vo väčšej miere finančné vyčíslenie projektu, jeho nákladovej a finančnej náročnosti i rôzne analýzy dokazujúce udržateľnosť projektu.

Najskôr stanovím spôsoby financovania projektu a jeho finančný plán. Keďže existuje niekoľko variant a spôsobov financovania projektu, použijem na výber vhodnej alternatívy viackritériálnu analýzu. Na to, aby som mohla túto analýzu uskutočniť si budem musieť stanoviť kritéria hodnotenia. Okrem kritérií si stanovím aj bodovú škálu, na základe ktorej budem hodnotiť jednotlivé kritéria pri každej variante. Variant z najväčším bodovým ohodnotením potom zvolím ako najlepší spôsob financovania. Následne sa budem venovať finančnému plánu, ktorý bude obsahovať vyčíslenie investičného a obežného majetku potrebného na realizáciu projektu, kde nebude chýbať i opis jednotlivých zložiek majetku a analýza jednotlivých noriem v rámci ekologického poľnohospodárstva, ktoré musia byť pri danom majetku splnené. Po vyčíslení všetkého potrebného majetku prejdem na stanovenie cenovej kalkulácie jedného bio vajca a výpočtu bodu zvratu. Do cenovej kalkulácie zaradím variabilné i fixné náklady, ktoré budú vyplývať z výroby a zisk vo výške 20%, ktorý by firma JANEK s.r.o. chcela dosahovať. Aby firma vedela koľko bio vajec musí predat aby dosahovala zisk, prevediem výpočet bodu zvratu, ktorý určí presný objem produkcie pri ktorom nevzniká žiadny zisk ani strata. Okrem vyčíslenia nákladov a kalkulácií je treba vedieť aký bude mať firma peňažný tok v jednotlivých rokoch realizácie projektu, aby sa nestalo, že firma nebude mať niektorý rok dostatok finančných prostriedkov napríklad na splácanie bankového úveru. Preto vyčíslim cash flow v 10 rokoch realizácie projektu. Aby mohol byť projekt realizovaný a aby vôbec oň firma mala záujem, musí byť samozrejme efektívny a udržateľný. Preto sa budem venovať analýzam súčasnej hodnoty, čistej súčasnej hodnoty, indexu rentability a doby návratnosti, pomocou ktorých zistím, či sa daný projekt oplatí realizovať a aký prospech firme prinesie.

Medzi posledné analýzy patrí riadenie rizík a citlivosťná analýza, na základe ktorých analyzujem potenciálne riziká, ktoré pri realizácii projektu hrozia a vytvorím rôzne varianty a spôsoby na ich odstránenie či minimalizovanie. Na záver uvediem harmonogram celého projektu i z personálnym zaistením a Maticu logických väzieb, kde bude možné vidieť celistvý opis projektu

6 PODNIKATEĽSKÝ PLÁN FIRMY JANEK s.r.o. PRE PROGRAM ROZVOJA VIDIEKU

Projekt na ktorý sa v rámci mojej diplomovej práce zameriam bude orientovaný na ekologické poľnohospodárstvo. Štruktúra projektu bude stanovená tak, aby sa splňovali požiadavky pri dotáciách z EÚ fondov, konkrétne podmienky Operačného programu rozvoja vidieka SR 2007-2013 so zameraním na opatrenie vychádzajúce z osy 2, čo je Zlepšenie životného prostredia krajiny a životných podmienok zvierat. V oblasti zlepšenia životného prostredia krajiny je hlavnou prioritou Spoločenstva to znamená i SR zachovanie biodiverzity, zachovanie a zlepšenie kvality vody, pôdy a zmierenie dosahov klimatických zmien z dôrazom na trvalo udržateľné poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo vo vidieckych oblastiach. V rámci programu rozvoja vidieku SR musí žiadateľ o dotáciu vypracovať podnikateľský plán, ktorý obsahuje nevyhnutné náležitosti. Od predstavenia spoločnosti, samotného projektu, výrobkov a služieb, ktoré firma bude na základe projektu poskytovať, rôzne analýzy zamerané na silné a slabé stránky, príležitosti a hrozby projektu až po analýzy trhu a riadenia ľudských zdrojov. Jednotlivým náležitostiam a analýzám sa budem venovať v ďalšej kapitole.

6.1 Opis spoločnosti

Firma JANEK s.r.o. so sídlom v Púchove patrí medzi popredných slovenských producentov slepačích konzumných vajec a kuracieho mäsa. Pomocou štruktúrovaného rozhovoru (Príloha I) som zistila informácie o firme a o súčasnom stave. Firma ročne vyprodukuje cca 45 miliónov ks vajec a 5000 ton kvalitného kuracieho mäsa. V snahe zefektívniť výrobné procesy vo firme prebieha zavádzanie systému riadenia kvality podľa noriem STN EN ISO 9001:2000. Firma JANEK s.r.o. má dve prevádzky a to v Púchove a Liptovskej Teplej. Má dlhoročnú tradíciu, pretože pôsobí na trhu už od roku 1992. Venuje sa produkcii vajec s klieťkových chovov i chovov na podstielke, zaoberá sa i chovom bojlerových kurčiat na produkciu kuracieho mäsa.

Obr. 4 Logo firmy JANEK s.r.o. [46]

6.1.1 Produkty firmy JANEK s.r.o.

Vo všeobecnosti sa delia systémy chovu hydiny do štyroch základných skupín podľa podmienok v akých sú nosnice chované a v akej miere môžu realizovať svoje prirodzené potreby. Spôsob chovu nosníc by mal byť slovne vyznačený na krabici od vajec. Okrem toho každé vajce musí byť označené rozlišovacím kódom, z ktorého veľmi ľahko môžeme vyčítať spôsob chovu. Stačí ak vieme narátať do troch. Hneď prvé číslo na kóde prezrádza v akom systéme chovu bolo vajce vyprodukované:

- 0 – Ekologický chov (Bio) - najvyšší stupeň uspokojenia nosníc
- 1 – Voľný chov
- 2 – Podstielkový chov
- 3 – Kľetkový chov – najnepriaznivejší systém chovu

Kľetkový chov je najviac kritizovaný a názory naň sa výrazne odlišujú. Každý chov má svoje výhody a nevýhody i kľetkový. Ak sa pozrieme na celkové zhodnotenie vplyvu kľetkového chovu, môžeme konštatovať i podľa názoru firmy JANEK s.r.o., že tento spôsob chovu síce otupí správanie sliepok, ale na druhej strane nemožno dokázať, že pre ne vytvára viac stresujúce podmienky ako ostatné systémy. O tom, že sliepkam kľetkový chov v podstate vyhovuje svedčí dosahovaná vysoká úžitkovosť aj nízky úhyn. Keď sa nad tým zamyslíme, ak by sliepka pociťovala stres, či nepohodlie neznášala by toľko vajec a nebola by v takom dobrom zdravotnom stave. Sliepky v kľetkovom chove majú optimálnu mikroklimu, výživu a pravidelné podávanie krmív. Na druhej strane, aj keď majú sliepky dobré podmienky a zlepšenú hygienu, prežívajú frustráciu. V nasledujúcom členení sú zobrazené prínosy a nedostatky daného chovu.

Prínosy:

- ❖ malá veľkosť krdľa, z ktorej vyplýva nízky výskyt sociálnych stretnutí (kontaktov, trení),
- ❖ lepšie pracovné podmienky,
- ❖ narastajúca hygiena, čím klesá výskyt chorôb,
- ❖ oveľa nižšie náklady na produkciu,
- ❖ hygienicky najčistejšie vajcia.

Nedostatky:

- ❖ málo pohybu, telesného priestoru,
- ❖ väčšia možnosť poranenia nôh,
- ❖ obtiažnejšia kontrola zdravotného stavu,
- ❖ nemožnosť prirodzeného správania sliepok ako je hrabanie, popolenie a pod.

Firma JANEK s.r.o. produkuje vajcia z klieťkového chovu označované číslom 3 SK PU 6-1.

Čo sa týka podstielkového chovu, tento predstavuje prvý stupeň nad klieťkovým chovom v rámci uspokojovania potrieb sliepok. Len samotná neprítomnosť klieťkov predstavuje obrovskú úľavu, nosnice sú totižto chované vo veľkých halách na podstielke. Sliepky sa môžu teda voľne pohybovať, majú tam bidlá a priestory pre prašný kúpeľ a hniezda. Aj firma JANEK s.r.o. sa venuje chovu na podstielke a produkuje vajčička pod číslom 2 SK RK 6-1.

Ostatné typy chovu sú chovy s voľným výbehom a ekologický chov, ktorým sa firma JANEK s.r.o. ešte nevenuje. Pri voľnom výbehu sú podmienky rovnaké ako pri podstielkovom chove, ale nosnice majú navyše možnosť výbehu vo vonkajších priestoroch, na tráve a čerstvom vzduchu. Pri ekologickom chove musia chovatelia splniť mnoho podmienok a práve na tento typ chovu sa vo svojej diplomovej práci zameriavam. Podmienky ktoré farmári musia splniť sa týkajú mnohých oblastí, ako napríklad počet nosníc na veľkosť výbehu, podmienky pri krmivách, pri veterinárnych ošetrovaniach, chovných priestoroch a podobne. Tento typ chovu predstavuje najvyšší štandard a je pre nosnice najvhodnejší. Firma sa zaoberá okrem produkcie vajec i chovom brojlerov na mäso, ktoré chová v druhej prevádzke v Liptovskej Teplej.

Okrem produktov, ktoré firma JANEK s.r.o. ponúka sa firma rozhodla otvoriť vlastný malý obchodík, ktorý sídli pri hlavnej prevádzke v Púchove. V obchodíku je možné kúpiť čerstvé vajcia, vyprodukované na farme i rôzne iné mliečne produkty ako sú jogurty, nízkotučné jogurty a jogurtové mlieko. Všetky výrobky pochádzajú od slovenských výrobcov a v budúcnosti sa firma chystá rozšíriť sortiment výrobkov.

6.2 Opis vlastného podnikateľského plánu

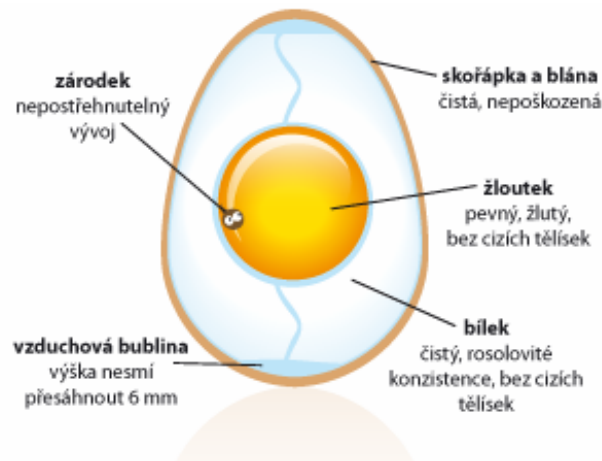
Môj projekt je zameraný na zavedenie ekologického poľnohospodárstva vo firme JANEK s.r.o., ktorá sa zaoberá produkciou vajec s klietkových chovov i chovov na podstielke. Cieľom môjho projektu je rozšírenie chovu na základe zásad ekologického poľnohospodárstva a postupné odstraňovanie chovu klietkového. Projekt nesie názov „**Sliepky patria na dvor nie do klietok**“. Firma bude musieť vybudovať halu na eko chov, ktorá bude splňovať všetky normy v rámci ekologického poľnohospodárstva, čomu sa budem bližšie venovať v projektovej časti. Nutnosťou bude zabezpečiť aj dostatočný výbeh, čo zvýši finančnú náročnosť projektu. Hlavným cieľom projektu je zvýšenie dostupnosti bio vajec pre širokú verejnosť, keďže jediný výrobca bio vajec na Slovensku je poľnohospodárske Družstvo vo Veľkom Krtíši AGROVITAL, ktoré nemôže pokryť záujem o bio vajcia na celom Slovensku. Keďže záujem o bio potraviny na Slovensku neustále stúpa, očakáva sa úspešné uchytanie projektu. Je dokázané, že zákazníci sú ochotní zaplatiť viac za vajcia pochádzajúce z neklietkového chovu podľa prieskumu Eurobarometru, ktorý organizuje Európska komisia. Podľa týchto prieskumov sa ukázalo, že spôsob, akým sa zaobchádza s hospodárskymi zvieratami je dôležitým kritériom pre mnohých spotrebiteľov v rámci EÚ. Už v roku 2007 uviedlo až 59% občanov Vyšehradskej štvorky, že by boli ochotní zmeniť svoje obvyklé miesto nákupu, aby mali možnosť kupovať potraviny, ktoré sú vyprodukované za lepších podmienok pre zvieratá.

Financovanie projektu môže byť zabezpečené pomocou niekoľkých variantov od spomínaných dotácií od Európskej Únie, bankového úveru cez vlastný kapitál a leasingu. Projekt bude štruktúrovaný tak, aby firma mohla požiadať o pomoc z EÚ a mohla tak prefinancovať časť projektu.

6.3 Opis plánovanej výroby

Za výstupy projektu bude považovaná výroba vajec v bio kvalite, ktoré budú označované číslom 0, čo znamená ekologický chov. Nosnice musia byť dovážané s iných eko chovov a budú kŕmené ekologickými krmivami. Zber vajec bude zabezpečený dopravníkovým pásmom i ručným zberom, po ktorom sa vajcia jemne očistia od mechanických nečistôt a na triediacom stole sa rozdelia podľa veľkosti do 3 kategórií S (do 53 g), M (53-63 g) a L (nad

63 g). Potom sa vajcia označia, zabalia a uložia v chladiacom boxe, kde budú čakať na expedíciu. Cena vajca bude určená podľa cenovej kalkulácie, ktorú uvediem v projektovej časti. Na obrázku môžeme vidieť zdravé vajce vyrobené pomocou ekologického poľnohospodárstva.

Obr. 5 Zloženie vajca ekologického poľnohospodárstva [[27]]

6.4 SWOT analýza podnikateľského plánu firmy JANEK s.r.o.

Cieľom SWOT analýzy je určiť silné a slabé stránky firmy z hľadiska predností a nedostatkov firmy, resp. produktu. Nasledujúca SWOT analýza sa bude venovať plánovanému projektu „**Sliepky patria na dvor nie do kliebok**“ zameraného na ekologické poľnohospodárstvo. Jadro metódy spočíva v klasifikácii a ohodnotení jednotlivých faktorov. Analýzou vzájomnej interakcie umožňuje získať nové kvalitatívne informácie, ktoré charakterizujú a hodnotia úroveň ich vzájomného stretu.

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ✓ časť projektu bude financovaná pomocou EU fondov ✓ nulové úroky v rámci dotácie, transferová platba ✓ skúsený a odborne znalí kolektív, ✓ dlho ročná tradícia a meno firmy, ✓ odbyt zo strany cieľovej skupiny 	<ul style="list-style-type: none"> X dĺžka administrácie v rámci čerpania dotácie z EU fondov, X náklady spojené s vytvorením žiadosti na čerpanie dotácie z EU fondov (odborníci),

Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> ? rozširujúci sa trh s bio potravinami, ? rozšírenie pôsobnosti firmy aj za hranice SR, ? využitie medzery na trhu, ? zviditeľnenie firmy, ? dobré spracovanie projektu. 	<ul style="list-style-type: none"> ! zamietnutie projektu pri žiadosti zo štrukturálnych fondov EU, ! nedostatočná výška dotácie z EU fondov, ! nízka návratnosť projektu, ! nedodržanie časového harmonogramu projektu.

Obr. 6 SWOT analýza [vlastné spracovanie]

Ak sa pozrieme na silné stránky projektu, môžeme si všimnúť, že najviac silných stránok má projekt vďaka tomu, že je plánované financovanie jeho časti prostredníctvom fondov z Európskej Únie. Dotácia je totiž finančný zdroj, ktorý nevyžaduje splácanie žiadnych úrokov a pokryje skoro polovičku nákladov spojenými s projektom. Nezanedbateľnou silnou stránkou je aj znalý kolektív, ktorý sleduje a má skúsenosti z normami, pretože v súčasnosti sa vo firme zavádza systém riadenia kvality podľa noriem STN EN ISO 9001:2000. Preto by nebol problém i v sledovaní a zavádzaní euro noriem, čo sa týkajú ekologického poľnohospodárstva. Firma JANEK s.r.o. v minulosti ešte nežiadala podporu z dotácii EÚ, nemá preto také skúsenosti s vypracovaním projektu, avšak na druhej strane pri takom znalom kolektíve by to nebol problém. Okrem toho by projektu pomohlo i meno firmy a dlho ročná tradícia, pretože firma má už svoju zákaznícku základňu a má i svojich stálych zákazníkov, ktorí sú otvorení zmenám a novým produktom. Preto by pre firmu bolo menej ťažšie preraziť na trh z bio vajčkami, keďže ju mnoho ľudí pozná a má s ňou dobré skúsenosti.

Zo slabých stránok je to hlavne dĺžka administrácie v rámci čerpania dotácií z EÚ a množstvo dokladovania, čo mnohé firmy odrádza. Ešte pred realizáciou projektu by firme vznikli náklady, ktoré súvisia s vypracovaním projektu buď vlastným personálom, alebo by si firma mohla dať projekt vypracovať externou firmou, kde by ale platila väčšie náklady, čo možno považovať tiež za slabú stránku projektu.

Projekt samozrejme firme prinesie i množstvo príležitostí ale i hrozieb, ktoré prichádzajú z vonkajšieho prostredia. Medzi najdôležitejšie príležitosti je práve stúpajúci záujem o bio potraviny, ktorý sa prejavuje i v rámci Slovenskej republiky. Trh z bio potravinami sa postupne rozširuje, avšak ešte nestihol prilákať mnoho konkurencie, čo by bolo pre firmu JANEK s.r.o. pomerne výhodné. Keďže o bio vajcia stúpa záujem i v susedných krajinách, bolo by možné rozšíriť pôsobnosť firmy i do zahraničia, čím by sa zvýšilo i povedomie o firme a v konečnom dôsledku by to prilákalo nových zákazníkov.

Za najväčšie hrozby možno považovať zamietnutie projektu pri žiadosti dotácie zo štruktúrnych fondov, preto musí firma disponovať aj s inými alternatívnymi riešeniami financovania projektu. To isté platí i pri výške dotácie, keďže firma nevie koľko percent z projektu im dotácia z EÚ pokryje, je potrebné aby mala firma náhradné finančné zdroje. Medzi hrozby môžeme zaradiť i nízku návratnosť projektu, nedodržanie časového harmonogramu projektu, prípadne vyššie náklady projektu oproti kalkulovaným. Týmto hrozbám môže firma predísť pomocou správneho a dôkladného zhodnotenia ekonomickej efektívnosti a udržateľnosti projektu ešte v pred-investičnej fáze, napríklad pomocou výpočtu čistej súčasnej hodnoty, indexu rentability, doby návratnosti, citlivostnej analýzy a správnym a dôkladným navrhnutím časového plánu aktivít.

7 ANALÝZA TRHU, ODHAD DOPYTU PO BIO VAJCIACH

7.1 Analýza trhu ekologického poľnohospodárstva

Ekologické poľnohospodárstvo predstavuje tradičné pestovanie v "novom šate". Vzniklo zhruba pred 30 rokmi a je výsledkom spojenia skúseností našich predkov s dnes dostupnou špecializovanou agrotechnikou a najnovšími vedeckými poznatkami.

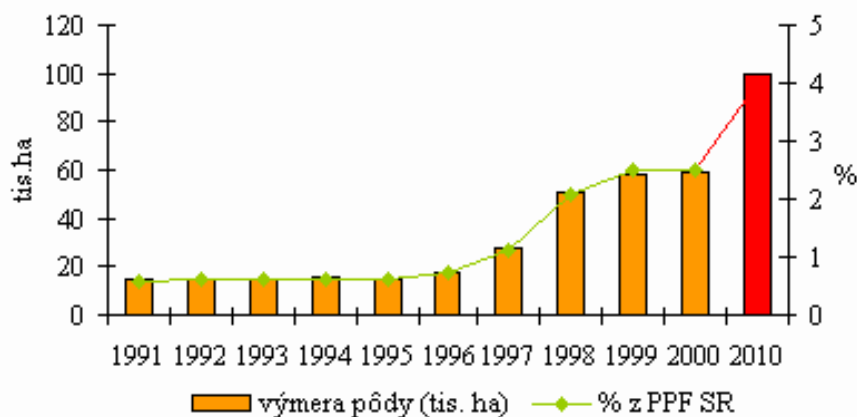
Na Slovensku sa začalo s ekologickým poľnohospodárstvom pomerne neskoro, avšak trh s biopotravinami sa pomaly rozvíja. Ak sa pozrieme na vývoj počtu ekologických fariem na Slovensku zistíme pozitívny trend. Ku koncu roku 2008 počet ekofariem vzrástol oproti predchádzajúcemu roku o 69 na 349. Na týchto ekofarmách sa poľnohospodári venujú hlavne rastlinnej výrobe. Prevládajú komodity ako pšenica, jačmeň, ovos, špalda, slnečnica, hrach, liečivé rastliny a niektoré ovocie a zelenina. Priemerná slovenská ekofarma je oveľa väčšia ako v západnej Európe a zameriava sa na vývoz bioprodukcie z rastlinnej aj živočíšnej výroby v nespracovanom stave. Vývoj počtu ekofariem a ich priemernú výmeru vidíme v nasledujúcej tabuľke. [[28]

Tab. 2 Počet ekofariem a ich priemerná výmera [[29]

Rok	Počet fariem ekologického poľnohospodárstva	Priemerná výmera farmy
2000	88	664,4
2001	81	724,8
2002	76	657,9
2003	88	640,9
2004	NA	NA
2005	205	456,5
2006	256	460,2
2007	280	444,2
2008	349	389,1

Čo sa týka vývoju výmery poľnohospodárskej pôdy v ekologickom poľnohospodárstve SR a jeho podielu v % na celkovej výmere poľnohospodárskeho pôdneho fondu (PPF), tiež môžeme zaznamenať stúpajúcu tendenciu. Sú tu tiež zjavné dve najväčšie vlny, ktoré boli v rámci ekologického poľnohospodárstva zaznamenané, prvý rozmach ekologicky obhospodarovanej pôdy nastal najskôr v rokoch 1997 a 1998, čo si môžeme všimnúť i na grafe.

Druhá vlna nastala medzi rokmi 2004 a 2005, od kedy je vykazovaný pozitívny rastúci trend. [[29]

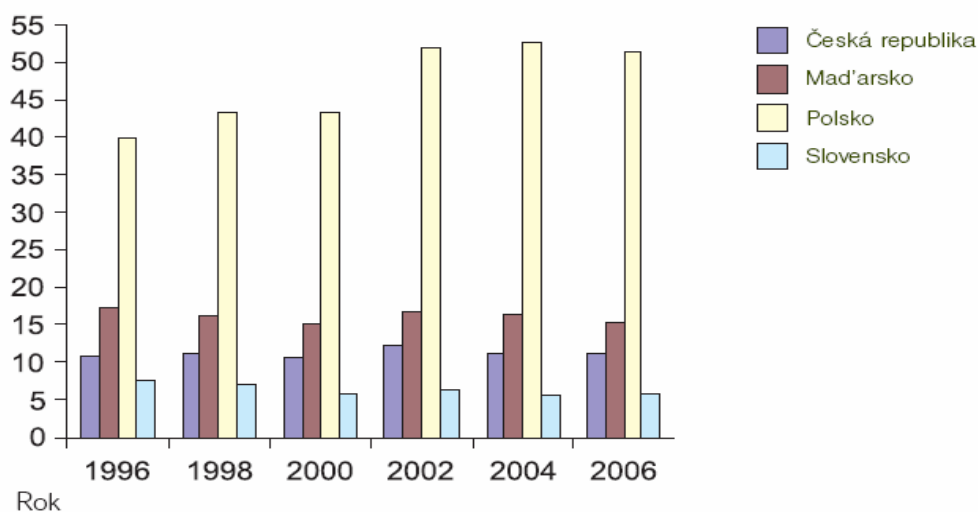
Graf 1 Vývoj výmery poľnohospodárskej pôdy ekologického poľnohospodárstva SR a jej % podielu na celkovej výmere PPF[30]

Slabo rozvinutý spracovateľský priemysel má za následok úzky sortiment slovenských biopotravín. Tu nastáva začarovaný kruh, keďže veľká časť produkcie slovenského ekopoľnohospodárstva smeruje na vývoz, kde sa spracováva, naspäť sa dovážajú hotové biopotraviny s navýšenou cenou, čo znižuje predajnosť na Slovensku. Čo sa týka registrovaných ekologických výrobcov, je ich pomerne málo, v roku 2008 ich bolo 54. Ako bolo spomínané spracovanie rastlinnej a živočíšnej výroby je poznačené nízkou finalizáciou bioproduktov. Veľká časť bioproduktov slovenskej produkcie končí preto v západnej Európe, kde sa vyváža a iba malá časť produkcie pokračuje v spracovateľskom reťazci na Slovensku alebo na predajné pulty. To je nevýhodné i pre firmu JANEK s.r.o. najmä v oblasti obstarávania bio krmív pre nosnice, pretože ponuka bio krmív na Slovensku je pomerne nízka až nulová, keďže sa veľká časť rastlinnej produkcie vyváža do zahraničia. V roku 2004 smerovalo na export až 95% slovenskej ekoprodukcie, v roku 2008 sa to prieskumu Green marketing toto percento znížilo na 85%, čo je stále pomerne veľké percento, avšak očakáva sa aj naďalej znižovanie exportu v dôsledku zvýšeného záujmu konečných spotrebiteľov o slovenské bioprodukty. Ďalším nedostatkom domáceho predaja bola obmedzená distribúcia. V okolitých krajinách totiž funguje tzv. predaj z dvora, na Slovensku sa tento trend objavil iba pred nedávnom a Ministerstvo pôdohospodárstva túto možnosť zaviedlo, čo postupne

zvyšuje predaj malých rodinných fariem a dostupnosť bioproduktov slovenskému spotrebiteľovi. Ak sa pozrieme na očakávania do budúcnosti, vývoj ekologického poľnohospodárstva bude pozitívny i v najbližších rokoch. Do roku 2011 by mal narásť počet ekologických prvovýrobcov ako aj spracovateľov ekologických produktov rastlinnej i živočíšnej výroby, ktorých je v súčasnosti nedostatok a sú veľmi potrební. Postupne sa očakáva prebúdzenie slovenského dopytu, ktorý stúpa hlavne v oblasti Bratislavy a okolia, čo je spôsobené vysokou životnou úrovňou, ktorá je nad priemerom EÚ. V roku 2008 si biospotrebiteľia mohli zakúpiť biopotraviny vo viac ako 90 maloobchodných predajniach so zdravou výživou, z ktorých 27 sa nachádzalo práve v hlavnom meste. [28]

7.2 Analýza trhu výroby vajec

Podľa prieskumu z roku 2008, ktorý realizovala organizácia Klub Gaja, Nadácia na ochranu zvierat a Sloboda zvierat za spolufinancovania organizáciou Eurogroup for Animals, bolo v krajinách Vyšehradskej štvorky približne 83 miliónov nosníc, ktoré ročne zniesli 15 miliárd vajec. Väčšina sliepok bola však chovaná v batériových chovoch. Podľa nasledujúceho grafu môžeme vidieť počet nosníc na krajinu (v miliónoch sliepok). Ako si môžeme všimnúť Slovensko patrí medzi najmenších producentov vajec spomedzi Vyšehradskej štvorky. Väčšina výroby pochádza i na Slovensku z batériových fariem a ekologickým chovom sa môže pochváliť len jedna farma a to AGROVITAL, poľnohospodárske Družstvo vo Veľkom Krtíši. [28]

Graf 2 Vývoj počtu nosníc v jednotlivých krajinách V4 [28]

7.3 Prieskum v supermarketoch v rámci SR

7.3.1 Prieskum Klubu Gaja v roku 2008

Čo sa týka predaja bio vajec v rámci slovenských hyper a super marketov, Slovenská republika je v tomto smere na nízkej úrovni. Vo väčšine supermarketov v roku 2008 podľa prieskumu Klubu Gaja sa nedajú totiž kúpiť žiadne bio vajcia. Na druhej strane sa niekoľko supermarketov odmietlo do prieskumu zapojiť, takže je malá pravdepodobnosť, že v ich ponuke sú bio vajcia. V nasledujúcej tabuľke vidíme výsledky prieskumu.

Tab. 3 Oslovené supermarkety v prieskume Klubu Gaja [28]

Názov	Reakcia na dotazník	Vyjadrenie spoločnosti	Odpovede na otázky
Tesco	Odpovedali na dotazník	–	<ul style="list-style-type: none"> • Zásady CSR: áno • Welfare zvierat v CSR: áno • Vajcia z klieťkového chovu: 86 % • Vajcia z podstielkového chovu: 14 %
Jednota-BA	Odpovedali na dotazník	–	<ul style="list-style-type: none"> • Zásady CSR: nie • Vajcia z klieťkového chovu: 65 % • Vajcia z podstielkového chovu: 35 %
Carrefour	Odpovedali na dotazník	„Predaj vajec z podstielkového chovu sme zaviedli na jeseň 2007, pričom predpokladáme, že ich podiel na celkovej predaji v roku 2008 bude 5 %“.	Vajcia z klieťkového chovu: 100 %
Lidl	Odpovedali na dotazník	„Musíme uspokojovať dopyt našich zákazníkov, ktorí sú v súčasnosti zameraní na nízke ceny. Keď sa to zmení, zmeníme tiež našu ponuku“.	Vajcia z klieťkového chovu: 100 %
Kaufland	Odmietli odpovedať	„Neposkytujeme tento druh informácií, ale budeme radi, ak nás budete o tejto téme informovať“.	–
Ahold	Odmietli odpovedať, pretože Ahold odchádza zo slovenského trhu. (V novembri 2007 toto rozhodnutie stiahli a zostávajú na Slovensku).	„Nie. Rozhodnutie sme učinili a nebudeme ho meniť“.	–
Billa	Odmietli odpovedať	Bez uvedenia dôvodu	–

V uvedenej tabuľke je zoznam oslovených hyper a supermarketov, môžeme tu vidieť, či sa daný supermarket do prieskumu zapojil, akú majú ponuku vajec, či supermarket dodržiava systém zásady firemnej spoločenskej zodpovednosti (CSR) a welfare zvierat.

Väčšina supermarketov má podľa prieskumu v ponuke hlavne vajcia z klietkového chovu, pričom najväčšie percento z podstielkového chovu má Jednota SD Bratislava, avšak plánovala zaviesť bio vajcia v roku 2008. Hlavným dôvodom prečo mnohé supermarkety neponúkajú vajcia z alternatívnych chovov sú vysoké ceny a nízky dopyt na druhej strane Jednota-BA, ktorá ma zjavne inú cieľovú skupinu zákazníkov uviedla, že po bio vajciach je vysoký dopyt, ale je nedostatok dodávateľov. Tento stav sa však rýchlo mení hlavne vďaka zvyšujúcemu záujmu o bio vajčička. Preto som realizovala prieskum v teréne v rámci slovenských hypermarketov, ktorého výsledky sú uvedené nižšie.

7.3.2 Vlastný prieskum v roku 2011

Keďže prieskum uskutočnený Klubom Gaja bol prevádzaný v roku 2008, rozhodla som sa spraviť vlastný prieskum, ktorý pozostával z prieskumu v teréne a poslaní dotazníkov (Príloha II) daným super a hyper marketov v rámci Slovenskej republiky. Dotazník bol pomerne krátky, najskôr som sa pýtala, aké druhy vajec v rámci obchodu predávajú, či majú v ponuke i bio vajcia a ak áno, či ich ponúkajú pravidelne. Zaujímalo ma i to, či chcú rozšíriť svoju ponuku bio vajec v prípade, že by firma JANEK s.r.o. obohatila svoju produkciu i o tento typ vajec. Výsledky prieskumu sú zobrazené v tabuľke. Pridala som i priemerné ceny vajec jednotlivých typov. Ako si môžeme všimnúť ceny bio vajec sú skoro rovnaké vo všetkých obchodoch a je to skoro 2 eurá za 6 ks vajec. Z opýtaných obchodov by mohli byť potenciálni odberatelia Billa a Kaufland.

Tab. 4 Výsledky prieskumu v roku 2011[vlastné spracovanie]

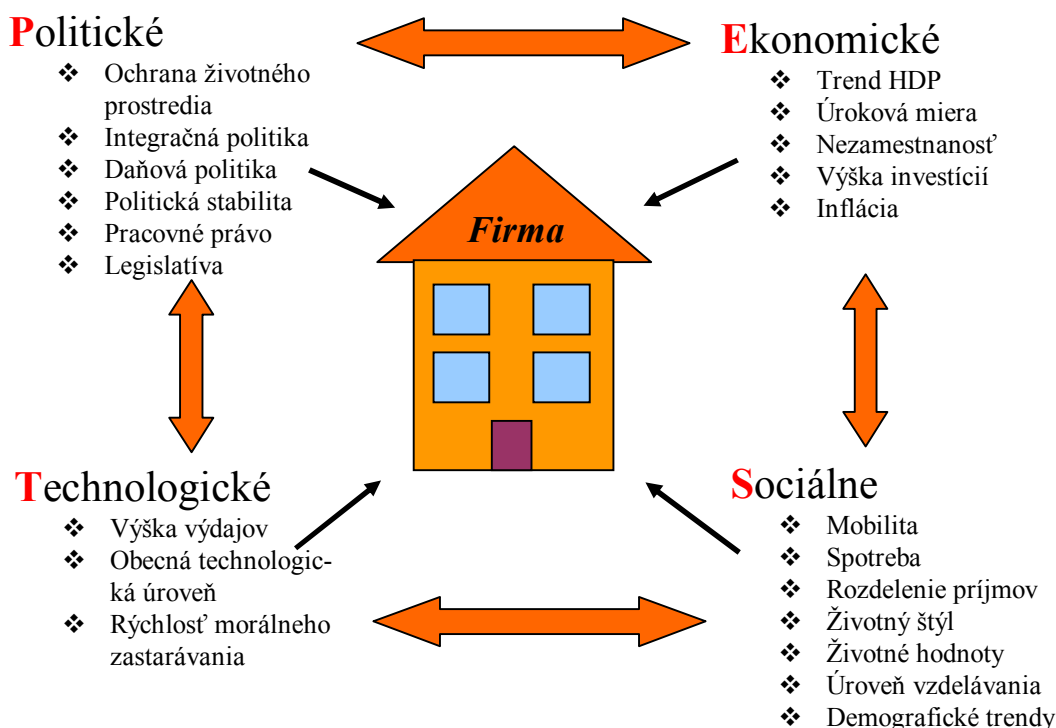
Názov		Balenie	Priemerná cena/balenie
Tesco	vajcia z klietkového chovu: áno	10ks	1,20 €
	vajcia z podstielkového chovu:áno	10ks	1,55 €
	vajcia z bio chovu:áno	6ks	1,95 €
	rozšírenie predaja bio vajec: nie		
Kaufland	vajcia z klietkového chovu: áno	10ks	1,15 €
	vajcia z podstielkového chovu: áno	10ks	1,55 €
	vajcia z bio chovu:áno	6ks	1,95 €
	rozšírenie predaja bio vajec: uvažujú o tom		
Billa	vajcia z klietkového chovu: áno	10ks	1,25 €
	vajcia z podstielkového chovu:áno	10ks	1,60 €
	vajcia z bio chovu:občas	6ks	1,99 €
	rozšírenie predaja bio vajec: uvažujú o tom		
Lidl	vajcia z klietkového chovu: áno	10ks	1,10 €
	vajcia z podstielkového chovu:občas	10ks	1,45 €
	vajcia z bio chovu:nie	6ks	-
	rozšírenie predaja bio vajec: nie		

8 ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA – PEST ANALÝZA

Táto analýza sa zaoberá prostredím, ktoré firma nemôže svojou činnosťou zásadným spôsobom ovplyvniť, ale v ktorom v určitej miere pôsobí na trh. Zmeny vo vonkajšom prostredí môžu prinášať firme riziká, ale i určité príležitosti. Na analyzovanie vonkajšieho prostredia použijem PEST analýzu, ktorá je základnou analýzou pre zisťovanie vonkajších hrozieb a príležitostí. Predstavuje komplexný pohľad na podnikateľské prostredie, ktoré nie je stabilné a mení sa. V rámci analýzy sa nemapuje iba súčasná situácia, ale pozornosť sa venuje otázkam, ako sa toto prostredie bude, alebo môže do budúcnosti vyvíjať a aké zmeny možno predpokladať. Zameriam sa preto na zmeny, ktoré by mohli nastať pri realizácii a po ukončení projektu firmy JANEK s.r.o.

PEST analýza rozdeľuje faktory vonkajšieho prostredia do štyroch základných kategórií:

- ❖ politické a legislatívne faktory,
- ❖ ekonomické faktory,
- ❖ sociálne a spoločenské faktory,
- ❖ technologické faktory.

Obr. 7 PEST analýza – štyri základné faktory [vlastné spracovanie]

V niektorých zdrojoch sa uvádza i piaty faktor, ktorý môže ovplyvniť trh na ktorom daná firma pôsobí. Je ním ekologický faktor, ktorý zahŕňa prírodné danosti krajiny, nerastné bohatstvo krajiny, ochranu životného prostredia, dopravnú infraštruktúru a podobne. Tomuto faktoru sa budem venovať i ja, pretože firma JANEK s.r.o. bude musieť splňovať viacero podmienok pri preorientovaní svojej činnosti na ekologické poľnohospodárstvo, ktoré sa zameriavajú i na životné prostredie.

8.1 Ekonomické faktory

V ekonomickom prostredí musí firma sledovať hlavne makroekonomické ukazovatele v rámci Slovenskej republiky, ako napríklad infláciu, hrubý domáci produkt či nezamestnanosť. V nasledujúcej tabuľke vidíme hodnoty ktoré boli dosiahnuté v rámci Slovenskej republiky za posledných 5 rokov.

Tab. 5 Makroekonomické ukazovatele SR [32],[33]

Makroekonomický ukazovateľ	Jednotky	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Hrubý domáci produkt SR	<i>mld. EUR</i>	39,614	47,451	47,451	50,481	48,068	65,91	70,17
Medziročná zmena HDP	%	6,6	14,3	14,3	8,4	-4,8	4,1	3,3
Miera nezamestnanosti	%	11,4	8	8	3,5	12,1	14,5	11,6
Inflácia (HICP)*	%	2,8	4,3	1,9	3,9	1,6	1	1,2
Priemerná mesačná nominálna mzda	<i>EUR</i>	450	543	600	669	744,5	775	813,8

**HICP – harmonizovaný cenový index Európskej únie*

8.1.1 Inflácia

Inflácia je jedným z najväznejších makroekonomických problémov vo vyspelých ekonomikách. Inflácia sa najčastejšie charakterizuje ako znehodnotenie peňažnej jednotky, čo sa prejavuje rastom cenovej hladiny, resp. trvalým znižovaním kúpnej sily peňazí. Zmenu cenovej hladiny za určité obdobie udáva miera inflácie. Miera inflácie je meraná pomocou takzvaných cenových indexov.

Miera inflácie teda vyjadruje percentuálnu zmenu priemernej cenovej hladiny za 12 posledných mesiacov oproti priemernej cenovej hladine dvanástich predchádzajúcich mesiacov. Zvyšovanie cenovej hladiny predovšetkým negatívne ovplyvňuje mzdy. Za rovnakú mzdu sa dá kúpiť menší počet statkov – to znamená, že klesá kúpna sila obyvateľstva. [36]

Ak sa pozrieme na tabuľku vyššie, môžeme si všimnúť, že za posledné dva roky inflácia pomerne klesla. V roku 2008 bola vysoká ešte vplyvom svetovej hospodárskej krízy, ale postupne klesla až na hodnotu 1% v roku 2010. Podľa Slovenského Štatistického úradu bola stanovená prognóza výšky inflácie na rok 2011, ktorá je 1,2%. Avšak začiatok roku 2011 tomu nenasvedčuje, keďže medziročná inflácia na Slovensku bola vyššia ako priemer EÚ. Zatiaľ čo v EÚ dosahovala medziročná inflácia výšky 2,8% na Slovensku to bolo až 3,5%. [35]

Na základe postupného zvyšovania inflácie rastú samozrejme aj ceny. Najvýraznejšie rástli na Slovensku ceny potravín a zdravotníctva, ceny bývania, energií a dopravy. Podľa Slovenskej poľnohospodárskej komory (SPPK) sa odhaduje, že ceny potravín by mohli vzrásť až o 10%, k čomu prispievajú vonkajšie ako aj domáce činitele. Čo nie je pozitívnou správou ani pre firmu JANEK s.r.o., ktorá sa zaoberá výrobou konzumných vajec. V prípade plánovaného projektu zameraného na bio vajcia, je to tiež negatívum, s ktorým však firma musí počítať a sledovať či ceny rastú tak ako to SPPK očakáva a prispôbiť tomu i ceny vlastnej produkcie. Podľa SPPK patrí medzi najvýraznejšie vonkajšie faktory hlavne cena ropy, pretože ak sa zvyšuje tak sa zvyšujú i ceny potravín. Okrem toho, na Slovensku stále pretrvávajú problém nerovného postavenia slovenského poľnohospodárskeho sektora v rámci EÚ. Toto nerovné postavenie je spôsobené výrazným rozdielom v podporách pre poľnohospodárov medzi starými a novými členskými štátmi. Napríklad v roku 2008 bola podpora na hektár poľnohospodárskej pôdy v rámci EÚ v priemere 299 eur, zakladajúce krajiny dosiahli priemer 349 eur a Slovensko evidovalo podľa SPPK podporu iba na úrovni 239 eur. Výška dotácii potom môže ovplyvniť i výšku ceny konečnej produkcie. To je možné sledovať i v oblasti výroby bio vajec. Kvôli vyšším dotáciám si mnohé krajiny ako Nemecko či Maďarsko môžu dovoliť predávať vajcia za nižšie ceny ako domáci výrobcovia.

Okrem toho mnoho slovenských farmárov nevyužíva dotácie vôbec, čo sa môže odraziť v slabej konkurenčnej schopnosti voči produktom s iných krajín. Preto navrhnem firme JANEK s.r.o. v projekte využitie financovania práve z euro fondov, aby mohli konkurovať zahraničným bio vajciam. [34]

8.1.2 Rast miezd

V tabuľke vidíme, že priemerná mesačná nominálna mzda sa každým rokom zvyšuje. Tento trend sa očakáva aj v roku 2011, pričom očakávaný nominálny rast miezd je 3,7%, avšak vplyvom vysokej inflácie t.j. i vysokým rastom cien na Slovensku nebude tento rast výrazný. Reálny rast miezd bude teda oveľa nižší, predpokladá sa okolo 0,5%. Avšak prognózy na rok 2012 sú lepšie, vďaka vyššej ponuke práce by mohli mzdy v nominálnom vyjadrení narásť o 4,5%. Ak by nedošlo k opätovnému zvyšovaniu daňovej záťaže, cenový rast by sa mohol spomaliť na 2,8%. Reálne by tak mzdy mohli rásť o 1,7%, čo by bolo zlepšenie. S rastom miezd súvisí i zvyšujúca sa kúpna sila spotrebiteľov, preto je potrebné sledovať i vývoj miezd, aby sa tak mohol odhadnúť dopyt po výrobkoch i bio produktoch. [37],[38]

8.1.3 Hrubý domáci produkt

Hrubý domáci produkt nám poukazuje na silu ekonomiky v danom štáte. Ak HDP rastie, môže sa hovoriť o rozvoji ekonomiky, s čím súvisí i rast miezd, zvyšujúca sa zamestnanosť a v konečnom dôsledku i zvyšujúci sa dopyt po výrobkoch. Na rok 2011 Slovenský štatistický úrad prognózuje rast HDP okolo 3,0%, čo je o niečo nižšie ako v roku 2010 v dôsledku úsporných opatrení v rozpočte. Rast súkromnej spotreby domácnosti tiež stúpne, ale nie moc výrazne iba o 1,5%. Hlavným motorom rastu v roku 2011 budú investície (+5,1%) a exporty (+7,9%). V roku 2012 sa očakáva zlepšenie ekonomickej situácie na Slovensku, keďže prognóza rastu HDP je na úrovni 3,9%. Zlepší sa i súkromná spotreba domácnosti, ktorá sa zvýši o 3,1%, čo je pre firmy pozitívne. Mal by sa zvyšovať záujem i o euro fondy, čím sa zvýšia investície na 6,4% a zlepší sa tak konkurencieschopnosť slovenských podnikov. Tento očakávaný hospodársky rast by mohol zvýšiť i zamestnanosť o 0,8% a znížiť nezamestnanosť. [32],[33]

8.1.4 Nezamestnanosť

Čo sa týka nezamestnanosti, ešte stále pretrváva na Slovensku pomerne vysoká miera. V rámci poľnohospodárskeho sektora, je tu problém so narastajúcim saldom zahraničného obchodu s agropotravinárskymi komoditami, ktoré v minulom roku dosiahlo výšku takmer 1 mld. Eur. Slovensko importuje „cudziu“ pridanú hodnotu so všetkými negatívnymi socio-ekonomickými dôsledkami, ako je pokles zamestnanosti v poľnohospodárskej prvovýrobe ako i spracovateľskom priemysle. V minulom roku sa medziročne znížila zamestnanosť v potravinárskom priemysle o 6.6%. Tento jav môže negatívne ovplyvniť i firmu JANEK s.r.o. a projekt zameraný na výrobu bio vajec, pretože bude ťažšie nájsť výrobcov bio krmív v rámci Slovenskej republiky.

Celkovo na Slovensku by mala nezamestnanosť v roku 2011 maximálne dosiahnuť 14,2% čo je ovplyvnené i pomalým rastom súkromnej spotreby, avšak prognóza Štatistického úradu predpokladá výšku nezamestnanosti len okolo 11,6% . Pracovné miesta budú pribúdať len veľmi pomaly a zamestnanosť by mala rásť len o 0,3%. [39],[40]

8.2 Sociálne faktory

Vývoj spoločnosti môže mať taktiež určitý vplyv na úspech podniku. Vývoj, ktorý môže ovplyvniť trh s bio potravinami je hlavne v oblasti nového životného štýlu dnešného obyvateľstva. V poslednej dobe sa ľudia snažia zdravo stravovať a zaujíma ich zloženie potravín ktoré kupujú a ich kvalita. Mnohí sú ochotní zaplatiť i vyššie ceny za dané bio potraviny. Záujem o bio potraviny sa môže zvyšovať i rastom vzdelanosti obyvateľstva. V Slovenskej republike i naďalej rastie počet ľudí s vysokoškolským vzdelaním, čo je pozitívne, pretože vzdelaný ľudia sa viac zaujímajú o zdravý životný štýl a o ochranu prírody.

8.3 Technologické faktory

Možno by sa mohlo zdať, že v rámci ekologického poľnohospodárstva je len málo technologických faktorov, ktoré by ho mohli ovplyvniť, opak je však pravdou. I v rámci ekopoľnohospodárstva sa technológia neustále rozvíja a začínajú sa využívať rôzne vymoženosti dnešnej doby, zamerané hlavne na úsporu energie a v konečnom dôsledku i nákladov na produkciu. Ekologický rozmer nemožno naplniť len tým, že budeme dodržiavať koncepciu hospodárenia, správne situujeme objekty v rámci ekofarmy a použijeme vhodné materiály.

„Dnes na jednej strane stojí technológia uplatňovaná na farme, s cieľom vytvoriť na nej akýsi uzavretý kolobeh produktov – chov a pestovanie – spracovanie – konzum – využitie odpadov – chov. Na druhej strane sú to ďalšie možnosti, ktoré ponúka veda a technika v oblasti úspory energií.“ [41]

Samozrejme tieto úspory energií si vyžadujú väčšiu investíciu na začiatku, avšak postupom času sa táto investícia vráti a vyplatí sa a v neposlednom rade tento spôsob získavania energie je ekologicky prijateľnejší. Najideálnejšie by bolo, čo sa týka výstavby ekofariem, čo najviac sa snažiť priblížiť návrhom objektov s „nulovou“ energetickou náročnosťou. Napríklad za využitia solárnych kolektorov, veterných ružíc a podobne. Okrem týchto nových technológií na úsporu energií existuje pokrok i v rámci materiálov. Najväčším pokrokom je napríklad sklo, ktoré svojou skladbou a vloženými vrstvami a technikou, ktorá zabezpečuje ovládanie najrôznejších lamiel, môže regulovať prestup tepla, svetla a prúdenie vzduchu, čo by sa dalo veľmi dobre využiť aj na ekofarme. Okrem toho sa zlepšili technológie aj vo sfére „znovu využitia niečoho“ napríklad pomocou kompostov, bioplynových staníc a podobne. Ako vidieť v rámci ekologického poľnohospodárstva existuje množstvo nových technológií, ktoré by sa postupne mohli využívať i v rámci projektu pre firmu JANEK s.r.o. a prispelo by sa tak k zníženiu zásahov človeka do prírodného prostredia. [41]

8.4 Politické faktory

Jednotlivé rozhodnutia firmy sú silno ovplyvnené vývojom legislatívneho prostredia. Pri svojom pôsobení na trhu musí firma dodržiavať všetky vyhlášky a zákony, ktoré regulujú činnosť na trhu. Pri projekte (uvedený nižšie), ktorý je zameraný na rozšírenie výroby firmy JANEK s.r.o. o ekologické poľnohospodárstvo, je potrebné splňať legislatívne podmienky v rámci Slovenskej republiky i rôzne typy euro noriem. Ako bolo spomínané, v rámci SR sa ekologické poľnohospodárstvo riadi zákonom o ekologickej poľnohospodárskej výrobe č. 189/2009 Z.z.. Okrem predpisov, ktoré sú vymedzené v danom zákone na území SR platia právne predpisy v rámci celej EÚ, ktoré sú platné pri ekologickej poľnohospodárskej výrobe, zahŕňajú celý systém výroby bioproduktov od ich spracovávaní na biopotraviny, kontrolu, skladovanie až po prepravu a označovanie.

Ide o nariadenie Rady č. 834/07 v znení nariadenia Rady č. 967/08 ako aj nariadenia Komisie č. 889/08, 1235/08 a 1254/08. Tieto nariadenia vymedzujú právny rámec v rámci ekologického poľnohospodárstva a stanovujú i rôzne euro normy. Po realizácii projektu zameraného na bio produkciu musí firma JANEK s.r.o. sledovať legislatívu a normy, či nenastane ich úprava, prípadne či EÚ Rada alebo Komisia nevydá nové nariadenia.

8.5 Ekologické faktory

Keďže projekt „**Sliepky patria na dvor nie do kliebok**“ je zameraný na ekologické poľnohospodárstvo je viac než isté, že ekologické faktory budú na projekt pôsobiť z najväčšej miery. Ak totižto firma JANEK s.r.o. bude chcieť uspieť pri žiadosti o dotáciu z EÚ fondov, musí splňovať všetky požiadavky a normy v rámci ekologického poľnohospodárstva. Okrem toho musí firma sledovať vývoj noriem a nariadení v rámci ekologického poľnohospodárstva aj po realizácii projektu, prípadne sa snažiť prehlbovať využitie ekologických technológií i v ďalších projektoch, zameraných napríklad na úsporu energií, používanie ekologických materiálov, či využitie biomasy. Všetky normy ktoré bude musieť firma JANEK s.r.o. pri produkcii v rámci ekologického poľnohospodárstva splňovať budú spomenuté podrobnejšie v projektovej časti.

9 PORTEROV MODEL ANALÝZY KONKURENCIE

Porterova analýza je zameraná na okolie firmy, ktoré je ovplyvnené predovšetkým jeho konkurentmi, dodávateľmi a zákazníkmi. Porterov model konkurenčného prostredia, vychádza z predpokladu, že strategická pozícia firmy pôsobiacej v určitom odvetví na určitom trhu je predovšetkým určovaná piatimi základnými faktormi. Tými sú vyjednávacía sila zákazníkov, vyjednávacía sila dodávateľov, hrozba vstupu nových konkurentov, hrozba substitútov a rivalita firiem pôsobiacich na danom trhu.

9.1 Vstup nových konkurentov na trh

Čo sa týka slovenského trhu biopotravín nie sú tu žiadne veľké bariéry pre vstup nových konkurentov. Avšak na druhej strane farmári, ktorí chcú ekopotraviny vyrábať musia splňovať množstvo legislatívnych podmienok, od rôznych nariadení a vyhlášok až po euronormy, ktoré sú stanovené v rámci EÚ. Preto o tento trh neprejavujú záujem mnohí. Okrem spomínanej legislatívy ich odrádza i to, že na začiatku podnikania nie je taká výnosnosť ako v iných oblastiach výroby a je ťažšie získať si stálych zákazníkov, pretože mnoho ľudí nenakupuje biopotraviny pravidelne, alebo nemajú o biopotravinách dostatok informácií. Pri ekologickom poľnohospodárstve je to ťažké i v oblasti zabezpečovanie dodávateľov, hlavne čo sa týka dodávateľov biokrmív, pretože v Slovenskej republike je nedostatok podnikov zameriavajúcich sa na prvovýrobu a spracovateľskú činnosť. Biokrmivá sa zväčša dovážajú z Rakúska, čo v konečnom dôsledku predražuje bioprodukcii.

Tento trh sa síce postupne rozvíja a čoraz viac ľudí túži po zdravej výžive, po potravinách, ktoré sú vyrobené šetrne a neznečisťujú ani inak nepoškodzujú prírodu. Na takýto trh vstupujú hlavne konkurenti, ktorí majú vzťah k zdravej výžive a biopotravinám a nevidia úspech vo veľkých ziskoch, ale vidia úspech v tom, že rozšíria biopotraviny aj medzi iných ľudí.

9.2 Hrozba substitútov

Hrozba využitia substitútov stúpa najmä pri zákazníkoch, ktorí nenakupujú biopotraviny pravidelne. Pretože, mnohí z nich nemajú ešte vytvorený vzťah k biopotravinám a tieto potraviny často nahrádzajú normálnymi ne-biopotravinami, z dôvodu, že sú lacnejšie.

Najmä v situáciách, keď prídu o zamestnanie, alebo potrebujú peniaze na niečo iné, vylúčia biopotraviny zo svojho jedálneho lístka. V dnešnej situácii, keď nezamestnanosť stúpa, je hrozba nahradzenia biopotravín normálnymi potravinami väčšia, hlavne u týchto zákazníkov. Na druhej strane sú tu stále zákazníci, ktorí kupujú biopotraviny kvôli svojmu životnému štýlu a presvedčeniu, preto hrozba prechodu na substitúty u nich nie je taká veľká.

Ďalšou hrozbou môžu byť bio vajcia dovážané z iných krajín, ktoré konkurujú svojou cenou a zákazníci môžu nahradiť vajcia slovenskej produkcie napríklad českými, maďarskými či nemeckými bio vajcami, ktoré bývajú často dostupné za nižšie ceny. Avšak po škandále spôsobenom odhalením dioxínu v nemeckých vajciach sa zvýšil záujem domácich spotrebiteľov o slovenské vajcia a zvýšil sa i dopyt po biovajciach. [42]

9.3 Rivalita firiem pôsobiacich na danom trhu

Ekologické poľnohospodárstvo sa v rámci Slovenskej republiky začína iba rozvíjať. Preto sa na trhu nenachádza moc firiem, ktoré sa tejto oblasti venujú. Čo sa týka výroby bio vajec v Slovenskej republike pôsobí iba firma AGROVITAL, poľnohospodárske Družstvo vo Veľkom Krtíši. Dalo by sa povedať, že táto firma ovláda slovenský trh, pretože okrem toho, že je na Slovensku jediná, má pomerne veľkú produkciu bio vajec a dobrú pozíciu na trhu. Denne vyprodukuje až 5400 ks bio vajec, má 7000 nosníc v 3 halách. Okrem slovenského trhu sa snažia preraziť i na český, rakúsky a maďarský trh, kde časť produkcie vyvážajú. Zásobujú reťazce ako AHOLD retail Slovakia; COOP Jednota BA, LM SD; METRO; KAUFAND; BILLA; SPAR CZ; TESCO. [43]

Okrem tejto hlavnej konkurencie sa na Slovensku nenachádza žiadna iná registrovaná farma zameraná na výrobu bio vajec. Za menšiu konkurenciu by sa mohla považovať firma pôsobiaca na Morave, je ňou firma BIO RANCH s.r.o. Ročne vyprodukuje viac ako 600 000 bio vajec a svoje produkty vyváža i na slovenský trh. V súčasnosti je to jediný výrobca bio vajec na Morave a preto sa dá očakávať, že môže postupom času rozšíriť svoju výrobu a obsadiť celý český trh. Medzi ich najvýznamnejších odberateľov v Českej republike a z časti aj na Slovensku patrí obchodná sieť Billa. [44]

9.4 Vyjednávací síla zákazníků

Na trhu zameranom na bio potraviny, je veľmi dôležité vedieť si udržať stálych zákazníkov, ktorí sa podieľajú na vytvorení pomernej časti zisku. Výhodou pre firmu JANEK s.r.o. je dlho ročná tradícia a vytvorená stála základňa odberateľov, ktorí sú pripravení i na nový sortiment výrobkov. Je tu nutné vytvoriť dobrú marketingovú stratégiu a komunikáciu, aby sa pomocou nej prilákalo čo najviac zákazníkov a odberateľov. Treba využiť i to, že produkcia bio vajec bude pochádzať zo slovenskej produkcie, čo by mohla zaujímať práve slovenského spotrebiteľa. Pri prenikaní na trh si samozrejme firma JANEK s.r.o. nemôže dovoliť stanoviť vysokú cenu, pretože by nemohla konkurovať lacnejším zahraničným bio vajciam. Najskôr firma musí prilákať zákazníkov a až následne môže uvažovať o zvyšovaní ceny. Pomocou prieskumu trhu realizovaného v oblasti západného Slovenska firma získala prehľad o konkurenčných cenách, čomu musí prispôbiť i svoje ceny bio vajec. Ako bolo spomínané v predchádzajúcej kapitole, podľa môjho prieskumu v rámci hyper a super marketov na Slovensku sa cena bio vajec za 6 ks pohybuje okolo 2 eur, čomu by sa musela prispôbiť i firma JANEK s.r.o. Na základe krátkeho dotazníku, ktorý som posielala do bio predajní som zistila, ktoré by mali záujem o rozšírenie svojho sortimentu o bio vajcia. V tabuľke uvediem týchto potenciálnych odberateľov firmy JANEK s.r.o.

Tab. 6 Potenciálni odberatelia firmy JANEK s.r.o [vlastné spracovanie]

Názov	Zameranie	Mesto
BAOBA s.r.o	predajňa zdravej výživy	Banská Bystrica
Planeta Food	predajňa zdravej výživy	Bratislava, Žilina
U malého princa	predajňa zdravej výživy	Trenčín
Bioštýl s.r.o	predajňa zdravej výživy	Trnava
Kaufland	super market	v rámci celého SR
Billa	super market	v rámci celého SR

Najdôležitejší odberatelia na ktorých by sa firma mala zamerať sú hlavne super markety, ktoré budú odberať väčšie množstvá bio vajec ako menšie predajne zdravej výživy. Zo slovenských oslovených supermarketov, by prijali spoluprácu Billa a Kaufland. Keďže odberateľov nie je moc, bolo by dobré rozšíriť svoju pôsobnosť i na český trh.

9.5 Vyjednávací síla dodávatelův

Dodávatelé mohou uplatňovat svou vyjednávací sílu zvýšením cen nebo snížením kvality výrobků, které poskytují. Síla dodávatelův preto může ovlivnit ziskovost dané firmy, která nemůže nárůst nákladů přemítnout do cen. Nejvýznamnějším dodávatelem v rámci udržatelnosti projektu bude pro firmu dodávatel bio krmív pro nosnice. Keďže na Slovensku nie sú dodávateľia takýchto výrobkov, musela by firma dovážať bio krmivá zo zahraničia. Na druhej strane tu existuje ešte jedno riešenie o ktorom by firma mohla uvažovať a to výstavba vlastnej miešarne bio-krmných zmesí, ktorá by firme ušetrila náklady. Krmivo by pozostávalo z kukurice, pšenice, sušenej lucerny, slnečnice, prípadne iných poľnohospodárskych produktov, ktoré sa v rámci Slovenskej republiky pestujú i v bio kvalite, chýba iba spracovateľský priemysel. Ak by firma vyriešila otázku bio krmív, ďalším dôležitým dodávateľom by bola firma od ktorej by sa nakupovali sliepky určené pre ekologické poľnohospodárstvo. Tu by sa firma tiež musela pomerne prispôbiť cenám stanovených u dodávateľův, pretože takýchto dodávateľův nie je moc a firma by nemohla ceny výrazne ovplyvniť. Všetkých konkrétnych dodávateľův uvediem v projektovej časti.

10 MANAGEMENT PROJEKTU A RIADENIE ĽUDSKÝCH ZDROJOV

10.1 Riadenie ľudských zdrojov

Na realizáciu etáp projektu potrebuje firma dostatočné a kvalitné ľudské zdroje. Ešte pred realizáciou projektu si musí vymedziť právomoci a zodpovednosti jednotlivých osôb za konkrétne projektové činnosti. Napríklad za koordináciu projektu, tvorbu plánov, čerpanie financií, riešenie problémov a podobne. Keďže sa na realizácii môjho projektu budú zúčastňovať iba štyria zamestnanci ich jednotlivé úlohy budú uvedené iba v rámci harmonogramu projektu v projektovej časti.

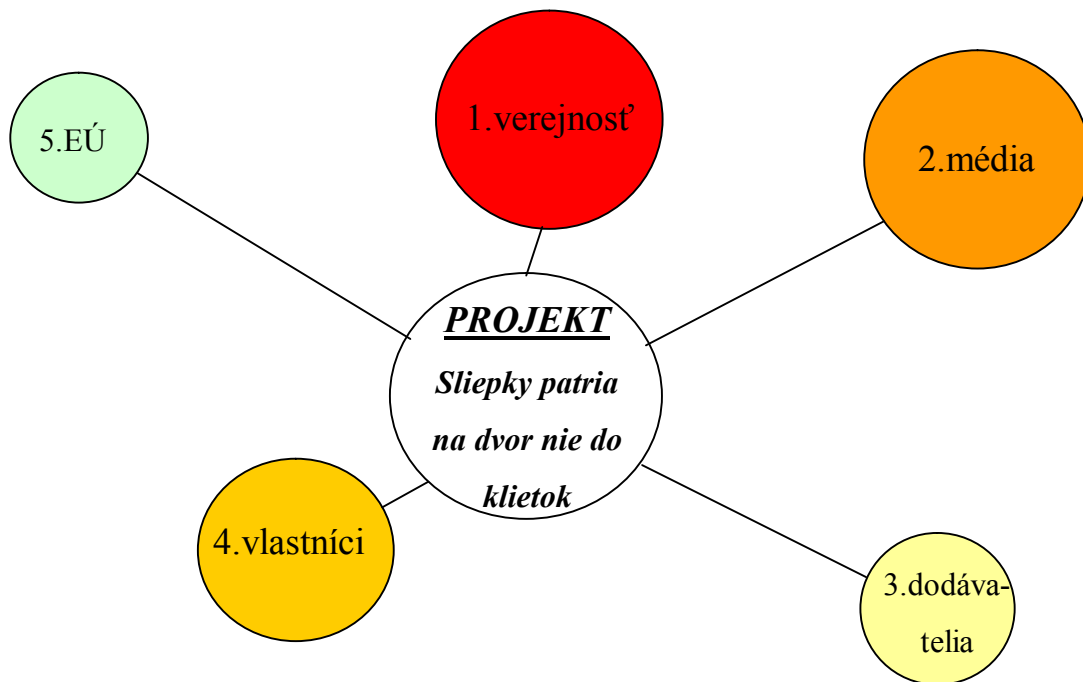
10.2 Analýza zainteresovaných strán

Okrem riadenia ľudských zdrojov počas jednotlivých etáp môjho projektu „**Sliepky patria na dvor nie do kliebok**“ je nutné vedieť kto všetko môže projekt ovplyvniť a čo od projektu očakáva. Na to môže byť využitá analýza zainteresovaných strán.

Cieľom analýzy zainteresovaných strán prostredníctvom Vennovho diagramu je zistiť, kto a ako môže ovplyvniť projekt a aký vzťah bude mať firma so zainteresovanými stranami počas projektu. Zainteresovanou stranou môže byť človek, skupina ľudí, organizácie, inštitúcie a firmy, ktoré nejakým spôsobom ovplyvňujú alebo ktorých nejakým spôsobom projekt ovplyvňuje. Každá zainteresovaná strana má svoje vlastné ciele, možnosti, vedomosti, kapacity a záujmy. Tieto by mala firma počas plánovania projektu vymenovať, analyzovať, pochopiť a zvážiť, aby firmu neprekvapili počas realizácie projektu.

Pri analýze zainteresovaných strán najskôr identifikujem každého, kto by mohol projekt ovplyvniť alebo má o projekt záujem. Po stanovení zainteresovaných strán pri každej spomeniem, čo očakáva od projektu, ako by chcel a mohol projekt ovplyvniť. Analyzujem to i z druhej strany, to znamená, že popíšem čo naopak očakáva projekt od jednotlivých zainteresovaných strán a aké sú možnosti projektu ovplyvňovať ich. Nakoniec určím vhodné stratégie vzťahov projektu s jednotlivými zainteresovanými stranami tak, aby v čo najväčšej miere podporovali úspešnú realizáciu projektu.

Vo Vennovom diagrame zainteresovaných strán kruh v strede predstavuje projekt a ostatné kruhy okolo neho zainteresované strany. Každý kruh jednu zainteresovanú stranu. Veľkosť kruhu pritom indikuje silu zainteresovanej strany a vzdialenosť od projektu zase jej vzťah s projektom.

Graf 3 Vennov diagram zainteresovaných strán projektu [vlastné spracovanie]

Na obrázku vidíme Vennov diagram zainteresovaných strán projektu, ktorý má päť zainteresovaných strán. Zainteresovaná strana 1 - Verejnosť je silná, projekt môže ovplyvniť v značnej miere, aj ho chce ovplyvniť. Ako som už spomínala záujem o bio potraviny v rámci Slovenskej republiky stúpa, pretože mnoho ľudí podporuje nový životný štýl zameraný na ochranu prírody a podporu ekologického poľnohospodárstva. Výraznejší záujem je vidieť hlavne na západnom Slovensku, preto by sa mala firma snažiť využiť dobrú marketingovú komunikáciu, aby týchto zákazníkov ovplyvnili a zaujali. Zainteresovaná strana 2 je tiež silná, ale jeho väčšia vzdialenosť od projektu naznačuje, že nemá záujem projekt v značnej miere ovplyvňovať. Touto stranou sú médiá, ktoré by mohli mať o problematiku bio potravín záujem, môžu ovplyvniť projekt i v dobrom ale i v zlom poňatí.

Preto by sa mala firma pri realizácii projektu zaujímať i o médiá, prípadne spolupracovať s časopismi zameranými na ekologickú tému, čím by sa zvýšilo i povedomie o projekte a firme. Dodávatelia-3 sú od projektu vzdialenejší, pretože majú o projekt menší záujem, ale môžu ho v menšej miere ovplyvniť najmä kvalitou tovarov. Pri projekte to bude hlavne dodávateľ bio krmív, ktorý by mohol značne ovplyvniť konečnú cenu bio vajec. Zainteresovaná strana 4 sa nachádza najbližšie, pretože jej vzťah s projektom je najväčší a majitelia môžu projekt v značnej miere ovplyvniť. Európska únia-5 je od projektu najďalej pretože má najmenší vzťah k projektu, môže ho ovplyvniť pridelením alebo nepridelením dotácie avšak jej sila je pomerne veľká, pretože vydáva nariadenia a euro normy, ktoré musia byť v projekte splňované.

V nasledujúcej tabuľke vidíme dané zainteresované strany, ktoré môžu mať vplyv na náš projekt. Môžeme tu vidieť, čo očakáva každá zainteresovaná strana od projektu a čo naopak očakáva projekt od neho. V poslednom stĺpci sú charakterizované spôsoby ako najlepšie skombinovať vzájomné očakávania.

Tab. 7 Očakávania zainteresovaných strán a projektu [vlastné spracovanie]

Zainteresovaná strana	Čo očakáva od projektu	Čo očakáva projekt od neho	Aká bude stratégia na vzájomný vzťah
médiá	- zaujímavú tému - fotografie - zvýšenie záujmu o tému bio potravín	- informácie o projekte, zavedenia témy bio vajec v médiách - zvýšenie povedomia o firme prostredníctvom médií	- informačný materiál pre novinárov o projekte - zoznam novinárov zaoberajúcich sa tematikou
verejnosť (odberatelia)	- lepšiu dostupnosť bio vajec - dobrú kvalitu bio vajec	- záujem o nákup bio vajec - zvýšenie záujmu o biopotraviny	- dostatok dostupných informácií pre verejnosť, dobrá marketingová komunikácia
dodávatelia	- zvýšený odber bio krmív a potrebných bio tovarov pre sliepky	- kvalitné bio krmivá a iné bio tovary - primerané ceny	- výber najvhodnejších dodávateľov pomocou stanovenia kritérií
vlastníci (majitelia firmy v ktorej sa projekt realizuje)	- zvýšenie povedomia o firme - zvýšenie predaja - zvýšenie zisku	- dobré spracovanie projektu - dobré plánovanie, organizácia, riadenie a realizácia	- získanie dostatku informácií ktoré budú pri realizácii projektu nápomocné - výber kvalifikovaných ľudí, ktorí budú za spracovanie a reali-

			záciu projektu zodpovední
EÚ	<ul style="list-style-type: none">- zvýšenie povedomia o biopotravinách a ich rozšírenie- splnenie všetkých euro noriem v rámci ekologického poľnohospodárstva	<ul style="list-style-type: none">- poskytnutie dostatku finančných zdrojov na realizáciu projektu	<ul style="list-style-type: none">- spracovanie presvedčivej a pravdivej žiadosti o dotáciu- sledovanie a plnenie všetkých vydaných euro noriem v rámci ekologického poľnohospodárstva

III. PROJEKTOVÁ ČÁST

11 FINANČNÝ PLÁN PROJEKTU A ZAISTENIE DLHODOBÉHO A OBEŽNÉHO MAJETKU

11.1 Možnosti financovania projektu a výber najvhodnejšej varianty

Projekt, ktorý v rámci mojej diplomovej práce vypracovávam pod názvom „**Sliepky patria na dvor nie do kliebok**“ môže byť financovaný rôznymi možnosťami. Existuje niekoľko alternatív, s ktorých si firma môže vybrať a ktoré môže využiť. Jednotlivé alternatívy sa líšia obtiažnosťou získavania finančných zdrojov až po náklady spojené s ich splácaním. Vo všeobecnosti možno povedať že existujú buď vlastné zdroje financovania daného projektu, alebo zdroje cudzie. Pokiaľ firma, ktorá projekt realizuje generuje dostatočné príjmy, na základe výkazu z cash – flow ide o vlastné zdroje. V prípade ak firma nedisponuje vlastným kapitálom, môže financovanie zaistiť pomocou rôznych bankových úverov či leasingom budov, strojov, ktoré sú potrebné na realizáciu projektu. Banky ponúkajú rôzne úverové produkty, ktoré sú už prispôsobené podmienkam operačných programov. Ide hlavne o klasický investičný úver, preklenovací úver, investičný úver s využitím možnosti predčasnej splátky a podobne. Dokladom o financovaní prostredníctvom cudzích zdrojov je bankový úverový príslub a to buď v podobe záväzného bankového príslubu či nezáväzného prehlásenia. Častým spôsobom financovania je tiež kombinácia vyššie uvedených možností, teda podielového krytia investície z vlastných a cudzích zdrojov.

Pre projekt som zvolila nasledujúce možnosti financovania:

- ❖ Úver ČSOB
- ❖ Úver Tatra banka
- ❖ Vlastný kapitál
- ❖ Leasing
- ❖ Dotácie Európskej Únie

V nasledujúcej tabuľke sú zobrazené jednotlivé varianty financovania a kritériá podľa ktorých sa jednotlivé varianty hodnotili. Medzi kritériá hodnotenia som zaradila navýšenie investície, rýchlosť poskytnutia financií, administrácia pri vybavovaní získania potrebných zdrojov, podiel aký bude mať na investícii firma a výška pokrytia investície. Pri hodnotení

jednotlivých variant bola použitá škála v intervale $< -2; 2 >$, pričom -2 znamená, že je to najmenej vyhovujúce a 2 , že variant pri danom kritériu vyhovuje najviac.

Tab. 8 Viackriteriálna analýza[vlastné spracovanie]

	Navýšenie	Rýchlosť	Administrácia	Podiel investície firmy	Výška finančného pokrytia investície	Celkom
Tatra banka	1	1	0	-1	0	1
ČSOB	0	0	-1	-2	1	-2
Vlastný kapitál	-2	-1	2	1	-2	-2
Leasing	-1	2	1	0	-1	1
Dotácie EÚ	2	-2	-2	2	2	2

Na základe viackriteriálnej analýzy je považovaná za najlepšiu variantu financovania daného projektu práve financovanie pomocou dotácií z EÚ fondov. Ak sa pozrieme na jednotlivé kritériá tak pri financovaní z dotácií EÚ je navýšenie nulové, preto získalo toto kritérium 2 body, rýchlosť získania finančných zdrojov je pomerne malá, čo spôsobilo ohodnotenie -2 s čím súvisí i administrácia, ktorá je pri vybavovaní dotácie pomerne náročná, preto -2 . Posledné dve kritériá však variant dotácie z EÚ splňoval najlepšie, čo sa prejavilo do ohodnotenia na 2 body. Po sčítaní všetkých bodov vyšiel ako najlepší variant dotácia z EÚ fondov. Firma však musí počítať, že podpora z EÚ fondov nepríde hneď po schválení projektu a tak musí do tej doby využiť ostatné najlepšie varianty čo je úver od Tatra banky prípadne využitie leasingu.

11.2 Zaistenie investičného a obežného majetku

Pri každom projekte je potrebné zabezpečiť majetok, ktorý je nevyhnutný na úspešnú realizáciu a uchytenie projektu. Okrem investičného majetku, kam možno zaradiť budovy, pozemky, stavby, samostatné hnutelné veci ako napríklad chladiace boxy, napájacie zariadenia ktoré presiahnu hodnotu 332 eur a budú mať dobu použiteľnosti dlhšiu ako 1 rok, firma musí zabezpečiť i obežný majetok potrebný k prevádzke danej výroby, kde možno zaradiť bio krmivo pre sliepky prípadne poľnohospodárske plodiny ktoré bude firma spracovávať

na vlastné krmivo, podstielku do hál, materiál na hniezda pre nosnice, obaly na bio vajčička, zdravotný materiál a iný drobný obežný materiál.

Všetok potrebný majetok, ktorý je pre projekt potrebný zabezpečiť je zobrazený v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 9 Zabezpečenie investičného a obežného majetku [vlastné spracovanie]

Investičný majetok:	Počet v ks	Cena celkom	Dodávateľ
Hala	1	60 000 €	LLENTAB Slovakia spol. s r.o.
Pozemok s oplotením (vrátane pozemku pod halou) 35000m ²	1	70 000 €	RE/MAX Home Center
Chladiace boxy - Chladiaci agregát do objemu 14 m ³	3	1748 * 5 = 8740 €	Linorex s.r.o.
Investičný majetok Celkom	-	138 740 EUR	-
Obežný majetok - jednorázovo	Počet v ks		
Křdeľ sliepok (nosnice)	2000	8 * 2000 = 16000 €	Rakúske eko farmy
Automatická napájačka pre hydinu	15	25 * 15 = 375 €	GYRON - HYFA, s. r. o.
Automatická závesná napájačka	15	15 * 15 = 225 €	GYRON - HYFA, s. r. o.
Tubusové křmidlo 15 kg	10	18 * 10 = 180 €	GYRON - HYFA, s. r. o.
Infračervená ohrievacia lampa	15	17 * 10 = 170 €	GYRON - HYFA, s. r. o.
Hniezdo pre nosnice	250	20*250= 5000 €	GYRON - HYFA, s. r. o.
Ochranné pomôcky a oblečenie pre personál (12 zamestnancov)	-	30 * 12 = 360 €	-
Obežný majetok - jednorázovo Celkom	-	22 310 EUR	-
Obežný majetok - prvý mesiac po rozbehnutí prevádzky	Počet ks/kg		
Obaly na bio vajcia (ks)	7500	0,25 * 7500 = 1875 €	PETRUZALEK s. r. o.
Bio krmivo (kg)	8100	0,30 * 8100 = 2430 €	Agrokol s.r.o., Agro - Bio Hubice, a.s., BIOCENTRUM

Podstielka do haly, materiál na hniezda (piliny, piesok, príp. slama/kg)	-	300 €	Agrokol s.r.o., Agro - Bio Hu- bice, a.s., BIOCENTRUM
Obežný majetok - prvý mesiac Celkom	-	4 605 EUR	-
<i>Celkom Investičný aj obežný majetok</i>	-	165 655 EUR	-

11.2.1 Hala

Pri zabezpečovaní investičného majetku je jednou z najnákladnejších položiek práve výstavba haly, kde bude mať hydina svoje hniezda a kde bude prebývať ak nebude môcť byť vo výbehu. Súčasťou haly nebude len priestor pre hydinu a hniezda, ale tak tiež priestory pre vlastnú miešareň krmiva, časť haly bude vyhradená iba pre zamestnancov vo výrobe t.j. vybudované sociálne zariadenia, šatňa, kuchynka a priestory pre skladovanie krmív, sena vyhradeného na podstielku a ďalšieho potrebného vybavenia.

Obr. 8 Hala pre nosnice[51]

Pre výstavbu haly som zvolila firmu LLENTAB. Je to firma ktorá prišla zo Švédska a rozširuje svoju pôsobnosť i v Českej a Slovenskej republike, ktorá sa venuje i výstavbe poľnohospodárskych hál. Systém hál LLENTAB je použiteľný pre prístrešky, senníky, stále aj dočasné sklady, garáže, servisné priestory, priestory pre ustajnenie dobytku, prebývanie hydiny a iných poľnohospodárskych zvierat. Slovenská pobočka firmy realizovala už 476 hál a má dobré referencie.

Hala musí spĺňať i určité podmienky, keďže má byť využívaná na ekologický chov hydiny. Hlavné zásady a podmienky ktoré určujú ako by mala hala vyzerat' sú stanovené v

Nariadení Rady (EEC) No 2092/91 z 24 júna 1991 na organickú produkciu poľnohospodárskych výrobkov a potravín, kde sú v prílohách stanovené podmienky pri halách i výbehoch pre hydiny. Najdôležitejšie zásady sú tie, že aspoň tretina takejto budovy musí byť pevná, bez roštových alebo mriežkových konštrukciách a musia byť pokrytá výstelkovým materiálom t.j slama, hobliny z dreva, piesok alebo rašelina. Pri chove nosníc musí byť veľká časť podlažnej plochy uspořobená pre zozbieranie vtáčieho trusu. Je tu stanovená i plocha, ktorá musí byť splnená pre jednu nosnicu. V nariadení sa uvádza že na 1m^2 priestoru v hale môže pripadnúť maximálne 6 sliepok, čo znamená pri plánovanom krdle 2000 ks nosníc plochu o veľkosti 334m^2 , nesmieme zabúdať i na hniezda, čo si vyžiada vyhradenie väčšej plochy pre priestory na prebývanie hydiny. Samozrejme firma si nemôže stanoviť počet hniezd len tak, i tu platí podľa vyššie spomínaného nariadenia pravidlo, že na 1 hniezdo môže pripadnúť maximálne 8 nosníc, čo pri množstve 2000 nosníc vychádza na 250 hniezd. Okrem spomínaných priestorov pre hydiny, bude v hale priestor pre miešareň krmív a priestor vyhradený pre zamestnancov. Preto bude odhadovaná veľkosť haly okolo 700m^2 . Náklady na výstavbu takejto haly sú odhadované vo výške 60 000 eur.

11.2.2 Pozemok pre výstavbu haly i samotný výbeh

Ďalšou pomerne nákladnou položkou v investičnom majetku je kúpa pozemku na výstavbu haly a samotný výbeh pre nosnice.

Obr. 9 Pozemok vhodný pre projekt [47]

Na výber bolo niekoľko pozemkov, avšak najlepšie vyhovoval všetkým požiadavkám pozemok situovaný v Radobici (Okres Prievidza). Ide o rovinatý pozemok bez ochranných pásiem s celkovou výmerou $35\,000\text{m}^2$. Pozemok je dobre orientovaný na slnečnú stranu. Pre 1 nosnicu je podľa nariadenia Rady (EEC) No 2092/91 z 24 júna 1991 na organickú produkciu poľnohospodárskych výrobkov a potravín, je stanovený výbeh minimálne 4m^2 , čo znamená pre plánovaných 2000 nosníc 8000m^2 . Daný pozemok preto týmto rozmerom zodpovedá, keďže plánovaná hala by nemala presiahnuť 1000m^2 . Vybrala som väčší pozemok, aby bolo možné prípadné rozšírenie výroby o ďalší krdel' nosníc.

11.2.3 Chladiace boxy

Menej nákladnou položkou investičného majetku bude niekoľko chladiacich boxov od firmy Linorex s.r.o.. Tieto boxy budú slúžiť na uloženie bio vajec, ktoré budú čakať na expedíciu. Jeden tento box má kapacitu 13m², čo je pri predpokladanej produkcii 1500 ks vajec za deň pomerne dostatočná kapacita. Jeden box ale nebude stačiť, preto treba obstaráť tri boxy, keďže vajcia nemusia ísť hneď na expedíciu a môžu byť uložené v boxe.

Obr. 10 Chladiaci box [48]

11.2.4 Základný krdel', hniezda pre nosnice, napájacie, krmne zariadenia a ostatný obežný majetok

Základný krdel' nosníc si musí firma nakúpiť až z Rakúska, z toho dôvodu, že na Slovensku nie je možné eko sliepky obstaráť. S tým súvisia i vyššie náklady na sliepku, ktoré sa pohybujú v priemere 8 eur za sliepku. Vzhľadom k takýmto vysokým nákladom, by mala firma uvažovať o vybudovaní vlastnej liahne po uchytení projektu. V hale, kde budú nosnice prebývať nemôžu chýbať samozrejme hniezda, do ktorých budú sliepky znášať vajíčka. I pri počte hniezd platia obmedzenia podľa nariadenia Rady (EEC) No 2092/91, a to vzhľadom na počet sliepok pripadajúcich na jedno hniezdo. Maximálny počet sliepok na jedno hniezdo je 8. Preto pri 2000 kusovom krdle musí firma vybaviť halu minimálne 250 hniezdami. Najlepšie hniezda by boli hniezda MBD s automatickým dopravníkom vajec, ktoré poskytujú sliepkam veľmi pohodlné prostredie. Konštrukcia a samotné prevedenie hniezda zabezpečuje čisté vajcia a ich minimálne poškodenie. Z podlahy hniezda sa vajcia dostávajú na pás vygúľaním.

Obr. 11 Hniezda s dopravníkom vajec [49]

Tento pás oddeľuje od hniezda zábrana, ktorá sliepкам zabraňuje znehodnotenie vajec napríklad d'obanie do vajec na dopravníku a podobne.

Okrem spomínaných hniezd bude potrebné do haly aj na výbeh zabezpečiť niekoľko napájacích a kŕmnych zariadení, aby mali sliepky neustály prístup k vode a bio krmivu. Tieto potrebné výrobky sa zabezpečia od firmy GYRON - HYFA, s. r. o., ktorá poskytuje mnoho výrobkov potrebných pri chove hydiny za primerané ceny. Medzi ostatný obežný majetok som zaradila ochranné pomôcky pre personál, ochranné odevy a podobne.

11.2.5 Obežný majetok po rozbehnutí výroby – obaly na vajcia, krmivo pre nosnice

Po rozbehnutí výroby, to znamená po postavení haly a úprave pozemku firma musí zabezpečiť ďalšie zásoby rôzneho materiálu pre fungovanie farmy. Patrí sem napríklad zabezpečenie dodávok bio krmiva pre nosnice, obalov na vajcia, podstielky do haly a podobne.

Pri výbere vhodného obalu na vajcia by sa firma mala riadiť zásadou ochrany životného prostredia. Znamená to, že i obaly na bio vajcia by nemali ničiť životné prostredie a mali by byť k nemu šetrné. Vhodným variantom sú preto boxy na vajcia z drevocelulózy, ktoré spĺňajú podmienku šetrnosti k životnému prostrediu a vnútorné stĺpiky zaisťujú požadovanú ochranu bio vajčiek. Okrem toho je tu dobrá cirkulácia vzduchu vďaka mikro pórom, ktoré zabezpečujú vhodné klíma.

Obr. 12 Obal na bio vajcia[50]

Pri otázke krmiva sa firme ponúkajú dve varianty. Buď bude bio krmivo dovážať hotové z Rakúska, kde sídli niekoľko dodávateľov, avšak cena bude pomerne vysoká, alebo bude firma miešať svoje vlastné krmivo kupované od domácich eko poľnohospodárov. Ja som sa priklonila k druhej možnosti a preto som do projektu zaradila i vybudovanie vlastnej miešarne krmiva, kde sa bude pripravovať zmes pozostávajúca z kukurice, pšenice (okolo 50% z celkovej zmesi), soj. pokrutín, sušenej lucerny, vápenca, slnečnice a vitamínového doplnku. Zmes sa bude skladovať v silách, ktoré budú vybudované na území farmy a budú tu vybudované i dopravníky na krmivo. Keďže predpokladaná denná spotreba bio krmiva bude okolo 270 kg (135g krmiva na jednu sliepku), je potrebné denne vyrobiť okolo 300 kg zmesi.

Do zmesi sa podľa nariadenia Rady (EEC) No 2092/91 môže dostať maximálne 5% neekologického krmiva mimo minerálnych krmív a doplnkových látok. Do krmiva sa podľa nariadenia ďalej musí pridávať i objemové krmivo, čo je čerstvé zelené krmivo, seno, siláž alebo senná múčka. Pri konzervovaní objemových krmív kyslou fermentáciou možno používať prídavok melasy, srvátky, obilných šrotov a ako štartovacie kultúry probiotické bakteriálne prípravky. Do zmesi sa nemôže podľa nariadenia pridávať:

- ❖ paušálne a rutinné minerálne a vitamínové preparáty,
- ❖ stimulatory rastu, syntetické antikokcidiká, syntetické schutňovadlá, farbivá,
- ❖ trus, hnoj a iné hnojivá,
- ❖ močovina a čpavok,
- ❖ syntetické aminokyseliny.

Poľnohospodárske produkty rastlinnej výroby potrebné do zmesi bude firma obstarávať od ekologických poľnohospodárov v rámci Slovenskej republiky. V tabuľke číslo 10. sú uvedené dané farmy. Okrem spomínaných produktov rastlinnej výroby potrebných do zmesi bude potrebné od týchto dodávateľov zabezpečiť i potrebný materiál na podstielku ako seno, piliny prípadne piesok.

Tab. 10 Farmy zamerané na eko produkciu [vlastné spracovanie]

Názov farmy	Umiestnenie farmy
Agrokol s.r.o.	Rimavská Sobota
Školské hospodárstvo – Búšlak spol. s r.o.	Búšlak, okres Dunajská Streda
Biocentrum, s.r.o.,	Želiezovce

12 ZÁKLADNÉ KALKULÁCIE A ANALÝZA BODU ZVRATU

Aby firma zistila, či sa jej investícia do daného projektu oplatí, prípadne kedy sa jej vložené finančné prostriedky vrátia, môže využiť rôzne metódy od bodu zvratu cez dobu návratnosti investície až po čistú súčasnú hodnotu a index rentability. Na to aby firma tieto metódy mohla využiť musí vedieť aké bude mať náklady pri realizácii projektu, pri rozbehnutí výroby a aké bude mať výnosy po realizácii projektu. Preto si firma musí zostaviť cenovú kalkuláciu jedného výrobku t.j. bio vajca, aby vedela odhadnúť budúce výnosy. Potom môže firma zhotoviť Cash flow na jednotlivé roky a následne využiť spomínané metódy.

12.1 Cenová kalkulácia bio vajca

Cenová kalkulácia nákladov je významná pre firmu, pretože napomáha určiť náklady na kalkulačnú jednotku, ktorá je realizovaná v rámci podniku. Hlavným účelom kalkulácie je vyčísliť náklad na výkon vo vlastnej firme a porovnať určené náklady s nákladmi konkurenčného výrobcu. Tak môže firma zistiť, či by sa mala snažiť znižovať náklady, alebo môže zvyšovať cenu, prípadne zväčšovať zisk. V nasledujúcej tabuľke je zachytená kalkulácia na jedno bio vajce.

Tab. 11 Cenová kalkulácia bio vajca [vlastné spracovanie]

Kalkulácia	1 - bio vajce
Bio krmivo	0,0405 €
Obstaranie materiálu	0,0080 €
Balenie	0,0417 €
Mzdové náklady	0,0230 €
Výrobná réžia	0,0357 €
Vlastné náklady výroby	0,1489 €
Správna réžia	0,0440 €
Vlastné náklady výkonu	0,1929 €
Skladovanie materiálu	0,0040 €
Reklama	0,0012 €
Expedícia výrobku	0,0011 €
Úplne vlastné náklady výkonu	0,1992 €
Zisk/strata (20% z UVNV)	0,0398 €
Predajná cena	0,2390 €

Prvé položky kalkulačného vzorca sú položky priameho materiálu, ktoré obsahujú všetky suroviny, základný materiál, nakupované polotovary aj balenie, ktorých spotreba sa dá určiť priamo na kalkulačnú jednotku. Patrí sem bio krmivo, priame mzdové náklady, obstaranie materiálu a obal na bio vajcia. Ďalej je vo vzorci stanovená výrobná réžia kde som zaradila spoločné výrobné náklady, ktoré nemožno učiť priamo na kalkulačnú jednotku. Sú to náklady na energiu, odpisy dlhodobého majetku, mzdové náklady pomocných zamestnancov. Všetky položky patriace do výrobnéj réžie sú zobrazené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 12 Jednotlivé zložky výrobnéj réžie[vlastné spracovanie]

Výrobná réžia	1 - bio vajce
Energia	0,0020 €
Poistenie budovy	0,0011 €
Odpisy	0,0082 €
Ostatné fixné náklady	0,0010 €
Poistenie základného krdľa nosníc	0,0012 €
Cena sliepky	0,0210 €
Nepodarky (rozbité,poškodené vajcia)	0,0012 €
Celkom	0,0357 €

Po sčítaní všetkých položiek som vypočítala vlastné náklady výroby. Potom som stanovila správnu réžiu, kde patria náklady spojené s riadením a prevádzkou podniku, kde som zaradila mzdy riadiacich pracovníkov, náklady na telekomunikácie, úroky spojené so zabezpečením úverov a podobne. Mesačné náklady na správu podniku sú 1980 eur. Tieto náklady som rozpočítala na deň, čo je 66 eur a následne som ich rozpočítala na jedno vajce pri očakávaní produkcie 1500 vajec za deň. Výsledná správna réžia je 0,044 eur na jedno vajce. Po sčítaní vlastných nákladov výroby a správnej réžie som zistila vlastné náklady výkonu. Následne som stanovila odbytové náklady kde patrí skladovanie výrobkov, reklama a expedícia výrobkov. Po spočítaní vlastných nákladov výkonu a všetkých odbytových nákladoch som získala úplne vlastné náklady výkonu (ÚVNV). Zisk si firma stanovila na 20% z ÚVNV. Po sčítaní zisku a ÚVNV som zistila predajnú cenu bio vajca, čo je 0,239 €.

12.2 Bod zvratu

Bod zvratu udáva také množství produkcie firmy, pri ktorom nevzniká žiadny zisk ani strata. Aby som mohla realizovať danú analýzu, musím si rozčleniť náklady na fixné a variabilné.

Do variabilných nákladov som zaradila náklady na priamy materiál (bio krmivo), jeho obstaranie, balenie a priame mzdové náklady. Variabilné náklady na jedno bio vajce sú 0,1132 €. Medzi fixné náklady patrí spotreba energie, poistné, odpisy, náklady na správu podniku, skladovanie materiálu, reklamu a podobne. Jednotlivé položky fixných nákladov dosahujú ročne nasledovné hodnoty:

- ❖ Ročné poistenie budovy a chovu3 000 €
- ❖ Mzdové náklady nevýrobných zamestnancov..... 18 000 €
- ❖ Energia1100 €
- ❖ Odpisy (hala + chladiace boxy).....3000+1457 = 4457 €
- ❖ Ostatné fixné náklady.....600 €

Po sčítaní všetkých položiek získame celkové fixné náklady, ktoré sú vo výške 25157 € ročne.

Následne môžem údaje doplniť do vzorca pre bod zvratu.

$$q(\text{BZ}) = \text{FN}/(p-b) \quad (1)$$

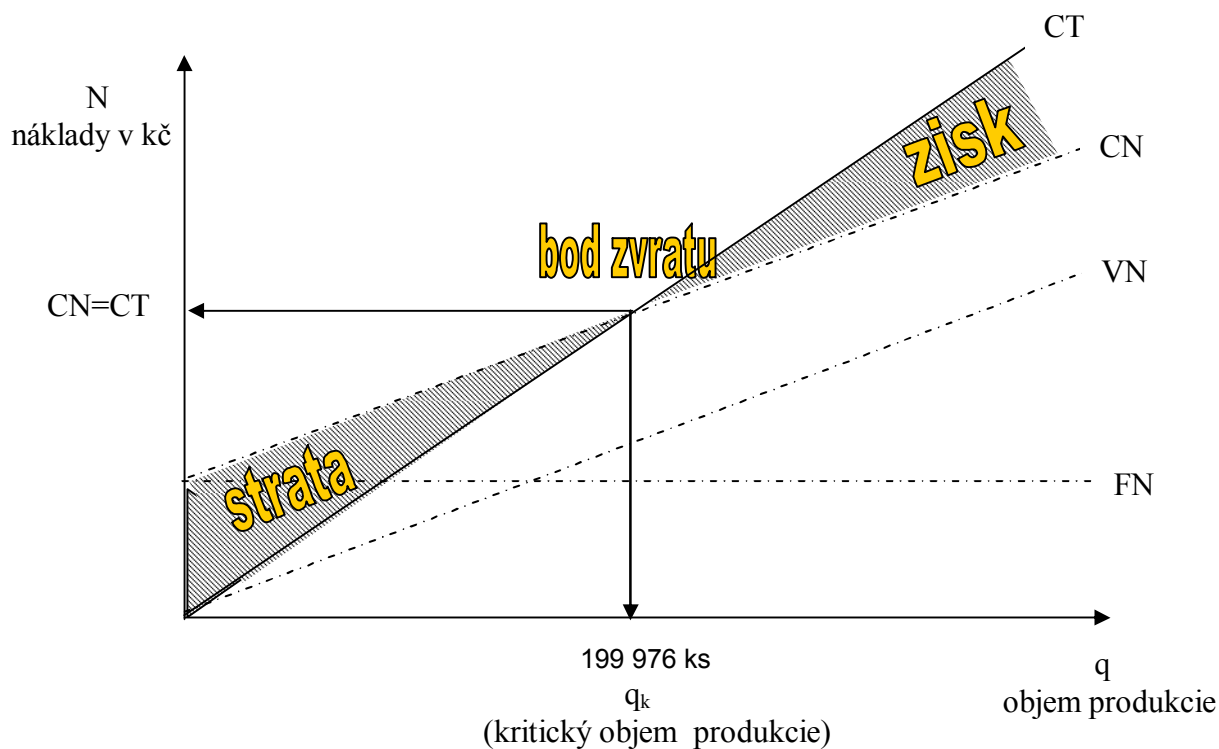
Po dosadení do vzorca to vyzerá nasledovne.

$$q(\text{BZ}) = 25157 / (0,2390 - 0,1132) = 199\,976 \text{ ks vajec.}$$

Z daného vzorca vyplýva, že ak bude mať firma väčší odbyt za rok než je 199 976 ks vajec tak bude dosahovať zisku. Pri očakávanej produkcii 550 000 ks vajec ročne začne firma dosahovať zisku zhruba za pol roku. Avšak prvé roky projektu bude firma zaťažená splácaním úveru, preto nebude zisk taký vysoký, ako po splatení celkového úveru po piatich rokoch. Pre presnejšiu predstavu priebehu projektu po finančnej stránke budem využívať i iné analýzy, ktoré budú zamerané na finančné toky, plynúce z investície i na čas, ktorý bude potrebný pre pokrytie všetkých vložených prostriedkov do projektu.

V nasledujúcom grafe je zobrazený priebeh variabilných i fixných nákladov i samotný bod zvratu od ktorého firma bude dosahovať zisk. Jednotlivé skratky v grafe znamenajú:

CN – celkové náklady; CT – celkové tržby; VN – variabilné náklady; FN – fixné náklady

Graf 4 Priebeh fixných, variabilných nákladov a bod zvratu [vlastné spracovanie]

12.3 Plán priebehu cash flow

Dôležité okrem vyčíslenia nákladov, bodu zvratu a kalkulácie ceny, je i sledovanie a vyjadrenie cash flow t.j. peňažného toku v podniku. Cash flow predstavuje rozdiel medzi peňažnými príjmami (cash inflow) a peňažnými výdavkami (cash outflow), čiže takými ekonomickými operáciami, ktoré znamenajú zníženie alebo zvýšenie peňažných prostriedkov podniku, ako zmena stavu pohľadávok a záväzkov a ďalšie. Bez znalosti peňažných tokov dnes už nie je možné zodpovedne riadiť podnik. Preto sa i ja budem venovať zobrazeniu cash flow v prvých 10 rokoch projektu. V prvom roku bude mať firma vyššie náklady, ktoré sa týkajú nákupu haly a dlhodobého i obežného majetku. Keď sa pozrieme na investičné činnosti, firma prijme už koncom prvého roka nenávratnú dotáciu vo výške 35% z očakávaných nákladov (35% je minimálna očakávaná výška dotácie, maximálne môže dosiahnuť 50% z očakávaných nákladov).

Firma si musí zobrat i úver, pretože dotácia príde firme na účet až koncom roka a bude pokrývať iba časť výdajov na projekt. Úver Grant pre podnikateľov si firma zoberie s Tatra banky na 5 rokov, pričom úroková sadzba bude 5,4%. Dotácia i úver sú pre firmu príjmy. Firma musí pred začatím stavby vyplatiť zálohu na výstavbu haly, nakúpiť pozemok, chladiace boxy, a iný potrebný obežný majetok, čo budú pre firmu znamenať výdaje. Prevádzku firma začne až po pol roku, po výstavbe budovy a obstarania potrebného pozemku a zariadení. Preto sú výdaje pri daných činnostiach prepočítané na pol roku. Firma bude vynakladať finančné prostriedky pri nákupe obežného majetku súvisiaceho z výrobou (bio krmivo, podstielka a pod), výplata miezd zamestnancom, splátke úveru, doplatku po postavení haly, úhradu fixných nákladov (energia, poistné, ostatné FN). V prevádzkovej činnosti bude firma dosahovať príjmy z predaja bio vajec. Čo sa týka finančnej činnosti firma bude mať iba výdaj vo forme splátky časti úveru. Všetky príjmy a výdaje sú zobrazené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 13 Cash flow v prvom roku realizácie projektu [vlastné spracovanie]

Činnosti	Operácie	Čiastka Kč (za činnosť)
Počiatočný stav BÚ		0 €
Investičné	- prijatie nenávratnej dotácie (35% z celkových nákladov)	57 979 €
	- prijatie bezúčelového úveru Grant (5 rokov)	165 655 €
	- platba zálohy za výstavbu haly(30% z ceny)	18 000 €
	- platba za pozemok	70 000 €
	- nákup obežného materiálu - jednorázovo	22 310 €
	- nákup chladiacich boxov	8 740 €
Prevádzkové	- nákup materiálu po začatí výroby (6 mesiacov)	27 630 €
	- výplata miezd (6 mesiacov)	15 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	5 280 €
	- úhrada úrokov z úveru 5,4 % p.a z čiastky 165655 EUR	8 945 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	65 725 €
	- doplatok za výstavbu haly	42 000 €
	-úhrada poistenia majetku a chovu	1 500 €
	-úhrada energie	550 €
	- úhrada ostatných nákladov	300 €
Finančné	- splátka časti úveru	33 131 €
Cash flow	Príjmy - výdaje	35 973 €
Konečný stav BÚ		35 973 €

V druhom roku realizácie projektu sa cash flow bude líšiť, pretože firma nebude mať už žiadne investičné činnosti. Pri prevádzkových činnostiach sa výdaje i príjmy oproti predchádzajúcemu roku zdvojnásobia, pretože výroba bude prebiehať už v priebehu celého roku. Príjmy z predaja bio vajec budú dokonca vyššie, pretože sa predpokladá zvýšená produkcia vajec (2000 ks denne), keďže sliepky budú už dospelé. Môžeme si všimnúť že príjmy sú vyššie ako výdaje, aj napriek tomu, že je firma zaťažovaná splácaním úveru.

Tab. 14 Cash flow v druhom roku realizácie projektu[vlastné spracovanie]

Činnosti	Operácie	Čiastka Kč (za činnosť)
Počiatkový stav BÚ		35 973 €
Investičné		-
Prevádzkové	- nákup materiálu	55 260 €
	- výplata miezd	30 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	10 560 €
	- úhrada úrokov z úveru 5,4 % p.a z čiastky 132524	7 156 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	172 080 €
	-úhrada poistenia majetku a chovu	3 000 €
	-úhrada energie	1 100 €
	- úhrada ostatných nákladov	600 €
Finančné	- splátka časti úveru	33 131 €
Cash flow	Príjmy - výdaje	31 273 €
Konečný stav BÚ		67 246 €

Tretí rok bude vcelku podobný ako druhý rok, s tým rozdielom, že sa očakáva zníženie produkcie vajec na 1800 ks/deň, z toho dôvodu, že sliepky budú už staršie, čo sa odrazí do zníženia príjmov za bio vajcia. Aj napriek tomu je očakávaný CF kladný a príjmy sú vyššie ako výdaje.

Tab. 15 Cash flow v treťom roku realizácie projektu[vlastné spracovanie]

<i>Činnosti</i>	<i>Operácie</i>	<i>Čiastka Kč (za činnosť)</i>
<i>Počiatkový stav BÚ</i>		67 246 €
Investičné		-
Prevádzkové	- nákup materiálu	55 260 €
	- výplata miezd	30 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	10 560 €
	- úhrada úrokov z úveru 5,4 % p.a z čiastky 99393	5 367 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	154 872 €
	-úhrada poistenia majetku a chovu	3 000 €
	-úhrada energie	1 100 €
	- úhrada ostatných nákladov	600 €
Finančné	- splátka časti úveru	33 131 €
Cash flow	Príjmy - výdaje	15 854 €
<i>Konečný stav BÚ</i>		83 099 €

Rozdielna situácia nastane vo štvrtom roku, v ktorom pôvodný krdel' nahradíme novým a starý krdel' predáme na mäso. Pre firmu to znamená zvýšenie výdajov spojených s nákupom nového krdľa a bitúnikom starého krdľa. Keďže kúpime nový krdel' očakávaná produkcia bio vajec bude opäť 1500 ks/deň. Okrem toho firma získa dodatočné príjmy s predaja starého krdľa na mäso. Aj napriek tomu bude firma dosahovať záporný CF, čo je spôsobené vysokými nákladmi na nákup nového krdľa a splácaním úveru. Keďže bude mať firma na účte dost' peňažných prostriedkov na krytie týchto výdavkov, nemusí robiť žiadne opatrenia.

Tab. 16 Cash flow v štvrtom roku realizácie projektu[vlastné spracovanie]

Činnosti	Operácie	Čiastka Kč (za činnosť)
Počiatkový stav BÚ		83 099 €
Investičné		-
Prevádzkové	- nákup materiálu	55 260 €
	- nákup nových sliepok	16 000 €
	- náklady na bitúnok sliepok	1 000 €
	- výplata miezd	30 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	10 560 €
	- úhrada úrokov z úveru 5,4 % p.a z čiastky 66262	3 578 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	129 060 €
	- prijatá hotovosť za predaj sliepok do polievky (1,50 eur/ks)	3 000 €
	- úhrada poistenia majetku a chovu	3 000 €
	- úhrada energie	1 100 €
	- úhrada ostatných nákladov	600 €
Finančné	- splátka časti úveru	33 131 €
Cash flow	Príjmy - výdaje	-22 169 €
Konečný stav BÚ		60 930 €

Cash flow v piatom roku je podobný ako v treťom, avšak firma tu platí už poslednú splátku úveru, čo sa odrazí do zvýšenia príjmov v ďalších rokoch. Popis cash flow ďalších rokov uvediem v prílohe. V tabuľke som zachytila iba počiatkový, konečný stav BÚ a CF ďalších rokov. Je zrejmé, že po splatení úveru v 5 roku, bude CF vždy kladný, avšak každý tretí rok bude príjem nižší vzhľadom na nákup nového krdľa sliepok.

Tab. 17 Cash flow v nasledujúcich šiestich rokoch[vlastné spracovanie]

	Počiatkový stav BÚ	Cash flow	Konečný stav BÚ
5.rok	60 930 €	22 640 €	83 570 €
6.rok	83 570 €	54 352 €	137 922 €
7.rok	137 922 €	14 540 €	152 462 €
8.rok	152 462 €	71 560 €	224 022 €
9.rok	224 022 €	54 352 €	278 374 €
10.rok	278 374 €	14 540 €	292 914 €

13 HODNOTENIE EFEKTIVITY A UDRŽATEĽNOSI PROJEKTU

Dôležitou súčasťou projektovej časti je i hodnotenie efektivity a udržateľnosti projektu, pomocou rôznych metód, ktoré napomáhajú investorovi posúdiť návratnosti kapitálu t.j. v akej výške, za akú dobu a v akom efekte sa daný kapitál vráti späť do podniku. V teoretickej časti som spomínala, že tieto metódy môžeme rozdeliť podľa toho, či berú do úvahy faktor času na statické a dynamické metódy. Ja sa budem venovať ako statickým tak i dynamickým metódam. Najskôr vyjadrím súčasnú hodnotu investície, čistú súčasnú hodnotu, index rentability a na záver dobu návratnosti investície.

13.1 Súčasná hodnota

Metóda súčasnej hodnoty je pre podnik prínosná v tom, že vyjadruje súčasnú hodnotu budúcich očakávaných cash flow plynúcich z investície. Výšku diskontnej sadzby som určila podľa metodiky Európskej komisie pre malé a stredné podniky vo výške 5%. Súčasnú hodnotu vypočítame podľa daného vzorca.

$$PV_t = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} \quad (2)$$

Jednotlivé skratky vo vzorci znamenajú:

- ❖ PV_tsúčasná hodnota všetkých hotovostných tokov vyplývajúcich z projektu od obdobia 1 až do obdobia n. V mojom prípade to bude do obdobia 10 rokov
- ❖ CF_thotovostný tok plynúci z investície v období t
- ❖ r.....diskontná sadzba
- ❖ t.....symbol konkrétneho obdobia

.V danom projekte potom po dosadení vyzerá vzorec nasledovne:

$$PV_t = \frac{35973}{(1+0,05)^1} + \frac{31273}{(1+0,05)^2} + \frac{15854}{(1+0,05)^3} + \frac{-22169}{(1+0,05)^4} + \frac{22640}{(1+0,05)^5} + \frac{54352}{(1+0,05)^6} + \frac{14540}{(1+0,05)^7} + \frac{71560}{(1+0,05)^8} + \frac{54352}{(1+0,05)^9} + \frac{14540}{(1+0,05)^{10}}$$

$$PV_t = 219109,67$$

Súčasná hodnota výnosov z investície za 10 rokov je 219109,67 €.

13.2 Čistá současná hodnota

Čistá současná hodnota patří k najlepším kritériám hodnotenia investičných projektov. Je tu zohľadnená časová hodnota peňazí, ktorá znamená, že peniaze, ktoré máme dnes sú pre nás výhodnejšie ako peniaze, ktoré budeme mať zajtra. Pre investičné projekty je charakteristické, že peňažné príjmy sú rozložené do dlhšieho časového obdobia a ich hodnota pri prepočítavaní na čistú súčasnú hodnotu je rôzna. Pomocou čistej súčasnej hodnoty porovnávame diskontované súčasné hodnoty očakávaných cash-flow počas životnosti investície s hodnotou jednorazových investičných výdavkov. Čistú súčasnú hodnotu vypočítame nasledovne.

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - K \quad (3)$$

Jednotlivé skratky vo vzorci znamenajú:

- ❖ NPV.....čistá současná hodnota investície
- ❖ CF_thotovostný tok plynúci z investície v období t
- ❖ K.....kapitálové výdavky na začiatku investície (CF_0)
- ❖ r.....diskontná sadzba.
- ❖ t.....symbol konkrétneho obdobia

$$NPV_t = -165655 + \frac{35973}{(1+0,05)^1} + \frac{31273}{(1+0,05)^2} + \frac{15854}{(1+0,05)^3} + \frac{-22169}{(1+0,05)^4} + \frac{22640}{(1+0,05)^5} +$$

$$\frac{54352}{(1+0,05)^6} + \frac{14540}{(1+0,05)^7} + \frac{71560}{(1+0,05)^8} + \frac{54352}{(1+0,05)^9} + \frac{14540}{(1+0,05)^{10}}$$

$$NPV_t = 53455$$

Čistá súčasná hodnota investície je 53 455 € a jej kladná hodnota je kľúčová pre prijatie investičného zámeru.

13.3 Index rentability

Index rentability vychádza z metódy čistej súčasnej hodnoty a vyjadruje pomer súčasnej hodnoty tokov výnosov a investovaného kapitálu projektu. Používa sa ako kritérium výberu investičných variant projektov, ak má podnik obmedzené kapitálové zdroje a nemôže realizovať všetky projekty. V mojom projekte nemám viacero variant, avšak index rentability musí byť aj v tomto prípade vyšší ako 1, aby projekt zaistoval požadovanú mieru výnosnosti.

$$PI = \frac{PV}{K} \quad (4)$$

Jednotlivé skratky vo vzorci znamenajú:

- ❖ PV.....súčasná hodnota investície
- ❖ K.....kapitálové výdavky na začiatku investície (CF_0)
- ❖ PI.....profitability index – index rentability

$$PI = \frac{219110}{165655} = 1,3227$$

Po výpočte vyšiel index rentability vyšší ako 1, čo znamená, že investícia môže byť prijatá.

13.4 Doba návratnosti investície

Ďalšou dôležitou analýzou, ktorá poskytne firme odpoveď na otázku, kedy sa pokryjú všetky náklady vložené do projektu, je doba návratnosti investície. Táto metóda je statická, avšak na jej výpočet použijem diskontované príjmy, to znamená, že faktor času budem brať do úvahy. V nasledujúcej tabuľke sú zobrazené cash flow i diskontované cash flow v jednotlivých rokoch. V poslednom stĺpci je zobrazený kumulovaný diskontovaný cash flow. Tu je už možné vidieť, že investícia vložená do projektu sa nám vráti v ôsmom roku, keďže celkový výdaj investície činí 165 655 €.

Tab. 18 Kumulovaný diskontovaný CF v jednotlivých rokoch projektu [vlastné spracovanie]

Rok	CF	Disk.CF	Kumulovaný Disk. CF
1	35973	34260	34260
2	31273	28366	62625,53
3	15854	13695	76320,81
4	-22169	-18238	58082,32
5	22640	17739	75821,36
6	54 352	40558	116379,65
7	14540	10333	126712,96
8	71560	48435	175147,59
9	54 352	35036	210183,37
10	14540	8926	219109,67

Pre bližšie určenie návratnosti investície, dopočítam i v ktorom dni sa nám daná investícia vráti v tržbách. Keďže v siedmom roku vyšiel kumulovaný diskontovaný CF 126712,96 €, čo znamená že do pokrytia celkového kapitálového výdaja investície, čo je 165 655 € zostáva doplatiť 38942,02 € v ôsmom roku. Presný deň, kedy sa tento výdaj pokryje v ôsmom roku vypočítam nasledovne:

Príjem v ôsmom roku/počet dní v roku = $48435/360 = 134,54$ Eur/ 1 deň

$38942,02/134,54 = 290$ dní = 9 mesiacov a 20 dní.

Celá investícia vložená do projektu sa firme vráti za **7 rokov 9 mesiacov a 20 dní**. Je to pomerne dlhé obdobie vzhľadom k tomu, že firma bude splácať úver 5 rokov, čo sa premietne do nižších príjmov v daných rokoch. Veľké náklady firma vynaloží i na nákup nového krdľa sliepok vždy po troch rokoch, čo v konečnom dôsledku zníži firme zisk. Preto by firma mala uvažovať po splatení úveru o vybudovaní svojej vlastnej liahne, čím by ušetrila náklady spojené z nákupom bio sliepok a celková doba návratnosti projektu by sa tým pádom znížila.

14 ANALÝZA A RIADENIE RIZÍK

Pred realizáciou každého projektu je dôležité pripraviť sa na potenciálne riziká, ktoré môžu počas projektu nastať. Na každý podnikateľský zámer totiž pôsobí množstvo rizikových faktorov, ktorých výskyt môže v budúcnosti negatívne ovplyvniť celý projekt. Preto je potrebné, aby sa pred realizáciou projektu dôkladne zväžili všetky možné riziká a stanovili sa predpokladané dopady na samotný projekt. Na analýzu a odhad vplyvu rizika na projekt sa využíva riziková a citlivostná analýza, ktorým sa budem v nasledujúcich podkapitolách venovať.

14.1 Citlivostná analýza

Pomocou citlivostnej analýzy je možné zistiť vplyv určitej zmeny, ktorá môže pri realizácii projektu nastať, na určitý výsledný ukazovateľ. Pomocou nej je možné vyčíslit veľkosť zmeny výsledkov kriteriálnych ukazovateľov pri 1% zmene rizikového faktora. Ja sa budem venovať trom rizikovým faktorom a to riziko zo zvýšenia ceny bio krmiva, zníženie výkupnej ceny vajčiek, a zvýšeniu nákladov na nový krdeľ sliepok.

Ak sa zvýši odhadovaná cena bio krmiva o 1%, zníži sa NPV z pôvodných 53455 eur na 52339 eur. Percentuálne vyjadrenie zmeny NPV vypočítame nasledovne.

$$\Delta NPV = \frac{(51339 - 53455)}{53455}$$

$$\Delta NPV = -0,04$$

Z výsledku môžeme vyčítať, že ak sa zmení predpokladaná cena bio krmiva o 1% zmení sa hodnota kritéria o 4%. To znamená, že na zmenu ceny bio krmiva je výsledok projektu málo citlivý.

Ďalej sa zameriam na zmenu ceny bio vajčiek. Ak sa zníži výkupná cena bio vajčiek o 1%, zníži sa NPV na 42489 eur z pôvodných 53455 eur. Percentuálne vyjadrenie zmeny NPV vypočítame nasledovne.

$$\Delta NPV = \frac{(42489 - 53455)}{53455}$$

$$\Delta NPV = -0,21$$

Z výsledku vyplýva, že ak sa zníži predpokladaná predajná cena bio vajec o 1% zmení sa hodnota kritéria o 21%. To znamená, že na zmenu predajnej ceny bio vajec je výsledok projektu veľmi citlivý. Avšak firma má pomerne nízku predajnú cenu bio vajca, ktorá bola vyčíslená v kalkulácii na 0,239 eur, keďže sa výkupná cena pohybuje od 0,25 do 0,27 eur (záleží na tom či ide o super či hypermarket, ktorý si stanovuje vyššiu prirážku zisku, alebo menší bio obchod ktorý sa uspokojí z nižšou maržou) mierne zníženie výkupnej ceny firmu nezasiahne. Ak by však výkupná cena klesla pod 0,239 eur znamenalo by to pre firmu značné zníženie príjmov.

Posledným kritériom ktoré budem sledovať v rámci citlivostnej analýzy bude vplyv zvýšenia ceny nakupovaného krdľa sliepok. Ak sa zvýši cena krdľa sliepok o 1%, zníži sa NPV na 52959 eur z pôvodných 53455 eur. Výpočet percentuálneho vyjadrenia zmeny NPV je nasledovný.

$$\Delta NPV = \frac{(52959 - 53455)}{53455}$$

$$\Delta NPV = -0,01$$

Z výsledku možno vidieť, že ak sa zvýši predpokladaná cena krdľa sliepok o 1% zmení sa hodnota kritéria iba o 1%. To znamená, že na zmenu ceny krdľa sliepok je výsledok projektu málo citlivý. Je to spôsobené hlavne tým, že nový krdel' bude firma nakupovať iba raz za 3 roky.

14.2 Riziková analýza projektu

Hlavnou úlohou rizikovej analýzy je identifikovať všetky nežiaduce stavy, ktoré by mohli pri realizácii projektu nastať. Každý tento nežiaduci stav môže byť spôsobený jedným alebo viacerými rizikami, ktoré môžu hroziť priamo alebo nepriamo. Cieľom rizikovej analýzy je potom vytváranie predpokladov pre následné krízové riadenie. V nasledujúcej tabuľke som zachytila potenciálne riziká, ktoré by mohli nastať pri realizácii projektu. Jednotlivé riziká ovplyvňujú projekt v rôznej miere od veľkého zásahu do projektu, stredného až po malý zásah do realizácie projektu.

Rozdelenie do troch skupín je na základe vplyvu daného rizika na zvýšenie nákladov celkového projektu. Riziká zaradené do skupiny veľkého dopadu na projekt spôsobujú zvýšenie rozpočtu projektu nad 20% z projektovej sumy a ovplyvňujú celkový projekt. Riziká, ktoré patria do skupiny so stredným negatívnym vplyvom ohrozujú jednotlivé časti projektu a môžu spôsobiť navýšenie rozpočtu projektu do 20%. Do skupiny s malým dopadom patria riziká, ktoré navyšujú celkové náklady projektu minimálne a to do 0,5 % z celkových nákladov projektu. V ďalšej časti sa musí určiť i pravdepodobnosť vzniku jednotlivých rizík (do 33%, do 66%, nad 66%). Hodnota rizika potom vyjadruje spojenie dopadu rizika na projekt a pravdepodobnosti vzniku rizika. Pre firmu je dôležité zamerať sa na riziká s vysokou a strednou hodnotou, kde je nutné určiť opatrenia na odstránenie rizika, prípadne možnosti riešenia po vzniku daného rizika. Riziká, ktoré dosiahnu nízku hodnotu rizika, nie sú pre firmu podstatné a firma im nemusí venovať pozornosť.

Tab. 19 Potenciálne riziká projektu a ich hodnota [vlastné spracovanie]

Dopad rizika na projekt	Riziko	Pravdepodobnosť vzniku rizika	Hodnota rizika
VEĽKÝ	zvýšenie plánovaných nákladov na celkový projekt	40%	vysoká
	neobdržanie dotácie EÚ (zamietnutie projektu)	10%	stredná
	zníženie očakávaného dopytu po bio vajciach	5%	stredná
STREDNÝ	nedodržanie harmonogramu projektu (predĺženie niektorých činností)	70%	vysoká
	neschopnosť splácania úveru	10%	nízka
	strata základného krdľa sliepok	10%	nízka
	živelná katastrofa (poškodenie haly, zariadení)	5%	nízka
MALÝ	zmena nariadení v rámci eko poľnohospodárstva	5%	nízka

V danej tabuľke sú zobrazené potenciálne riziká, ktoré môžu pri realizácii projektu „Sliepky patria na dvor nie do kletky“ nastať. Z ôsmich rizík by mala firma venovať svoju pozornosť práve štyrom zvýrazneným rizikám, ktorých hodnota je vysoká, či stredná.

Preto je nutné stanoviť riešenia na odstránenie týchto rizík, prípadne vytvoriť možnosti, ako tieto riziká minimalizovať ak by nastali.

Prvé riziko s vysokou hodnotou je zvýšenie plánovaných nákladov na celkový projekt. Dôpad na projekt je veľký, pretože zvýšenie nákladov by ovplyvnilo celý projekt, plánovaný cash flow, tým by sa mohla posunúť i doba návratnosti projektu a mohlo by sa stať, že projekt by nebol pre firmu výhodný. Okrem toho pravdepodobnosť vzniku tohto rizika nadobúda hodnotu až 40 %, pretože podnik na začiatku projektu nakupuje mnoho investičného a obežného majetku, ktorého cena sa môže do doby realizácie projektu zvýšiť. Toto riziko by sa mohlo znížiť práve uzatvorením dodávateľskej zmluvy so všetkými hlavnými dodávateľmi (najmä firmou ktorá zabezpečuje postavenie haly a firmou predávajúcou pozemky, prípadne ostatnými firmami zabezpečujúcimi obežný majetok) ešte pred realizáciou projektu. Tým by sa toto riziko mohlo minimalizovať, prípadne úplne odstrániť.

Ďalšie riziko z vysokou hodnotou je nedodržanie harmonogramu projektu, tým pádom predĺženie doby niektorých činností projektu. Dôležité sú hlavne činnosti, ktoré musia byť ukončené ešte pred začatím prevádzky výroby t.j. výstavba haly, nákupu a dodaní potrebného obežného majetku, nákup a doprava základného kádľa sliepok. Ak by sa totiž tieto činnosti oneskorili, posunul by sa tiež začiatok výroby, čo by opäť viedlo ku zmene cash flow a doby návratnosti investície. Riziko by sa mohlo minimalizovať tiež dodávateľskou zmluvou ako bolo spomínané vyššie, prípadne stanovením sankcií za oneskorenie dodávky materiálu (či výstavby haly). Činnosti, ktoré sú pre projekt dôležité a ležia na tzv. kritickej ceste, budú zobrazené v kapitole harmonogramu projektu. Týmto činnostiam by mala firma venovať zvýšenú pozornosť.

Medzi riziká zo strednou hodnotou patria neobdržanie dotácie EÚ (zamietnutie projektu) a zníženie očakávaného dopytu po bio vajciach. Ak by firma neobdržala dotáciu z EÚ, musela by to riešiť zvýšením úveru, ktorý si zoberie od banky, čím by sa firme zvýšili náklady spojené s úrokmi na úver a splácaním úveru. Firma by mohla toto riziko minimalizovať špičkovým vypracovaním projektu, ktorý by splňoval všetky náležitosti a požiadavky. Čo sa týka rizika zo zníženia dopytu po bio vajciach, firme sa ponúka niekoľko riešení. Prvé je vypracovanie podrobnej analýzy trhu a získaní potenciálnych odberateľov vo forme bio obchodov a reťazcov supermarketov.

Okrem toho by firma mohla zabrániť znižovaniu záujmu o bio vajcia pomocou reklamy, prípadne spoluprácou s médiami zaoberajúcimi sa bio problematikou, čím by sa zvýšilo povedomie o bio produktoch t.j. i bio vajciach. Ostatným rizikám s nízkou hodnotou sa firma nemusí venovať, avšak je dobré ich poznať a byť pripravený na ich prípadný vznik.

15 HARMONOGRAM AKTIVÍT

Harmonogram aktivít som vypracovala v programe MS Project 2007, kde možno prehľadne vidieť jednotlivé činnosti, ktoré treba v rámci projektu vykonať. Projekt som navrhla realizovať od 2.1.2012. Celková doba trvania projektu je 157 dní. Preto by mal byť projekt realizovaný presne do 1.8.2012. V tabuľke sú uvedené jednotlivé úlohy vrátane doby trvania, dátum zahájenia a dokončenia jednotlivých aktivít. Dôležitou položkou tabuľky sú predchůdci t.j. ako na seba jednotlivé úlohy nadväzujú. Vzťahy sú zrozumiteľné až na vzťah úlohy 8, ktorá môže začať súčasne s úlohou 3. Pri úlohe 15 sa po dokončení úlohy 14 musí čakať 4 mesiace, čo je spôsobené výstavbou haly. Úloha 20 začína súčasne s úlohou 15. Nákup základného krdľa nosníc (úloha 22) môže začať až 30 dní od vypracovania žiadosti o registráciu do ekologického poľnohospodárstva (úloha 20), pretože sa očakáva práve táto doba na vybavenie potrebnej žiadosti.

Tab. 20 Harmonogram projektu [vlastné spracovanie]

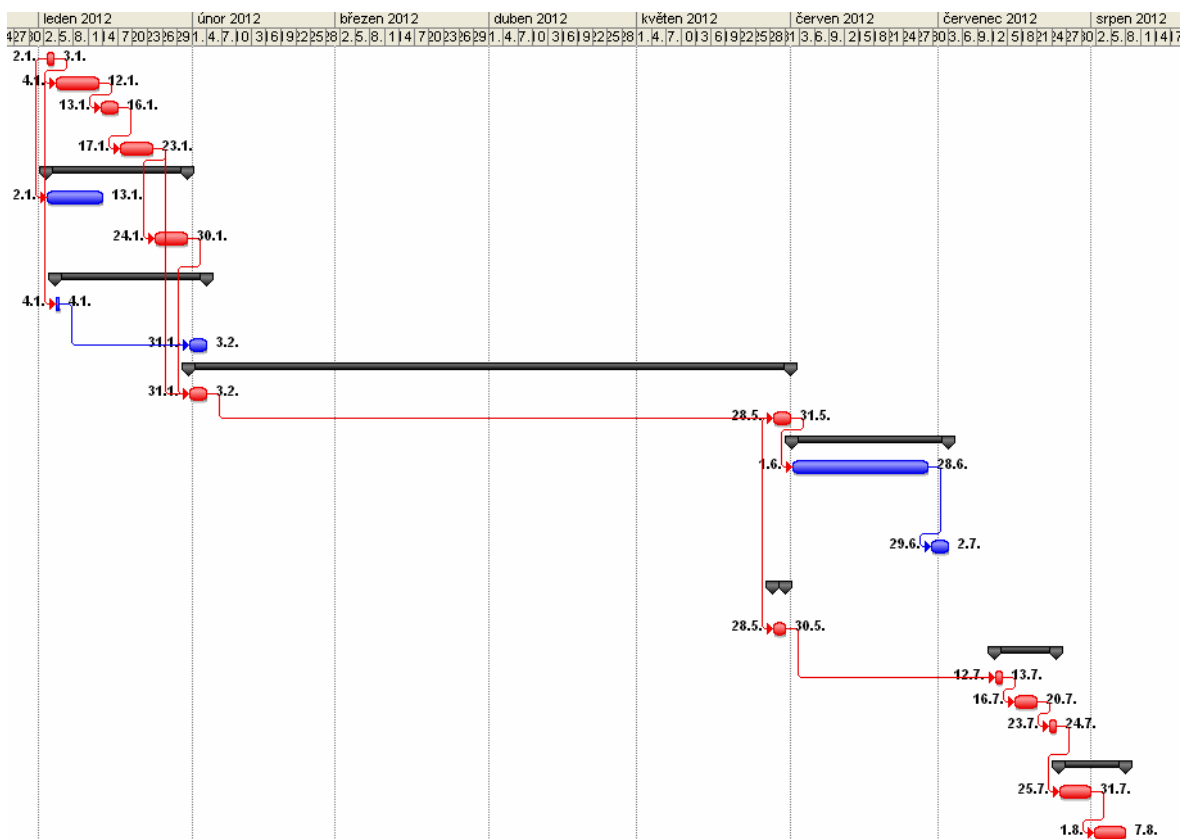
		Název úkolu	Doba trvaní	Zahájení	Dokončení	Předchůdci	Názvy zdrojů
1		Investičná akcia	157 dny	2.1. 12	7.8. 12		
2		Zostavenie rozpočtu	16 dny	2.1. 12	23.1. 12		
3		Výber dodávateľov	2 dny	2.1. 12	3.1. 12		Peter Jelínek
4		Vyjednávanie z dodávateľmi	7 dny	4.1. 12	12.1. 12	3	Jozef Lukáč
5		Uzatvorenie odberateľsko-dodávateľských zmlúv	2 dny	13.1. 12	16.1. 12	4	Jozef Lukáč
6		Vyčíslenie všetkých nákladov	5 dny	17.1. 12	23.1. 12	5	Anna Kovarská
7		Získanie finančných prostriedkov	21 dny	2.1. 12	30.1. 12		
8		Vypracovanie žiadosti o dotáciu z EÚ fondov	10 dny	2.1. 12	13.1. 12	3SS	Peter Jelínek[50%], Jozef
9		Zjednanie strednodobého úveru od Tatra banky	5 dny	24.1. 12	30.1. 12	6	Peter Jelínek
10		Obstaranie pozemku	23 dny	4.1. 12	3.2. 12		
11		Výmera potrebnej plochy pozemku podľa noriem	1 den	4.1. 12	4.1. 12	3	Anna Kovarská
12		Nákup pozemku	4 dny	31.1. 12	3.2. 12	11;9	Jozef Lukáč
13		Výstavba haly	88 dny	31.1. 12	31.5. 12		
14		Dohodnutie podmienok výstavby	4 dny	31.1. 12	3.2. 12	6;9	Peter Jelínek
15		Prevzatie a kontrola dokončenej haly	4 dny	28.5. 12	31.5. 12	14FS+4 mäs.	Peter Jelínek
16		Úprava vnútorných priestorov haly	22 dny	1.6. 12	2.7. 12		
17		Nákup a zariadenie vnútorných priestorov haly (chladiace boxy, priestory pre zamestnancov, hniezda, bidlá a pod)	20 dny	1.6. 12	28.6. 12	15	Jozef Lukáč
18		Kontrola splňovania nariadení v rámci vnútorných priestorov haly	2 dny	29.6. 12	2.7. 12	17	Anna Kovarská
19		Žiadosť o zápis do registra ekologických poľnohospodárov	3 dny	28.5. 12	30.5. 12		
20		Vypracovanie žiadosti	3 dny	28.5. 12	30.5. 12	15SS	Anna Kovarská

21	☐ Zabezpečenie hlavného krídla nosníc	9 dny	12.7. 12	24.7. 12		
22	Nákup základného krídla nosníc	2 dny	12.7. 12	13.7. 12	20FS+30 dny	Jozef Lukáč
23	Preprava ekologických nosníc	5 dny	16.7. 12	20.7. 12	22	
24	Veterinárna kontrola zdravotného stavu nosníc	2 dny	23.7. 12	24.7. 12	23	Jaroslav Vánko
25	☐ Zdokumentovanie činností	10 dny	25.7. 12	7.8. 12		
26	Kontrola všetkých prebehnutých činností	5 dny	25.7. 12	31.7. 12	24	Peter Jelínek
27	Dokumentácia výsledkov kontroly	5 dny	1.8. 12	7.8. 12	26	Anna Kovarská

K jednotlivým úlohám sú priradené i ľudské zdroje, ktoré môžeme vidieť v poslednom stĺpčeku tabuľky. Peter Jelínek, čo je majiteľ firmy, má na starosti najdôležitejšie úlohy, Jozef Lukáč, ako manažér podniku väčšinou vyjednáva s dodávateľmi a stará sa o nákup potrebného vybavenia, Anna Kovarská, ako účtovníčka a kontrolórka vykonáva zabezpečenie dokumentácie a vypracovávanie všetkých potrebných žiadostí a Jaroslav Vánko vykonáva veterinárne prehliadky nosníc.

Na nasledujúcom obrázku vidíme Gantov diagram, ktorý zobrazuje úlohy ležiace na kritick-kej ceste (červená farba) a závisí teda na nich doba trvania celého projektu. Týmto činnos-tiam by mala firma obzvlášť venovať pozornosť, aby sa plánovaný harmonogram projektu nepredĺžil.

Obr. 13 Gantov diagram harmonogramu projektu [vlastné spracovanie]

16 MATICA LOGICKÝCH VÄZIEB

Na záver projektovej časti sa budem venovať Logickému rámcu, ktorý je nástrojom analýzy a prezentácie projektov v ich rôznych fázach. Formou diagramu, ktorý vidíme nižšie poskytuje celistvý opis projektu všetkým zúčastneným stranám. Logický rámec by mal byť preto súčasťou každého projektu. Je to vlastne matica pozostávajúca zo štyroch stĺpcov a štyroch riadkov, ktoré sú vzájomne prepojené a možno si z nej vytvoriť základnú predstavu o projekte.

Tab. 21 Matica logických väzieb projektu [vlastné spracovanie]

Logický rámec – projekt :		Sliepky patria na dvor nie do kliebok		
Predkladateľ projektu: JANEK s.r.o.		Celkové náklady projektu: 165655,-- Eur		
	Obsahové zhrnutie	Objektívne overiteľné ukazovatele	Zdroje informácií k overeniu	vonkajšie Predpoklady /Rizika
Obecný cieľ	Rozšírenie a sprístupnenie bio vajec v rámci SR	Zvýšiť dopyt po bio vajciach o 10%.	Vlastný marketingový výskum, novinové články a ďalšie správy z rôznych médií	Súčasný spotrebiteľský trend je žiť zdravo a venovať sa ochrane životného prostredia.
Účel projektu	Orientácia na eko poľnohospodárstvo, rozšírenie povedomia o eko poľnohospodárstve v rámci verejnosti.	Zvýšenie záujmu o potraviny z eko poľnohospodárstva o 15 %.	Celoštátne prieskumy, odborné publikácie.	Rozšírenie eko poľnohospodárstva a povedomí o ňom vyvolá u spotrebiteľov záujem a spokojnosť.
Výstupy projektu	1. Nákup haly, pozemku, krdla sliepok a iného obežného majetku 2. Kontrola nakúpeného majetku a všetkých noriem platných pre eko poľnohospodárstvo 3. Zdokumentovanie informácií z činností	1.1. Hala podľa požiadaviek firmy JANEK s.r.o., 1.2. Pozemok splňujúci normy v rámci eko poľnohospodárstva 1.3. Krdel' sliepok, ktoré zodpovedajú normám v rámci eko poľnohospodárstva 2.1. Kontrola splnenia všetkých požiadaviek pri výstavbe haly a nákupe pozemku majiteľom firmy 2.2. Veterinárna kontrola základného krdla sliepok 2.3. Analýza noriem ekologického poľnohospodárstva a ich zavedenie pred	1.1. Zmluva, dodávateľská faktúra 2.1. Tlačivo o prevzatí haly a pozemku do užívania majiteľom firmy 2.2. Správa veterinára o zdravotnom stave sliepok 2.3. Potvrdenie o registrácii do eko poľnohospodárstva 3. Dodávateľské faktúry, objednávky, príjemky a výdajky materiálu, kniha jász, pokladničné zloženky	1.1. Dodržanie výšky nákladov a všetkých špecifických požiadaviek 1.2. Dodržanie termínov výstavby haly a dodania materiálu 1.3. Obdržanie zdravých sliepok 2.1. Získanie všetkých povolení v rámci eko poľnohospodárstva

		<p>podaním registrácie do ekologického poľnohospodárstva a následné poslanie žiadosti</p> <p>3. Vytvorenie príslušných dokumentov</p>		
Aktivity projektu	<p>1.1. Vybrať dodávateľov</p> <p>1.2. Zostaviť rozpočet</p> <p>1.3. Získať finanční prostriedky</p> <p>2.1. Kontrola haly, pozemku, veterinárna kontrola krdľa sliepok</p> <p>2.2. Kontrola dodržania všetkých noriem platných pre ekopoľnohospodárstvo</p> <p>3.1. Zdokumentovanie výsledkov majiteľom spoločnosti</p> <p>3.2. Kontrola zdokumentovaných výsledkov</p>	<p>1.1. Prieskum referencií.</p> <p>1.2. Rozpočet</p> <p>- výstavba haly 60000,- Eur</p> <p>- nákup pozemku 70000,- Eur</p> <p>- nákup krdľa sliepok 16000,- Eur</p> <p>- nákup chladiacich boxov ostatného obežného majetku 19655,- Eur</p> <p>1.3. Získanie prostriedkov z EU do 31.12.12 a uzatvorenie krátkodobého úveru Grant z Tatra banky</p> <p>2.1. Splňanie všetkých požiadaviek firmy JANEK s.r.o., overenie zdravia sliepok vlastným veterinárom</p> <p>2.2. Zaregistrovanie firmy JANEK s.r.o do ekologického poľnohospodárstva</p> <p>3.1. Mesačná uzávierka</p> <p>3.2. Mesačná správa od kontrolóra firmy</p>	<p>1.1. Výberové riadenie</p> <p>1.2. Ponuka dodávateľa, odberateľsko – dodávateľská zmluva</p> <p>1.3. Účty, potvrdenky, doklady o nákupe všetkého majetku v rámci projektu</p> <p>2.1. – 2.2. Príslušná dokumentácia</p> <p>3.1. Registračná pokladňa, objednávky, faktúry</p> <p>3.2. Správa kontrolóra</p>	<p>1.1. Výber dodávateľa z najlepšou kvalitou, cenou poskytujúcich služieb či tovaru.</p> <p>1.2. Minimalizácia nákladov</p> <p>1.3. Vytvorenie podnikového zisku</p> <p>2.1. Bezchybnosť prevedenia výstavby haly,</p> <p>2.2. Kvalitne prevedená kontrola zdravia sliepok vlastným veterinárom</p> <p>2.3. Bezproblémová registrácia do ekopoľnohospodárstva</p> <p>3.1. Kvalifikovaný pracovník z vlastných zdrojov</p> <p>3.2. Vierohodnosť dokumentov</p>

ZHRNUTIE PRÍNOSOV PROJEKTU

Moju diplomovú prácu som vypracovávala pre podnik JANEK s.r.o., ktorá má dlhoročné skúsenosti s výrobou a predajom konzumných vajec a brojlerov. Čo sa týka poľnohospodárstva zo zameraním na bezpečnosť potravín, existuje množstvo euro noriem a pravidiel zamerané nie len na bezpečné potraviny, ale aj na zdravie zvierat a ich dobré životné podmienky. Ja som sa zamerala na normy v rámci ekologického poľnohospodárstva, pretože som vytvorila projekt zameraný na rozšírenie výroby podniku JANEK s.r.o. o bio chov, keďže sa firma doposiaľ venovala iba klieťkovému a podstielkovému chovu. Záujem o bio potraviny sa začína postupne zväčšovať i na Slovensku a i prognózy do budúcnosti ukazujú na pozitívny vývoj, hlavne v oblasti Bratislavy a okolia, čo je spôsobené vysokou životnou úrovňou. Vzhľadom k tomu že na Slovenskom trhu je iba jeden konkurent a to AGROVITAL, poľnohospodárske Družstvo vo Veľkom Krtíši, je dobré na tento trh preniknúť a uchytiť sa na ňom skôr než prídu ďalší konkurenti. V teoretickej časti som spomenula normy, ktoré by bolo potrebné splniť v rámci eko poľnohospodárstva a na základe toho som vypracovala praktickú a projektovú časť. Projekt som koncipovala tak aby mohla firma na jeho základe požiadať o dotáciu z Európskej Únie v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007-2013.

Pri firme plynú z projektu niekoľko prínosov. Z finančnej oblasti, je to hlavne zvýšenie príjmov spoločnosti, čo je možné vidieť už pri vyjadrení čistej súčasnej hodnoty projektu, ktorá nadobúda hodnotu 53 455 €. Náklady na projekt sa spoločnosti vrátia za 7 rokov 9 mesiacov a 20 dní, čo je síce pomerne dlhá doba, ale musí sa brať ohľad na to, že firma do projektu nevloží vlastný kapitál, zoberie si úver, ktorý bude splácať 5 rokov, čím sa zvýšia celkové náklady projektu. Preto som firme odporučila, aby si po splatení úveru obstarali vlastnú liaheň, čím by ušetrili náklady na nákup nového krdľa sliepok a tým by sa i celková doba návratnosti investície skrátila.

Okrem finančných hľadísk sú tu ďalšie prínosy, ktoré firma realizáciou projektu získa. Ide hlavne o zvýšenie povedomia firmy v rámci Slovenskej republiky i zahraničia, prilákanie nových zákazníkov a rozšírenie pôsobnosti firmy. Okrem slovenského trhu by sa firma mohla zamerať i na trh český, kde je síce väčšia konkurencia, ale trh ešte nie je prehltený a po uchytení by si na ňom mohla firma vybudovať pevné postavenie.

Okrem prínosov pre samotnú firmu by mal projekt pozitívny vplyv i v rámci Slovenskej republiky a Európskej Únie, keďže sa v posledných rokoch kladie väčší dôraz na bezpečnosť a kvalitu potravín zo zameraním na zdravie zvierat a ich dobré životné podmienky. Európska Únia vo veľkej miere podporuje projekty a zámery, ktoré by smerovali k ekologickým aktivitám a ochrane životného prostredia. Preto by realizácia môjho projektu priniesla prínosy v konečnom dôsledku pre ľudí najskôr v rámci Slovenskej republiky a po rozšírení pôsobnosti firmy i na ľudí v rámci EÚ. Samotná realizácia ekologického poľnohospodárstva je šetrná k prírode, čo by prispelo k ochrane životného prostredia.

ZÁVER

V mojej diplomovej práci som sa venovala analýze noriem v rámci ekologického poľnohospodárstva so zameraním na spôsoby ich zavádzania a financovania v podniku JANEK s.r.o. Na ekologické poľnohospodárstvo som sa orientovala preto, lebo mám určitý vzťah k bio potravinám a o túto tému sa zaujímam. V súčasnosti i na Slovensku silnie záujem o bio potraviny, produkty z ekologického poľnohospodárstva a ochranu životného prostredia, čo vyplýva z nového životného štýlu mnohých obyvateľov. Celá práca smerovala k vytvoreniu projektu, ktorý by prispel k rozšíreniu výrobkov v rámci bio a bol šetrný k životnému prostrediu.

V prvej časti práce som sa venovala hlavne euro normám, ich účelu, výhodám, spomenula som i normalizačné orgány, ktoré sa podieľajú na vydávaní noriem v rámci Európskej únie. Potom som opísala, čo je to vlastne ekologické poľnohospodárstvo, akými významnými znakmi sa líši od klasického poľnohospodárstva a aké nariadenia platia v oblasti bezpečnosti zvierat. Spomenula som legislatívu v rámci ekologického poľnohospodárstva platnú pre Slovenskú republiku i Európsku úniu. V neposlednom rade som spomenula aké dotácie možno čerpať z európskych fondov, aké sú podmienky pre ich čerpanie a vymedzila som operačný program z ktorého by mohla, na základe môjho projektu, firma žiadať o nenávratnú finančnú pomoc.

Praktická časť práce bola zameraná na rôzne analýzy, ktoré mi pomohli pri vypracovávaní projektovej časti. Najskôr som popísala firmu JANEK s.r.o. i samotný plánovaný projekt a plánovanú výrobu v rámci projektu. Následne som sa venovala analýzám SWOT, PEST, analýze trhu a konkurencie a Porterovej analýze, na základe ktorých som zhodnotila trh, na ktorý firma pomocou projektu prenikne, hlavné hrozby a príležitosti, konkurenciu na danom trhu, potenciálnych odberateľov a dodávateľov i faktory, ktoré nemôže firma svojou činnosťou ovplyvniť, ale ktoré môžu vplyvať na firmu.

Projektová časť bola venovaná finančnému plánu projektu, kde som vymedzila jednotlivé náklady projektu, zhodnotila som efektivitu, návratnosť a udržateľnosť projektu pomocou čistej súčasnej hodnoty, indexu rentability a doby návratnosti. Nakoniec som spomenula všetky riziká, ktoré pri realizácii projektu hrozia a aký by mali vplyv na samotný projekt pomocou citlivostnej a rizikovej analýzy. Na záver som pridala harmonogram jednotlivých činností projektu a Log frame.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY**Monografické publikácie**

- [1] Europa Media PSC. *Quick guide to EU Funds*. 3th edition. Budapest : Europa Media Non-Profit Ltd., 2010. 112 s. Dostupné z WWW: <http://www.eutrainingsite.com/docs/quickguide_10504.pdf>.
- [2] GROLIG, David, et al. *Příklady dobré praxe: úspěšné projekty strukturálních fondů EU a dotací ČR*. Praha : UniCredit Bank Czech Republic, a. s., 2008. 116 s. ISBN 978-80-254-1856-7.
- [3] HRDÝ, Milan . *Hodnocení ekonomické efektivnosti investičních projektů EU*. Praha : ASPI, a. s., 2006. 204 s. ISBN 80-7357-137-4.
- [4] MAREK, Dan; KANTOR, Tomáš . *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2. aktualizované a rozšířené. Brno : Barrister & Principal, 2009. 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
- [5] Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. *Průvodce fondy Evropské unie* . Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, odbor vnějších vztahů, 2004. 145 s. ISBN 8023932853.
- [6] PŘICHYSTAL, Aleš. *Kuchařka pro žadatele z fondů EU, aneb, Jak uvařit dobrý projekt*. Nymburk : Vega-L, 2008. 153 s. ISBN 978-80-86757-94-0.
- [7] VILAMOVÁ, Šárka. *Čerpáme finanční zdroje Evropské unie : praktický průvodce*. Praha : GRADA, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.
- [8] VILAMOVÁ, Šárka. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. Praha : GRADA Publishing a.s, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.

Internetové zdroje

- [9] *Ec.europa.eu : European Commission* [online]. c2008, posledná zmena 15.10.2008 [cit. 2011-03-26]. Text v slovenčine. Poľnohospodárstvo a potraviny . Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/food/index_sk.htm>.
- [10] Agroinštitút Nitra, š .p. . *Apa.sk : PRV 2007-2013* [online]. c2007, posledná zmena 26.3.2011 [cit. 2011-03-26]. Text v slovenčine. Pôdohospodárska platobná agentúra . Dostupné z WWW: <<http://www.apa.sk/index.php?navID=121>>.
- [11] *Fstroj.utc.sk* [online]. 2005, posledná zmena 25.4.2005 [cit. 2011-03-26]. Text v slovenčine. *Ekonomicke_hodnotenie_PVS*. Dostupné z WWW: <http://fstroj.utc.sk/kpi/krajcovic/pvs/Ekonomicke_hodnotenie_PVS.pdf>.
- [12] *Euroekonom.sk* [online].WordPress, c2004-2011, posledná zmena 26.3.2011 [cit. 2011-03-26]. Text v slovenčine. HODNOTENIE EFEKTÍVNOSTI INVESTIČNÝCH PROJEKTOV. Dostupné z WWW: <<http://www.euroekonom.sk/financie/financny-manazment/hodnotenie-efektivnosti-investicnych-projektov/>>.
- [13] JANEKOVÁ, Jaroslava . *Sjf.tuke.sk* [online]. 2007, posledná zmena 26. 11. 2007 [cit. 2011-03-27]. Text v slovenčine. METODIKA HODNOTENIA EFEKTÍVNOSTI INVESTIČNÝCH PROJEKTOV. Dostupné z WWW: <<http://www.sjf.tuke.sk/novus/papers/186-190.pdf>>.
- [14] *Euractiv.sk* [online].I-Europa, s.r.o., 18.05.2006, posledná zmena 27.3.2011 [cit. 2011-03-27]. Text v slovenčine. Normalizácia za európske peniaze. Dostupné z WWW: <http://www.euractiv.sk/slovensko-v-ep/clanok/normalizacia-za-europske-peniaze_uvgxo>.
- [15] *Ec.europa.eu* [online]. 2010, posledná zmena 27.3.2011 [cit. 2011-03-27]. Text v slovenčine. Európske normy - Podnikanie a priemysel. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/european-standards/index_sk.htm>.

- [16] MICHLÍK, Stanislav. *Sutn.sk* [online]. c2011, posledná zmena 27.3.2011 [cit. 2011-03-27]. Text v slovenčine. SUTN - Harmonizované normy. Dostupné z WWW: <<http://www.sutn.sk/default.aspx?page=7abeefdb-c3b1-43b3-ab97-b8c28c76c946>>.
- [17] *Infovusam.sk* [online]. 2008, posledná zmena 27.3.2011 [cit. 2011-03-27]. Text v slovenčine. Normy EN. Dostupné z WWW: <http://www.infovusam.sk/index.php?option=com_content&task=category§ionid=34&id=116&Itemid=253>.
- [18] *Ec.europa.eu* [online]. 2008, posledná zmena 27.3.2011 [cit. 2011-03-27].]. Text v slovenčine. Čo je ekologické poľnohospodárstvo?. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/organic/organic-farming/what-organic_sk>.
- [19] *Europa.eu* [online]. 2008, posledná zmena 14. 2.2011 [cit. 2011-03-27].]. Text v slovenčine. Činnosti Európskej únie – Bezpečnosť potravín. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/pol/food/index_sk.htm>.
- [20] *Europa.eu* [online]. 2008, posledná zmena 20.11.2008 [cit. 2011-03-27]. Text v angličtine. Production and labelling of organic products. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/food/f86000_en.htm>.
- [21] *Eur-lex.europa.eu* [online]. 24.8.1999, posledná zmena 20.3.2008 [cit. 2011-03-27]. Text v angličtine. COUNCIL REGULATION (EC) No 1804/1999. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1999:222:0001:0028:EN:PDF>>.
- [22] *Eur-lex.europa.eu* [online]. 20.7.2007, posledná zmena 20.3.2008 [cit. 2011-03-27]. Text v angličtine. NARIADENIE RADY (ES) č. 834/2007. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2007:189:0001:0023:SK:PDF>>.
- [23] *Uksup.sk* [online]. 2005, posledná zmena 20.3.2008 [cit. 2011-03-27]. Text v slovenčine. Právne predpisy pre činnosť ÚKSÚP. Dostupné z WWW: <<http://www.uksup.sk/index.php?n=37>>.

- [24] *Naturalis.sk* [online]. 31.3.2010, posledná zmena 20.3.2008 [cit. 2011-03-27]. Text v slovenčine. Nariadenie komisie EU 271 2010. Dostupné z WWW: <http://www.naturalis.sk/fileadmin/userfiles/tlaciva_a_zakony/Nariadenie_komisie_EU_271_2010.pdf>.
- [25] Euro Dotácie, a.s. *Edotacie.sk* [online]. 2007, posledná zmena 1.4.2011 [cit. 2011-04-01]. Text v slovenčine. Regionálna politika. Dostupné z WWW: <<http://www.edotacie.sk/1/0/1000/sekcia/regionalna-politika/>>.
- [26] PALDANOVÁ, Iveta ; AUJESKÝ, Milan . *Ueapme.com* [online]. 2004, posledná zmena 10.8.2005 [cit. 2011-04-01]. Text v slovenčine. SK-Standardisation. Dostupné z WWW: <<http://www.ueapme.com/business-support%20II/Training%20Tools/NORMAPME/Standardisatioin/SK-Standardisation.pdf>>.
- [27] Atlantic Studio s.r.o. *Nasevejce.cz* [online]. c2010, posledná zmena 6.4.2011 [cit. 2011-04-06]. Text v češtine. Naše vejce . Dostupné z WWW: <<http://www.nasevejce.cz/o-vejci>>.
- [28] PROKOVÁ MALIŠOVÁ, Helena ; PRÍMUS, Viktor . *Skmagazine.eu* [online]. 28.3.2010 , posledná zmena 6.4.2011 [cit. 2011-04-06]. Text v slovenčine . SK Magazine - o Slovensku a Slovákoch v Anglicku. Dostupné z WWW: <<http://www.skmagazine.eu/sk//article/read/461/biopotraviny-na-slovensku>>.
- [29] PROKOVÁ MALIŠOVÁ, Helena . *Ekologika.sk* [online]. 30.06.2009 , posledná zmena 6.4.2011 [cit. 2011-04-06]. Text v slovenčine. Ekologika.sk - Ekologické poľnohospodárstvo na Slovensku. Dostupné z WWW: <<http://www.ekologika.sk/prispevky/prispevky/ekologicke-polnohospodarstvo-na-slovensku.html>>.
- [30] *Sazp.sk* [online]. 2010, posledná zmena 9.2.2010 [cit. 2011-04-06]. Text v slovenčine. EKOLOGICKÉ POĽNOHOSPODÁRSTVO. Dostupné z WWW: <http://www.sazp.sk/slovak/periodika/sprava/rio10/sk_html/poda/ekologicke/index.html>.

- [31] Klub Gaja. *Slobodazvierat.sk* [online]. 2008, posledná zmena 22.5.2008 [cit. 2011-04-06]. Text v slovenčine. Sprava_V4_o_retazcoch. Dostupné z WWW: <http://www.slobodazvierat.sk/fileadmin/Documents/Sprava_V4_o_retazcoch.pdf>.
- [32] WordPress. *Euroekonom.sk* [online]. 2011, posledná zmena 9.4.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Ekonomika Slovenska 2011 . Dostupné z WWW: <<http://www.euroekonom.sk/ekonomika/ekonomika-sr/ekonomika-slovenska-2011/>>.
- [33] *Sevis.sk* [online]. 2011, posledná zmena 19.1.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Prognoza-SR-a-EU-2011-12. Dostupné z WWW: <http://www.sevis.sk/wp-content/uploads/Prognoza-SR-a-EU-2011-12_november-2010.pdf>.
- [34] SITA. *Webnoviny.sk* [online]. 16. marca 2011, posledná zmena 9.4.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Inflácia sa zrýchlila na 3,5%, za potraviny sme platili viac. Dostupné z WWW: <<http://www.webnoviny.sk/ekonomika/inflacia-sa-zrychlila-na-35-za-potr/318486-clanok.html>>.
- [35] LUCHAVA, Ján; MACHLICA, Gabriel. *Scribd.com* [online]. 21.12.2010, posledná zmena 9.4.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v češtine. Zmena očakávanej inflácie na rok 2011. Dostupné z WWW: <<http://www.scribd.com/doc/45822900/Zmena-o%C4%8Dakavanej-inflacie-na-rok-2011>>.
- [36] Štatistický úrad SR. *Portal.statistics.sk* [online]. 2011, posledná zmena 9.4.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Štatistický úrad SR :: Spotrebiteľské ceny (inflácia). Dostupné z WWW: <<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=3526>>.
- [37] BALÁŽ, Vladimír . *Sevis.sk* [online]. c2009, posledná zmena 9.4.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Prognoza vývoja v SR a EÚ na r. 2011 a 2012. Dostupné z WWW: <<http://www.sevis.sk/vyskum/prognoza-vyvoja-v-sr-a-eu-na-r-2011-a-2012-november-2010/>>.
- [38] SITA. *Openiazoch.zoznam.sk* [online]. 28. 1. 2011, posledná zmena 9.4.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Firmy očakávajú rast tržieb a platov. Dostupné z WWW: <<http://openiazoch.zoznam.sk/info/zpravy/zprava.asp?NewsID=100852>>.
- [39] SITA. *Webnoviny.sk* [online]. 21. 3. 2011, posledná zmena 9.4.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Nezamestnanosť vo februári vzrástla na 13,16 %. Dostupné z

- WWW: <<http://www.webnoviny.sk/ekonomika/nezamestnanost-vo-februari-vzrastla-n/320828-clanok.html>>.
- [40] SITA. *Profesia.pravda.sk* [online]. 21. 3. 2011, posledná zmena 9.4.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Nezamestnanosť stále rastie, vrátila Slovensko do roku 2005. Dostupné z WWW: <http://profesia.pravda.sk/nezamestnanost-stale-rastie-vratila-slovensko-do-roku-2005-pmh-/sk-przam.asp?c=A110321_123120_sk-przam_p01>.
- [41] ILKOVIČOVÁ, Ľubica . *Obnovavidieka.sk* [online]. 2006, posledná zmena 13.9.2007 [cit. 2011-03-31]. Text v slovenčine. ARCHITEKTONICKÉ INŠPIRÁCIE PRE EKOARMY. Dostupné z WWW: <http://www.obnovavidieka.sk/table_01/prispevky/ilkovicova.pdf>.
- [42] *Bio-info.cz* [online]. 28. 1. 2011 , posledná zmena 9.4.2011 [cit. 2011-04-09]. Text v češtine. Německo: ohromný zájem o biovejce po dioxinovém skandálu. Dostupné z WWW: <<http://www.bio-info.cz/zpravy/nemecko-ohromny-zajem-o-biovejce-po-dioxinovem-skandalu?highlightWords=vejce>>.
- [43] EKOTREND. *Predajzdvora.sk* [online]. 2009, posledná zmena 18. 12. 2009 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Ekologické poľnohospodárstvo a predaj z dvora. Dostupné z WWW: <http://www.predajzdvora.sk/fileadmin/user_upload/dokumenty/Pracovn%C3%BD%20zosit%202.pdf>.
- [44] Hnutí DUHA. *Bio-life.cz* [online]. 2008, posledná zmena 13. 12. 2008 [cit. 2011-04-09]. Text v češtine. Adresar_eko_zemedelcu. Dostupné z WWW: <http://www.bio-life.cz/adresar_eko_zemedelcu.pdf>.
- [45] MELLE, Martin . *Agroporadenstvo.sk* [online]. 2010, posledná zmena 26. 10. 2010 [cit. 2011-04-09]. Text v slovenčine. Bio_chov. Dostupné z WWW: <http://www.agroporadenstvo.sk/zv/hydina/clanky/bio_chov.pdf>.
- [46] *Janek.info* [online]. 2011, posledná zmena 25.4.2011 [cit. 2011-04-25]. Text v slovenčine. úvod - Janek. Dostupné z WWW: <<http://www.janek.info/uvod>>.
- [47] *Areality.sk* [online]. ©1997 - 2011, posledná zmena 25.4.2011 [cit. 2011-04-25]. Text v slovenčine. Predaj iný stavebný pozemok. Dostupné z WWW:

- <<http://www.areality.sk/iny-stavebny-pozemok-radobica-cerova-predaj/reality-ponuka/AR-0078-001293>>.
- [48] *Gastromarket.sk* [online]. 2011, posledná zmena 25.4.2011 [cit. 2011-04-25]. Text v slovenčine. Gastromarket. Dostupné z WWW: <<http://www.gastromarket.sk/sk/Vitriny/Chladiace-boxy/Chladiaci-box-Master/Chladiaci-agregat-do-objemu-14-m3.html>>.
- [49] *Mbd-tech.com* [online]. 2011, posledná zmena 25.4.2011 [cit. 2011-04-25]. Text v slovenčine. Znáškové hniezda . Dostupné z WWW: <http://www.mbd-tech.com/pdf_sk/hnizda_sk.pdf>.
- [50] *Petruzalek.sk* [online]. ©2006-9, posledná zmena 25.4.2011 [cit. 2011-04-25]. Text v slovenčine. Drevoceľulozové boxy na vajíčka. Dostupné z WWW: <<http://www.petruzalek.sk/katalog/obalove-materialy/balenie-vajicok/drevoceľulozove-boxy-na-vajicka.html>>.
- [51] *Nalok.cz* [online]. 2011, posledná zmena 25.4.2011 [cit. 2011-04-25]. Text v slovenčine. Václav Matoušek . Dostupné z WWW: <<http://www.nalok.cz/farmy/rodinna-farma-vaclav-matousek-cercany>>.

ZOZNAM OBRÁZKOV

<i>Ekologické krmivo [19]</i>	20
<i>Logo biopotravin v rámci Slovenskej Republiky [18]</i>	28
<i>Logo ekologického poľnohospodárstva v rámci EÚ [18]</i>	29
<i>Logo firmy JANEK s.r.o. [46]</i>	39
<i>Zloženie vajca ekologického poľnohospodárstva [27]</i>	43
<i>SWOT analýza [vlastné spracovanie]</i>	44
<i>PEST analýza – štyri základné faktory [vlastné spracovanie]</i>	51
<i>Hala pre nosnice[51]</i>	70
<i>Pozemok vhodný pre projekt [47]</i>	71
<i>Chladiaci box [48]</i>	72
<i>Hniezda s dopravníkom vajec [49]</i>	72
<i>Obal na bio vajcia[50]</i>	73
<i>Gantov diagram harmonogramu projektu [vlastné spracovanie]</i>	93

ZOZNAM TABULIEK

<i>Požadované rozmery budov a výbehov podľa nariadenia rady EÚ [21]</i>	26
<i>Počet ekofariem a ich priemerná výmera[29]</i>	46
<i>Oslovené supermarkety v prieskume Klubu Gaja [28]</i>	49
<i>Výsledky prieskumu v roku 2011[vlastné spracovanie]</i>	50
<i>Makroekonomické ukazovatele SR [32],[33]</i>	52
<i>Potenciálny odberatelia firmy JANEK s.r.o [vlastné spracovanie]</i>	60
<i>Očakávania zainteresovaných strán a projektu [vlastné spracovanie]</i>	64
<i>Viackriteriálna analýza[vlastné spracovanie]</i>	68
<i>Zabezpečenie investičného a obežného majetku [vlastné spracovanie]</i>	69
<i>Farmy zamerané na eko produkciu [vlastné spracovanie]</i>	74
<i>Cenová kalkulácia bio vajca [vlastné spracovanie]</i>	75
<i>Jednotlivé zložky výrobnéj réžie[vlastné spracovanie]</i>	76
<i>Cash flow v prvom roku realizácie projektu [vlastné spracovanie]</i>	79
<i>Cash flow v druhom roku realizácie projektu[vlastné spracovanie]</i>	80
<i>Cash flow v treťom roku realizácie projektu[vlastné spracovanie]</i>	81
<i>Cash flow v štvrtom roku realizácie projektu[vlastné spracovanie]</i>	82
<i>Cash flow v nasledujúcich šiestich rokoch[vlastné spracovanie]</i>	82
<i>Kumulovaný diskontovaný CF v jednotlivých rokoch projektu [vlastné spracovanie]</i>	86
<i>Potenciálne riziká projektu a ich hodnota [vlastné spracovanie]</i>	89
<i>Harmonogram projektu [vlastné spracovanie]</i>	92
<i>Matica logických väzieb projektu [vlastné spracovanie]</i>	94

ZOZNAM GRAFOV

<i>Vývoj výmery poľnohospodárskej pôdy ekologického poľnohospodárstvaSR a jej % podielu na celkovej výmere PPF[30]</i>	<i>47</i>
<i>Vývoj počtu nosníc v jednotlivých krajinách V4 [28]</i>	<i>48</i>
<i>Vennov diagram zainteresovaných strán projektu [vlastné spracovanie]</i>	<i>63</i>
<i>Priebeh fixných, variabilných nákladov a bod zvratu [vlastné spracovanie]</i>	<i>78</i>

ZOZNAM ROVNÍC

$q(\text{BZ}) = \text{FN}/(\text{p}-\text{b})$	Bod zvratu (1).....	77
$PV_t = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t}$	Súčasná hodnota (2)	83
$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - K$	Čistá súčasná hodnota(3).....	84
$PI = \frac{PV}{K}$	Index rentability (4).....	85

ZOZNAM PRÍLOH

PRÍLOHA I: *Riadený rozhovor s vedením firmy vzťahujúci sa k súčasnému stavu postavenia firmy*

PRÍLOHA II: *Dotazník pre super a hyper markety v rámci prieskumu dopytu po bio vajciach*

PRÍLOHA III: *Cash flow v piatom až desiatom roku projektu*

**PRÍLOHA P I: RIADENÝ ROZHOVOR S VEDENÍM FIRMY
VZŤAHUJÚCI SA K SÚČASNÉMU STAVU POSTAVENIA FIRMY**

1. Kedy bola založená vaša firma a s akým cieľom?
2. Ako sa rozvíjala vaša firma?
3. Aké prevádzky máte v rámci Slovenskej republiky?
4. Koľko kŕdľov sliepok chováte?
5. Aké výrobné metódy používate, aké systémy chovu preferujete?
6. Ako sa líšia jednotlivé typy chovov?
7. Aké priestory máte vyhradené pre sliepky (koľko sliepok na m²)?
8. Aké krmivo pre nosnice používate?
9. Kde vidíte svoju firmu za 10 rokov?
10. Uvažovali ste niekedy o zavedení ekologického poľnohospodárstva?
11. Chceli by ste rozšíriť svoju firmu?
12. Aké inovácie by ste chceli v blízkej budúcnosti uskutočniť?

PRÍLOHA P II : DOTAZNÍK PRE SUPER A HYPER MARKETY V RÁMCI PRIESKUMU DOPYTU PO BIO VAJCIACH

DOTAZNÍK

Dobrý deň, som študentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a momentálne robím prieskum do mojej diplomovej práce. Spolupracujem s firmou JANEK s.r.o, so sídlom v Púchove, ktorá sa zameriava výrobu slepačích konzumných vajec a kuracieho masa. V projekte, ktorý pre firmu spracúvam sa zameriavam na to, ako by sa firma JANEK s.r.o. mohla preorientovať na produkciu bio vajec. Môj prieskum spočíva v tom, že zisťujem, či by mali hyper a super markety v rámci Slovenskej republiky záujem o bio vajcia slovenskej produkcie. Preto sa obraciam i na Váš obchodný dom s niekoľkými otázkami. Vami zvolenú odpoveď zvýraznite krížikom, prípadne napíšte svoje ďalšie pripomienky. Za každý názor vopred ďakujem.

Ponúkate v rámci svojho sortimentu vajcia z podstielkového chovu?

Áno Nie Občas

ak áno, z akých firiem pochádzajú?

Ponúkate v rámci svojho sortimentu bio vajcia?

Áno Nie Občas

ak áno z akých firiem pochádzajú a aký je o ne záujem?

Plánujete rozšíriť svoj sortiment o nové bio vajcia slovenskej produkcie?

Áno, uvažujeme o tom Nie

Myslíte si, že spotrebitelia majú záujem o bio vajcia?

Áno Nie Nevieme posúdiť

PRÍLOHA P III : CASH FLOW PROJEKTU V ROKOCH 5 AŽ 10

Cash flow v 5.roku

<i>Činnosti</i>	<i>Operácie</i>	<i>Čiastka Kč (za činnosť)</i>
<i>Počiatkový stav BÚ</i>		60 930 €
Investičné		-
Prevádzkové	- nákup materiálu	55 260 €
	- výplata miezd	30 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	10 560 €
	- úhrada úrokov z úveru 5,4 % p.a z čiastky 33131	1 789 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	172 080 €
	-úhrada poistenia majetku	3 000 €
	-úhrada energie	1 100 €
	- úhrada ostatných nákladov	600 €
Finančné	- splátka časti úveru	33 131 €
Cash flow	Príjmy - výdaje	22 640 €
<i>Konečný stav BÚ</i>		83 570 €

Cash flow v 6.roku

<i>Činnosti</i>	<i>Operácie</i>	<i>Čiastka Kč (za činnosť)</i>
<i>Počiatkový stav BÚ</i>		83 570 €
Investičné		-
Prevádzkové	- nákup materiálu	55 260 €
	- výplata miezd	30 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	10 560 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	154 872 €
	-úhrada poistenia majetku	3 000 €
	-úhrada energie	1 100 €
	- úhrada ostatných nákladov	600 €
Finančné		
Cash flow	Príjmy - výdaje	54 352 €
<i>Konečný stav BÚ</i>		137 922 €

Cash flow v 7.roku

<i>Činnosti</i>	<i>Operácie</i>	<i>Čiastka Kč (za činnosť)</i>
<i>Počiatočný stav BÚ</i>		137 922 €
Investičné		-
Prevádzkové	- nákup materiálu	55 260 €
	- nákup nových sliepok	16 000 €
	- náklady na bitúnok sliepok	1 000 €
	- výplata miezd	30 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	10 560 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	129 060 €
	- prijatá hotovosť za predaj sliepok do polievky (1,50 eur/ks)	3 000 €
	-úhrada poistenia majetku	3 000 €
	-úhrada energie	1 100 €
	- úhrada ostatných nákladov	600 €
Finančné		-
Cash flow	Príjmy - výdaje	14 540 €
<i>Konečný stav BÚ</i>		152 462 €

Cash flow v 8.roku

<i>Činnosti</i>	<i>Operácie</i>	<i>Čiastka Kč (za činnosť)</i>
<i>Počiatočný stav BÚ</i>		152 462 €
Investičné		-
Prevádzkové	- nákup materiálu	55 260 €
	- výplata miezd	30 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	10 560 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	172 080 €
	-úhrada poistenia majetku	3 000 €
	-úhrada energie	1 100 €
	- úhrada ostatných nákladov	600 €
Finančné		-
Cash flow	Príjmy - výdaje	71 560 €
<i>Konečný stav BÚ</i>		224 022 €

Cash flow v 9.roku

Činnosti	Operácie	Čiastka Kč (za činnosť)
<i>Počiatočný stav BÚ</i>		224 022 €
Investičné		-
Prevádzkové	- nákup materiálu	55 260 €
	- výplata miezd	30 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	10 560 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	154 872 €
	-úhrada poistenia majetku	3 000 €
	-úhrada energie	1 100 €
	- úhrada ostatných nákladov	600 €
Finančné		-
Cash flow	Príjmy - výdaje	54 352 €
<i>Konečný stav BÚ</i>		278 374 €

Cash flow v 10.roku

Činnosti	Operácie	Čiastka Kč (za činnosť)
<i>Počiatočný stav BÚ</i>		278 374 €
Investičné		-
Prevádzkové	- nákup materiálu	55 260 €
	- nákup nových sliepok	16 000 €
	- náklady na bitúnok sliepok	1 000 €
	- výplata miezd	30 000 €
	- úhrada SP + ZP (35,20%)	10 560 €
	- prijatá hotovosť za predaj bio vajec	129 060 €
	- prijatá hotovosť za predaj sliepok do polievky (1,50 eur/ks)	3 000 €
	-úhrada poistenia majetku	3 000 €
	-úhrada energie	1 100 €
	- úhrada ostatných nákladov	600 €
Finančné		-
Cash flow	Príjmy - výdaje	14 540 €
<i>Konečný stav BÚ</i>		292 914 €